

VEILEDNING

Veiledning til forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene

---

(brann- og redningsvesenforskriften)

Mars 2022

Utgitt av: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) 2022

ISBN: 978-82-7768-525-0 (PDF)

Grafisk produksjon: ETN Grafisk, Skien

1	Innledende bestemmelser	9
	§ 1 Formål og virkeområde.....	10
	§ 2 Definisjoner.....	12
	§ 3 Rapportering.....	13
	§ 4 Dokumentasjon.....	14
	§ 5 Samarbeid.....	15
2	Analyser, planer og ledelse	21
	§ 6 Grunnlag for organisering, bemanning og utrustning.....	22
	§ 6 Risiko- og sårbarhetsanalyse.....	25
	§ 8 Forebyggendeanalyse og krav til bemanning.....	27
	§ 9 Beredskapsanalyse.....	30
	§ 10 Planverk for håndtering av hendelser.....	32
	§ 11 Ledelse av brann- og redningsvesenet.....	33
	§ 12 Ledelse under innsats.....	39
3	Beredskap	43
	§ 13 Beredskapsstyrken.....	44
	§ 14 Vaktlag.....	45
	§ 15 Antall vaktlag.....	47
	§ 16 Reservestyrker for skogbrann og andre hendelser.....	48
	§ 17 Vaktberedskap.....	49
	§ 18 Krav til midlertidig forhøyet beredskap ved særskilt risiko.....	51
	§ 19 Utstyr til bruk ved branner og andre ulykker.....	51
4	Tidskrav og utalarmering av ressurser	53
	§ 20 Responstid.....	54
	§ 21 Alarmbehandlingstid.....	56
	§ 22 Utrykningstid til brann.....	57
	§ 23 Krav til antall personer som deltar i håndtering av brann.....	63
	§ 24 Utalarmering ved tidskritiske hendelser.....	64
5	Øvelser og evaluering	67
	§ 25 Øvelseskrav til brann- og redningsvesenet.....	68
	§ 26 Evaluering og læring etter hendelser.....	72
6	Nødnett	75
	§ 27 Kommunikasjon i nødnett.....	76
7	Nødmedesentralen	79
	§ 28 Analyser og bemanning.....	80
	§ 29 Utalarmering og varsling.....	82
	§ 30 Flervarsling og informasjonsdeling.....	83
	§ 31 Loggføre.....	84
	§ 32 Reserverløsning.....	86
	§ 33 Øvelser og evaluering.....	86
	§ 34 Samband.....	89
	§ 35 Samarbeid mellom nødmedesentraler.....	90

8	Opplæring og kompetanse	91
	§ 36 Yrkesutdanning	93
	§ 37 Brannkonstabel	94
	§ 38 Feiing og tilsyn med fyringsanlegg	96
	§ 39 Operatør på nødmeldesentral	97
	§ 40 Forebyggende personell	98
	§ 41 Utrykningsleder	99
	§ 42 Leder av beredskapsarbeidet	100
	§ 43 Leder av forebyggendearbeidet	101
	§ 44 Personell i overordnet vaktberedskap	102
	§ 45 Leder av brann- og redningsvesenet	103
9	Avsluttende bestemmelser	105
	§ 46 Ikrafttredelse	106

ENDRINGSLOGG

Første versjon (1.0) av veilederen er datert 1. mars 2022. Alle endringer i denne fremgår i endringsloggen under.

VERSJON NR.	DATO FOR ENDRING	HVA SOM ER ENDRET

FORORD

Forskrift 15. september 2021 nr. 2755 om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene (brann- og redningsvesenforskriften) trådte i kraft 1. mars 2022. Forskriften utfyller pliktene i brann- og eksplosjonsvernloven¹.

Brann- og redningsvesenforskriften erstatter forskrift av 26. juni 2002 nr. 729 om organisering og dimensjonering av brannvesen (dimensjoneringsforskriften).

Hjemmel for fastsettelsen av forskriften er brann- og eksplosjonsvernloven §§ 9-12, 15 og 6, jf. delegeringsvedtakene fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) av hhv 1. september 2003 nr. 1161 og 1. juni 2015 nr. 580.

Forskriften innebærer en modernisering og forenkling av opphevet dimensjoneringsforskrift, men det gjøres også noen større grep som skal bidra til å utvikle brann- og redningsvesenet ytterligere. Forskriften er tilpasset større brannsamarbeid i tråd med målsettingen om å utvikle enda bedre brann- og redningsvesen enn vi har i dag.

De viktigste endringene er analysekravene (§§ 6-9), en tydeliggjøring av brannsjefens ansvar og oppgaver (§ 11), utalarmering av nærmeste ressurs (§ 24) og detaljerte plikter til nødmeldesentralen (§§ 28-33). I tillegg er det i ny brann- og redningsvesenforskrift inntatt presiseringer av opphevet dimensjoneringsforskrift og dagens praksis. Det er også flere detaljerte krav til planverk, øvelser, evalueringer og Nødnett. I påvente av ny fagskole er bestemmelsene om opplæring og kompetanse tilpasset dagens utdanningsmodell med ansettelse før utdanning og dagens kurs ved Norges brannskole.

Etablering av fagskole for brann- og redningspersonell vil kreve endringer i reguleringen av kvalifikasjonskravene (kapittel 8 *Opplæring og kompetanse*).

Hensikten med veiledningen er å legge til rette for en lik forståelse og praktisering av reglene på tvers av kommunegrensene. Veiledningen gir utfyllende kommentarer til forskriftens bestemmelser, og retter seg mot kommunene generelt og brann- og redningsvesenene spesielt. I tillegg vil det bli utarbeidet utfyllende veiledninger innen enkelte tema (temaveiledninger) – eksempelvis for kravet til beredskapsanalyse i forskriften § 9.

Veiledningen bygger på:

- DSBs tidligere *Veiledning til forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen*
- Høringsnotat til brann- og redningsvesenforskriften
- Høringsinnspill og DSBs vurderinger og endringer før forskriften ble fastsatt
- Prinsipielle uttalelser omkring forståelsen av enkelte bestemmelser

Veiledningen er ment som et hjelpemiddel til forståelse av forskriften, og anses ikke som en del av den formelle forskriften. Veiledningen er ikke uttømmende, og det kan foreligge løsninger som ikke er omtalt.

For å sikre en relevant og oppdatert veiledning ønsker DSB innspill fra brukerne. Eksempler mv. som man tenker at andre vil ha nytte av kan sendes til postmottak@dsb.no, merket med sak nr. 2022/527.

¹ Offisiell tittel: Lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver.

KAPITTEL

01

Innledende
bestemmelser

---

§ 1

FORMÅL OG VIRKEOMRÅDE

Forskriften

- a. stiller krav til kommunene om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentraler**
  - b. stiller krav til kommunene om hvilken kompetanse personell i brann- og redningsvesen og nødmeldesentraler skal ha**
  - c. skal bidra til å redusere sannsynligheten og konsekvensene av branner og andre ulykker.**
-

VIDEREFØRING AV FORMÅL

Formålet med forskriften er videreført, og begrepet *dimensjonering* fra tidligere forskrift § 1-1 er konkretisert gjennom ordene bemanning og utrustning for at bestemmelsen skal bli mer forståelig.

Formålsbestemmelsen konkretiserer kravene til *organisering, bemanning, utrustning og kompetanse* i kommunens brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene.

TITTEL

Ny tittel markerer en ny forskrift. Det er dermed lettere å skille mellom gammel og ny forskrift. Korttittelen brann- og redningsvesenforskriften er begrunnet med at denne har en nærhet til ordlyden i brann- og eksplosjonsvernloven, som gjennomgående anvender *brannvesen*. I tillegg kommer at redningsbegrepet (i tillegg til begrepet brann) er mer dekkende for tjenesten i dag.

MINSTEKRAV

Minstekravene til blant annet bemanning og utrustning (kapittel 3) er også videreført og setter begrensninger for kommunens selvstyre. Minstekravene skal sikre at det i alle kommuner blir utført et minimum av brannforebyggende oppgaver, og at kommunene har en slagkraftig beredskapsstyrke med tilstrekkelig kompetanse og utrustning. Beredskapsstyrken skal kunne settes inn ved branner og andre ulykker innenfor kravene til utrykningstider (kapittel 4). Minstekravene i forskriften er satt på basis av generell risiko i forhold til tettsteder, innbyggertall og objekter med krav om innsatstid.

Alle kommuner må imidlertid vurdere om minstekravene til organisering og dimensjonering av brann- og redningsvesenet er tilstrekkelige. Kravet til risiko- og sårbarhetsanalyse er videreført, forebyggende- og beredskapsanalyse er løftet frem (kapittel 2). Dette for å bevisstgjøre kommunen og brann- og redningsvesenet om at det er analysene som skal danne grunnlaget for hvordan brann- og redningsvesenet skal organiseres, bemannes og utrustes. Konsekvensen av analysene kan blant annet innebære et ressursbehov utover minstekravene.

PLIKTSUBJEKT

Ansvar for etablering og drift av brann- og redningsvesenet er tillagt kommunen, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 9. Med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven § 16 er kommunene også pålagt ansvaret for etablering av nødalarmeringssentral.

Pliktsubjektet er kommunen, og det følger også av denne forskriften § 1 bokstav a og b. Begrepet *kommunen* benyttes i forskriften der det er hensiktsmessig og naturlig. Ved krav som vil gjelde brann- og

redningsvesenene og nødmeldesentralene, finner DSB det naturlig å rette kravene direkte til disse som underliggende kommunale eller interkommunale organer/tjenester. Det er ikke aktuelt å endre pliktsubjektet, som i brann- og eksplosjonsvernloven helt klart er kommunen.

Med kommunen menes kommunestyret som det øverste organ. Den myndighet kommunestyret har etter brann- og eksplosjonsvernloven kan delegeres, men det vil uansett ligge et overordnet ansvar hos kommunestyret. Kommunestyret har all myndighet som ikke entydig er delegert.

Denne forskriften viderefører hensynet til det kommunale selvstyret jf. kommuneloven². Det er lagt til grunn at kommunene bl.a. skal ha mest mulig frihet til å organisere sin virksomhet etter behov og med mulighet for tilpasning etter lokale forhold. Analysene må også innta minstekravene til bemanning og utrustning som må være oppfylt.

SAKLIG VIRKEOMRÅDE

Også det saklige virkeområdet er regulert på lovs nivå, jf. brann- og eksplosjonsvernloven §§ 2 og 9 og for øvrig ivaretatt i forskriftens formålsbeskrivelse. Det var derfor ikke behov for videreføring av opphevet forskrift 26. juni 2002 nr. 729 om organisering og dimensjonering av brannvesen (kalt dimensjoneringsforskriften i det videre) § 1-3. *Saklig virkeområde.*

ENDRING I INNHOLD

Som det fremgår i forordet er forskriften en modernisering og forenkling av opphevet dimensjoneringsforskrift, men det gjøres også noen større grep som skal bidra til å utvikle brann- og redningsvesenet ytterligere.

Forskriften er tilpasset større brannsamarbeid i tråd med målsettingen om å utvikle enda bedre brann- og redningsvesen enn vi har i dag.

De viktigste endringene er analysekravene (§§ 6-9), en tydeliggjøring av brannsjefens ansvar og oppgaver (§ 11), utalarmering av nærmeste ressurs (§ 24), detaljerte plikter til nødmeldesentralen (§§ 28-33) planverk (§ 10), øvelser (§ 25), evalueringer (§ 26) og Nødnett (§ 27). Brann- og redningsvesenforskriften har også inntatt praksis og presiseringer av opphevet dimensjoneringsforskrift.

I påvente av ny fagskole er bestemmelsene om opplæring og kompetanse tilpasset dagens utdanningsmodell med ansettelse før utdanning og dagens kurs ved Norges brannskole.

Krav i den opphevede dimensjoneringsforskriften som ikke er videreført i brann- og redningsvesenforskriften:

- § 2-5 tredje ledd *Organisering* - med en forebyggende- og en beredskapsavdeling – dette fordi en selv skal kunne bestemme sin avdelingsstruktur.
- § 4-4 *Utskriving* – idet dette er tilstrekkelig regulert i brann- og eksplosjonsvernloven § 17
- § 4-5 andre ledd første punktum *Mottak av nødmelding* – fordi forsvarlighetskravet er erstattet med detaljerte krav til nødmeldesentralene i forslaget kapittel 6 og 7
- § 4-9 *Røyk og kjemikaliedykking* – fordi sløkketeknikker er dekket av bestemmelsene i kapittel 3 om beredskap, og personellens sikkerhet er regulert i HMS-regelverket
- § 5-4 andre ledd er justert *Antall vaktlag* – i tettsteder med innbyggertall over 170 000 innbyggere kan antall vaktlag fravikes med grunnlag i analysene jf. §§ 7, 8 og 9
- § 6-2 *Personlig vern* – fordi dette er tilstrekkelig regulert i HMS-regelverket

² Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) LOV-2018-06-22-83.

- § 6-3 første og annet ledd *Alarmerings- og sambandsutstyr* – fordi brann- og eksplosjonsvernloven § 16 annet ledd fastslår at nødmeldesentralen skal *utrustes slik at den til enhver tid fyller behovet for mottak og registrering av nødmeldinger, alarmering av mannskaper og kommunikasjon med innsatsstyrkene og den som melder ulykken.*
- § 8-2 *Fravik* som nå kun følger i enkelte bestemmelser der DSB fortsatt kan vurdere dispensasjon.

§ 2

DEFINISJONER

I denne forskriften menes med

- a. *alarmbehandlingstid*:** tiden det tar fra nødanropet begynner å ringe, eller nødmeldingen på annen måte mottas, på nødmeldesentralen til innsatsstyrken er alarmert
- b. *beredskapsstyrke*:** det totale antall personell som inngår i brann- og redningsvesenets beredskap
- c. *brann- og redningsvesenets ansvarsområde*:** et område som tilsvare kommunens grenser eller et område hvor to eller flere kommuner samarbeider om å gjennomføre alle brann- og redningsvesenets oppgaver
- d. *flervarsling*:** at nødmeldesentralen gjennom tverrvarsling, trippelvarsling eller SAR- varsling varsler andre nødetater og eventuelle andre samvirkeaktører når det er behov for samtidig innsats
- e. *innsatsstyrke*:** personellet som utalarmeres og som møter opp til innsats ved branner, ulykker eller andre hendelser

- f. *responstid*:** tiden det tar fra nødanropet begynner å ringe, eller nødmeldingen på annen måte mottas, på nødmeldesentralen til innsatsstyrken er på hendelsesstedet
- g. *risiko*:** hvor sannsynlig det er at uønskede hendelser kan komme til å inntreffe, konsekvensene av disse og usikkerheten knyttet til disse vurderingene
- h. *tettsted*:** Statisk sentralbyrås tettstedsdefinisjon og Statistisk sentralbyrås tabell over tettsteder
- i. *utrykningstid*:** tiden det tar fra nødmeldesentralen har utalarmert innsatsstyrken til første innsatsstyrke er på hendelsesstedet
- j. *vaktberedskap*:** organiseringen av beredskapsstyrken i vaktordninger.

Definisjonsbestemmelsen er oppdatert med nye begreper i tråd med justeringene i forskriften.

I forbindelse med høringen fremkom det ønsker om langt flere ord inn i definisjonsbestemmelsen. DSB har valgt å avgrense listen til faguttrykk som er gjennomgående i forskriften og hvor det er hensiktsmessig med en forklaring.

Begrepene har fått sitt innhold over tid og forankring er ivaretatt gjennom omfattende deltakelse i forskriftsarbeidet av personer fra brann- og redningsvesenet og kontakten med andre som har særlig fokus på begreper og begrepsbruk, blant andre *Kollegiet for brannfaglig terminologi*. DSB har for øvrig tatt bevisste valg i forskriften der det skulle være ulike oppfatninger.

§ 3

RAPPORTERING

Brann- og redningsvesenet og nødmeldesentralen skal innen 1. februar hvert år rapportere til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap om egen virksomhet foregående år.

Nødmeldesentralen skal overføre informasjon om brann- og redningsvesenene sine oppdrag automatisk til det nasjonale verktøyet for hendelsesrapportering. Overføringen skal skje umiddelbart etter at et oppdrag er opprettet og oppdateres frem til oppdraget er avsluttet på nødmeldesentralen.

Brann- og redningsvesenet skal rapportere alle hendelser til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap gjennom det nasjonale verktøyet for hendelsesrapportering.

MELDING OM BRANNVERNET (MOB)³

Plikten til å gi en årlig rapportering/melding om brannvernet er hjemlet i brann- og eksplosjonsvernloven § 10 om *Dokumentasjon og rapportering*. Her fremgår det at kommunen skal dokumentere at plikten til etablering og drift av brann- og redningsvesenet er ivaretatt jf. kravene i loven § 9 første, annet og tredje ledd. Dette omfatter en plikt til rapportering om både etablering og drift, analysene som ligger til grunn for brann- og redningsvesenets oppgaver, evaluering av hendelser og at kvalifikasjonskravene er oppfylt.

³ MOB er en forkortelse for *melding om brannvernet*. DSB har side 1988 utgitt en sammenstilling og analyse av informasjonen som de enkelte brann- og redningsvesen har lagt inn i rapporteringsløsningen, se lenken: <https://www.dsb.no/rapporter-og-evalueringer/melding-om-brannvernet-2019/>

Plikten innebærer at kommunene skal rapportere om gjennomføring av oppgavene til DSB.

Forskriften § 3 er en konkretisering av loven § 10, og viderefører opphevet dimensjoneringsforskrift § 2-3. Datoen for rapportering er endret fra 1. mars (i opphevet dimensjoneringsforskrift) til 1. februar for å rekke frister for videre rapportering til Statistisk sentralbyrå.

Formålet med MOB er å se om kravene i lover og forskrifter på brannvernområdet er ivaretatt, og belyse utviklingen i hvordan brann- og redningsvesenet jobber. MOB kan sees i sammenheng med oppdragsrapporteringen i BRIS⁴ (se under om rapportering av oppdrag).

KRAV TIL RAPPORTERING FRA NØDMELDESENTRALENE OM OPPDRAG I BRIS

Bestemmelsen i § 3 annet ledd er ny. Her fremgår det en plikt for nødmeldesentralene til rapportering av alle oppdrag.

Hensikten med regulering av plikten er å sikre at rapporteringen ivaretas uavhengig av hvem som har eierskapet til fremtidige oppdragshåndteringsverktøy.

Rapporteringen fra nødmeldesentralene og brann- og redningsvesenene danner grunnlaget for statistikk.

⁴ BRIS er en forkortelse for *brann- og redningsvesenets innrapportering og statistikk*. Det er et nasjonalt verktøy for hendelsesrapportering basert på innrapportering fra alle brann- og redningsvesen samt nødmeldesentralene. Gjennom Brannstatistikk.no, en tjeneste fra DSB, gis det oversikt over alle oppdrag som brann- og redningsvesenet håndterer.

Eksempler på informasjon som skal overføres er:

- geografisk informasjon
- tidsinformasjon
- oppdragstype
- informasjon om oppdraget og
- informasjon om brann- og redningsvesenenes ressurser og innsats.

KRAV TIL RAPPORTERING FRA BRANN- OG REDNINGSVESENET OM ALLE HENDELSER I BRIS

Tredje ledd omhandler rapportering fra brann- og redningsvesenet, og er en presisering av brann- og eksplosjonsvernloven § 10 tredje ledd. Forskriften utdyper at det skal rapporteres i det *nasjonale verktøyet for hendelsesrapportering*.

Hensikten bak ordvalget er at forskriften kan stå uendret dersom dagens teknologiske løsninger skulle endre seg. Per i dag er BRIS det nasjonale verktøyet for hendelsesrapportering og brann- og redningsvesenet skal rapportere om alle hendelser gjennom BRIS.

Praktisk sett innebærer dette at brann- og redningsvesenene ferdigstiller innrapporteringene i BRIS som er kommet via nødmeldesentralene.

§ 4

DOKUMENTASJON

Kommunen skal dokumentere at kravene i forskriften § 5 til § 19, § 21 til § 22, § 24 til § 28, og § 32 til § 33 er oppfylt, og hvilke andre oppgaver kommunen har lagt til brann- og redningsvesenet, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 11 andre ledd.

I tillegg til forskriften § 3 er også § 4 en konkretisering av brann- og eksplosjonsvernloven § 10 om *Dokumentasjon og rapportering*.

Bestemmelsen innebærer en tydeliggjøring og endring av opphevet dimensjoneringsforskriften § 2-4 første ledd der det fremgikk at kommunen skal dokumentere at forskriftens krav til organisering, utrustning og bemanning oppfylles alene eller i samarbeid med annen kommune.

I forskriften § 4 er det redegjort for hvilke konkrete bestemmelser som skal dokumenteres. Kravene til forebyggendeanalyse og beredskapsanalyse i §§ 8 og 9 fremstår som nye, men er bare en tydeliggjøring og en utvidelse av kravet til risiko- og sårbarhetsanalyse jf. loven § 9 annet ledd og dimensjoneringsforskrift § 2-4.

Ifølge merknaden til høringsnotatet fremgår det at kravene til dokumentasjon for en rekke av de opplistede bestemmelsene vil kunne ivaretas gjennom beredskapsanalysen. Dette forutsetter at beredskapsanalysen inneholder omtale og vurdering av nettopp disse forholdene. Om kravet til beredskapsanalyse vises det til kommentarene under samt til egen temaveiledning *Beredskapsanalyse*.

Bestemmelsen må også sees i sammenheng med de enkelte bestemmelsene i forskriften, eksempelvis §§ 25 siste ledd og 26 hvor det ved øvelser og evalueringer etter hendelser i tillegg stilles nærmere krav om hva dokumentasjonen skal inneholde. Når det gjelder § 27 om kommunikasjon i Nødnett, så er dette et nytt krav som skal dokumenteres. Øvrige bestemmelser som skal dokumenteres er ikke nye krav da brann- og redningsvesenene dokumenterer disse per i dag i henhold til opphevet dimensjoneringsforskrift og internkontrollforskriften § 5.

§ 5 SAMARBEID

Brann- og redningsvesenet skal søke samarbeid med nødmeldesentralen, andre brann- og redningsvesen, politiet, helsetjenesten, Sivilforsvaret, relevante skogbruksaktører, industrivern, flyplass- og havariberedskap, veimyndigheter og andre samvirkeaktører med sikte på en best mulig tjeneste for innbyggerne.

Brann- og redningsvesenet skal ved behov inngå avtaler med samvirkeaktører nevnt i første ledd, som legger til rette for å motta eller yte bistand. Avtalene skal også regulere fremgangsmåte ved anmodning om bistand.

SAMARBEID MED ALLE RELEVANTE AKTØRER

For å gjennomføre oppgavene som følger av loven på en tilfredsstillende måte, er det nødvendig at brann- og redningsvesenet samarbeider med alle *aktuelle aktører*. Utfallet av hendelsen vil ofte være avhengig av at aktørene

finner hverandre og at man samvirker på en god måte. Dette gjelder både for å forebygge hendelser og for å kunne håndtere disse.

Relevante aktører er organisert svært forskjellig, finnes både i offentlig og privat regi, og har ulikt geografisk dekningsområde. Gitt omfanget av relevante samvirkeaktører er det viktig at brann- og redningsvesenet har skaffet seg en oversikt over disse og etablerer kontakt. Samarbeidet bør i en del tilfeller formaliseres gjennom en avtale (se under).

Forskriften § 5 er en videreføring av bestemmelsene i opphevet dimensjoneringsforskrift. Imidlertid er det foretatt en sammenslåing av kravene i opphevet forskrift § 2-1 (samarbeid med andre myndigheter), § 3-1 (samarbeid med andre kommuner om det forebyggende arbeidet) og § 4-1 (samarbeid mellom kommuner om beredskapsarbeidet). Når det gjelder plikten til samarbeid med andre kommuner/brann- og redningsvesen er denne for øvrig allerede dekket gjennom brann- og eksplosjonsvernloven § 15.

De nevnte samvirkeaktører i forskriften § 5 første ledd er ikke uttømmende. Eksempler på andre relevante samvirkeaktører kan være Forsvaret, frivillige organisasjoner, Statsforvalteren, Hovedredningsentralen, Redningsselskapet, andre direktorater f.eks. direktoratet for byggkvalitet (DiBK), Arbeidstilsynet, Kystverket, Miljødirektoratet, Det lokale eltilsyn (DLE), NLFs flytjeneste⁵, industrivernet osv.

⁵ Tidligere NAKs skogbrann-vaktjeneste og NAKs redningstjeneste.

GENERELLE BESTEMMELSER

SAMARBEID MED ANDRE BRANN- OG REDNINGSVESEN – OM BEREDSKAPSPOPPGAVER MV.

Brann- og redningsvesenene kan samarbeide på forskjellige måter og områder. I tillegg til formelt samarbeid om drift og etablering av brann- og redningsvesen (se under) skal det også samarbeides om enkeltoppgaver, jf. brann- og eksplosjonsvernloven §§ 9 tredje ledd og 15 første ledd.

Ifølge brann- og eksplosjonsvernloven § 15 tredje ledd skal alle brann- og redningsvesen, etter anmodning, *yte hjelpeinnsats til hverandre ved brann, eksplosjon og annen ulykke* så langt det er mulig under hensyn til egen beredskap. Denne omtales ofte som bistandsplikten.

Samarbeid om **beredskapsoppgaver** er svært viktig for å sikre at den nødstilte mottar hjelp fra den egnede innsatsstyrken som har kortest innsatstid, selv om det betyr at kommunegrense(r) må krysses. Dette er regulert og nærmere beskrevet i denne forskriften § 24. Det er kommunens ansvar å inngå samarbeidsavtaler slik at disse forholdene ivaretas, det vil si slik at forskriften oppfylles i praksis. Der boligområder og store brannobjekter ligger mellom to brannstasjoner, må kravet til førsteinnsats være avklart gjennom analysene i forskriften §§ 7 og 9 (risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen).

Varsling, alarmering og sambandsrutiner må være tilrettelagt for ovennevnte samarbeid, og det må være kjent for alle hvem som ivaretar overordnet ledelse. Felles befaringer og øvelser er nødvendig når objektene har dekning fra flere stasjoner.

Den mest vanlige formen for beredskaps-samarbeid er slokkeavtaler der annen kommune eller privat virksomhet overtar ansvaret for innsats i hele eller deler av kommunen.

Løpende kontakt med politiet, helsemyndighetene, Sivilforsvaret og andre for samordning av beredskap bør resultere i **samordnede innsatsplaner** og gjensidig informasjon om hverandres ressurser, tilrettelegging for felles øvelser, organisering på skadested, samband m.m. Planverk er regulert særskilt i denne forskriften § 10.

Samordnede innsatsplaner er videre viktig å etablere i samarbeid med eiere og brannvernansvarlige i store risikoobjekter. Dette er nødvendig for å kunne gjennomføre samordnet, effektiv og sikker innsats i en uhellssituasjon.

Brann- og redningsvesenet bør videre sørge for å ha etablert samarbeid med **bygningmyndigheten** i kommunen slik at brann-faglig synspunkter som har betydning for beredskapen fremkommer i plan- og byggesaker. Forhold som har betydning for beredskapen kan være: utrykningstid for brann- og redningsvesenet til objektet, tilstrekkelig sløkkevann på stedet og adkomst for brann- og redningsvesenet til objektet.

Også på det brannforebyggende området kan det være avgjørende for kvalitet og ressursutnyttelse at det etableres samarbeid mellom brann- og redningsvesenene. Gjennom større brann faglig miljø og kvalifisert personell vil det kunne oppnås en mer systematisk tilnærming til brannforebygging som fag. Eksempler på oppgaver det samarbeides om er forebyggende analyser, tilsyn med særskilte brannobjekter samt feiing og tilsyn med fyringsanlegg mv.

Oppsummert kan det samarbeides om er (listen er ikke uttømmende):

- Arbeid med analyser og planer, herunder risiko- og sårbarhetsanalyser, forebyggendeanalyser, beredskapsanalyser og beredskapsplaner mv.
- Håndtering av store eller komplekse hendelser (og samarbeid om beredskapsanalyser og -planer)
- Evalueringer
- Ledelse (eks. lederstøtteordning mv.)
- Øvelser (eks. regionale øvelsesplaner og felles øvelser mv.)
- Forebyggende arbeid (eks. forebyggendeanalyser, tilsyn med særskilte brannobjekter mv.)

AVTALER OM SAMARBEID OG BISTAND

Forskriften § 5 annet ledd viderefører opphevet dimensjoneringsforskrift § 4-2 om inngåelse av avtaler med samvirkeaktørene. Dette gjelder avtaler brann- og redningsvesen seg imellom, eller med andre samvirkeaktører. Det minnes i denne forbindelse om bistandsplikten mellom de enkelte brann- og redningsvesen jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 15 tredje ledd.

Avtalene kan være forskjellige: bistandsavtaler og/eller innarbeiding av felles rutiner og instruksverk og uformell kontakt med utveksling av gjensidig informasjon om hverandres ressurser.

I alle kommuner vil det kunne skje brann- og ulykkesituasjoner som utvikler seg annerledes eller blir mer omfattende enn man har tenkt seg. I slike situasjoner vil det være avgjørende at brann- og redningsvesenet har etablert *samarbeidsavtaler* eller *bistandsavtaler* med de ressursene som finnes i rimelig nærhet. Avtalene skal sikre at alle er forberedt i de tilfellene det blir aktuelt, og slike avtaler kan unngå at det blir nødvendig for brann- og redningsvesenet å rekvirere ressursene.

Dette vil kunne hindre uklarheter mellom anmodninger og rekvireringer.

Eksempelvis har Sivilforsvaret personell- og utstysressurser som er godt egnet til å bistå brann- og redningsvesenet ved store og langvarige innsatsoppgaver. Det vises i denne forbindelse til sivilbeskyttelsesloven⁶ § 4 første ledd bokstav d: *Sivilforsvaret skal blant annet: bistå nød- og beredskapsetatene med personell og materiell i forbindelse med skadeforebyggende og skadebegrensende tiltak.*

I tillegg til hjelp fra andre brann- og redningsvesen, Sivilforsvaret og andre offentlige aktører har også privatpersoner plikt til å bidra til skadebegrensning. Eiere av brannvernmateriell, transportmidler eller annet utstyr har etter brann- og eksplosjonsvernloven § 5 fjerde ledd, jf. § 12 plikt til å stille utstyr og eventuelt personell til disposisjon når leder av brann- og redningsvesenet krever dette (rekvirerer). Loven regulerer rekvirering, ikke samarbeid, men det kan også være hensiktsmessig å inngå skriftlige bistandsavtaler med eiere av slikt utstyr slik at det ikke blir nødvendig for brann- og redningsvesenet å rekvirere når en hendelse oppstår.

En **avtale om bistand og samarbeid** bør blant annet inneholde: partenes navn, hjemmel (brann- og eksplosjonsvernloven § 15 tredje ledd, jf. brann- og redningsvesenforskriften § 5 annet ledd), hvem som kan be om bistand, hvem som kan samtykke i at bistand ytes, krav til rutiner for anmodning om bistand, hvilke ressurser som kan stilles til disposisjon (materiell/personell), varslings- og alarmeringsrutiner, øving av rutinene, samband, ledelse av bistandsressursene, kostnadsfordeling m.v.

⁶ Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) LOV-2010-06-25-45.

GENERELLE BESTEMMELSER

Med utgangspunkt i bistandsavtalen må det etableres rutiner for anmodning og avgivelse av bistand, som tilrettelegges gjennom nødalarmeringssentralen.

FORMELT SAMARBEID MELLOM KOMMUNER OM FELLES BRANN- OG REDNINGSVESEN

DSB mottar mange spørsmål knyttet til *samarbeid mellom kommuner* om etablering og drift av brann- og redningsvesen, herunder samarbeidsformer mv. Nedenfor gis en redegjørelse om bakgrunnen samt kort om samarbeidsformer.

Ifølge brann- og eksplosjonsvernloven § 15 første ledd skal kommunene samarbeide om lokale og regionale løsninger av forebyggende og beredskapsmessige oppgaver med sikte på best mulig utnyttelse av samlede ressurser. Departementet kan gi pålegg om samarbeid for å fremme gjennomføring av fastsatte krav, men har per 2022 ikke benyttet seg av denne hjemmelen. Årsaken er sannsynligvis at et slikt pålegg skal være motivert ut fra sikkerhetsstyring i tråd med lovens formål.⁷

Adgang for kommunene til etablering av felles brannvesen kom inn i brannvernloven av 1987.⁸ I dag er denne adgangen hjemlet i brann- og eksplosjonsvernloven § 9 fjerde ledd.

Skal-kravet i loven § 15 innebærer at kommunenes forpliktelse til å utnytte potensialet for samarbeid er økt ytterligere.

Bakgrunnen for kravet om samarbeid er at mange kommuner har lavt innbyggertall og begrensede ressurser. Tanken er at samarbeid mellom kommunene vil sikre økt

ressursutnyttelse og kvalitet på tjenesten. Målet er best mulig utnyttelse av samlede faglige og økonomiske ressurser.

I St.meld. nr. 15 (1991-92) *Tiltak mot brann*⁹ ble økt samarbeid mellom kommuner fastsatt som et satsingsområde. I meldingen pkt. 5.3 (side 20) fremgår det:

Samarbeid over kommunegrensene fører til større slagkraft og bedre utnyttelse av kompetanse, noe som gir større effektivitet... Aktuelle områder for regionalt samarbeid vil være alt fra et fullt utviklet regionalt brann- og redningsvesen til samarbeid om deler av dette, som brannvesen, forebyggende brannvern/brannsyn, opplæring og øvelser, beredskap, utstyr eller alarmsentraler... Departementet anser som meget viktig å få etablert rasjonelle og kostnadseffektive enheter på brannvernområdet.

St.meld. nr. 41 fra 2000-2001 Brann- og eksplosjonsvern¹⁰ viderefører oppmerksomheten på samarbeid, og fremhever samarbeidsbehovet også innenfor beredskapsområdet. I meldingen pkt. 4.5 fremgår det:

I dimensjoneringsforskriften av 1995 ble det lagt sterke føringer på kommunene for å utnytte samarbeidspotensialet i den enkelte region. Med hensyn til beredskap er kommunene i visse tilfelle forpliktet til å samarbeide, slik at publikum får hjelp fra det brannvesen som raskest kan yte innsats uten hensyn til kommunegrensene. Det er imidlertid på det forebyggende området at utviklingen av samarbeidet har vært størst. Dette har først og fremst sin årsak i at mange små kommuner ikke evner å opprettholde nødvendig kompetanse til

⁷ Ot.prp. nr. 28 (2001-2002) pkt. 16.3.

⁸ Ot.prp.nr. 43 (1986-1987) pkt. 2.2 fremgår det: *Det bør i større grad enn nå etableres regionbrannvesener og eventuelt felles interkommunale brannstyrer der hvor dette er hensiktsmessig. Lovverket bør inneholde hjemmel for å påby slikt samarbeid. De regionale ordninger kan eventuelt begrenses til bestemte oppgaver.*

⁹ <https://stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1991-92&paid=3&wid=a&psid=DIVL2145>

¹⁰ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-41-2000-2001/-id134200/>

å løse de forebyggende oppgavene, spesielt der disse kun utgjør en andel av et årsverk.

De senere år er behovet for samarbeid fremhevet både i *Brannstudien*¹¹ og rapporten *Beslutningsgrunnlag for ny organisering av brann- og redningsvesenet*¹² fra DSB. Oppmerksomheten omkring samarbeid er begrunnet i behovet for å kunne stå bedre rustet til å håndtere de store og kompliserte hendelsene, sikre tilstrekkelig kompetanse innen det brannforebyggende arbeidet samt oppnå en mer profesjonell ledelse på heltid.

Selv om samarbeidsplikten er fremhevet i en årrekke, og flere kommuner nå samarbeider helt eller delvis om brannvernet, er det fortsatt et stort utnyttet potensial for interkommunalt samarbeid.

FORMELLE SAMARBEIDSFORMER

Ifølge forarbeidene¹³ forutsetter brann- og eksplosjonsvernloven at kommunene selv finner frem til de beste måtene å samarbeide på for å oppfylle plikten etter §§ 15 og 9 fjerde ledd.

I loven § 9 fjerde ledd fremgår det at kommunen, gjennom avtale kan overlate brann- og redningsvesenets oppgaver helt eller delvis til en annen kommune, virksomhet e.l. Kommunen må imidlertid sikre at all myndighetsutøvelse etter loven skjer under kommunens formelle ansvar.

I kommentarene til loven § 9¹⁴ fremgår det:

Dersom en kommune overlater forebyggende eller beredskapsmessige oppgaver til andre virksomheter, jf. forrige avsnitt,

er det nødvendig å sikre at den offentlige myndighetsutøvelsen skjer av et kommunalt organ som har de nødvendige fullmakter til dette. Det må i slike tilfeller etableres administrative ordninger i kommunen som sikrer dette. Saksforberedelse, herunder kontroll etter fullmakt fra kommunen, kan foretas av virksomheten; men pålegg vedrørende forebyggende tiltak må fattes av kommunen selv i samsvar med bl.a. kravene i forvaltningsloven.

Samarbeidsformene for kommuner som utfører oppgaver i fellesskap er regulert i kommuneloven.¹⁵ I kommuneloven § 17-1. Interkommunalt samarbeid fremgår:

Kommuner og fylkeskommuner kan utføre felles oppgaver gjennom et interkommunalt samarbeid.

Et interkommunalt samarbeid skal foregå gjennom et interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefellesskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak, en forening eller på en annen måte som det er rettslig adgang til.

Om samarbeidet omfattes av reglene om offentlige anskaffelser vurderes ut fra reglene om offentlige anskaffelser

Kommuneloven forvaltes av Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) og spørsmål og veiledning om valg av samarbeidsform må rettes administrasjonen i egen kommune eller KDD. Verken brann- og eksplosjonsvernloven eller brann- og redningsvesenforskriften regulerer valget av samarbeidsform. DSB kan dermed ikke veilede ytterligere på dette området.

¹¹ Brannstudien desember 2013 – Rapport fra arbeidsgruppen som har vurdert brann- og redningsvesenets organisering og ressursbruk: <https://www.dsb.no/rapporter-og-evalueringer/brannstudien/>

¹² DSB rapport: Beslutningsgrunnlag for ny organisering av brann- og redningsvesenet datert 01.12.2015: <https://docplayer.me/32350456-Beslutningsgrunnlag-for-ny-organisering-av-brann-og-redningsvesenet.html>

¹³ Ot.prp.nr.28 (2001-2002) pkt. 16.3 – kommentarer til § 15.

¹⁴ Ot.prp.nr.28 (2001-2002) pkt. 16.3 – kommentarer til § 9.

¹⁵ Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) LOV-2018-06-22-83 sjette del. Interkommunalt samarbeid.

GENERELLE BESTEMMELSER

Når det gjelder organiseringen som et **interkommunalt selskap (IKS)** er dette regulert gjennom en egen lov.¹⁶ I henhold til IKS-loven § 1 innebærer denne selskapsformen at kommunene deltar med ubegrenset ansvar. Siden kommunene plikter å gjennomføre oppgavene etter brann- og eksplosjonsvernloven, har de ubegrenset ansvar for gjennomføring, uavhengig av om den skjer i egen kommune eller i interkommunalt selskap. Det vises til Arbeids- og administrasjonsdepartementets brev datert 20. mars 2003 hvor det er avgitt en tolkningsuttalelse om kommunenes adgang til delegering av myndighet til et interkommunalt selskap (se prinsipielle avgjørelser under).

Når kommuner inngår et samarbeid om utføring av brann- og redningsvesenets oppgaver jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 11, skal det inngås formelle samarbeidsavtaler/selskapsavtaler mellom kommunene på kompetent nivå. I henhold til brann- og eksplosjonsvernloven § 10 annet ledd skal den/de formelle avtalene inngå som del av kommunenes dokumentasjon og sendes DSB.

Krav til innhold i de formelle samarbeidsavtalene er regulert i hhv. kommuneloven (f.eks. § 20-4 for vertskommunesamarbeid) og IKS-loven (§ 4), men bør i tillegg inneholde: hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven § 15 og/eller § 9 fjerde ledd, beskrivelse av samarbeidsområdet, hvem som har myndighet til hva, ressurser som inngår, varsling og alarmeringsrutiner, ledelse av bistandsressursene, og kvalitetssikring av kjøpte tjenester. Krav til avtaleregulering av kostnadsfordeling, oppløsning mv. er regulert i lovene.

I de kommunene der man kjøper tjenester er det viktig at kommunen – som ansvarlig for tjenesten – sikrer seg dokumentasjon på utført

arbeid og kvalitetssikrer den tjenesten som leveres.

Ved kjøp av forebyggende tjenester må kommunen følge opp avvik og anmerkninger som påpekes gjennom tilsyn utført av andre.

PRINSIPIELLE AVGJØRELSE

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har i brev til DSB av 21. mars 2003 avgitt en tolkningsuttalelse om kommunenes adgang til delegering av myndighet til et interkommunalt selskap (IKS).

Vurderingstema var om brann- og eksplosjonsvernloven gir hjemmel for kommunene til å delegere utøvelse av offentlig myndighet, dvs. kompetanse til å fatte eget vedtak, til et IKS, eller om IKSet må fremme denne typer avgjørelser for de respektive kommunestyrer. Departementet skriver blant annet:

På bakgrunn av at kommunen er ansvarlig eier av IKSet, må selskapet anses for å være en del av den kommunale strukturen. Vedtak truffet av et IKS må anses fattet under kommunens formelle ansvar...Også reelle hensyn tilsier at det bør være mulig å delegere utøvelse av offentlig myndighet til et IKS...Utøvelse av offentlig myndighet etter lov om brann- og eksplosjonsvern § 9 fjerde ledd annet punktum, vil etter departementets samlede vurdering kunne delegeres til et interkommunalt selskap.

Tolkningsuttalelsen inngår som vedlegg til et brev fra DSB som besvarer spørsmålet om hvem som er rette instans for behandling av klage på gebyr. Saken er lagt ut på DSB.no – se lenken: <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/artikler/hva-er-rette/>

¹⁶ Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) LOV-1999-01-29-6.

KAPITTEL

02

Analyser, planer
og ledelse

---

§ 6

GRUNNLAG FOR ORGANISERING, BEMANNING OG UTRUSTNING

Kommunen skal organisere, bemanne og utruste brann- og redningsvesenet på bakgrunn av en

- a. risiko- og sårbarhetsanalyse
- b. forebyggendeanalyse, og
- c. beredskapsanalyse.

Brann- og redningsvesenet skal sørge for at relevante aktører inviteres med i arbeidet med å utarbeide analysene, og sørge for nødvendig forankring av analyseprosessen og resultatene.

Analysene skal oppdateres ved endringer i risiko og sårbarhet som kan få betydning for organiseringen, bemanningen og utrustningen av brann- og redningsvesenet. Analysene skal oppdateres minimum hvert fjerde år.

Analysene etter første ledd utgjør dokumentasjonen av brann- og redningsvesenet, jf. forskriften § 4. Dokumentasjonen skal vise hvilke uønskede hendelser brann- og redningsvesenet er organisert, bemannet og utrustet for, og hvilke hendelser de ikke kan håndtere. Dersom slike hendelser planlegges håndtert sammen med andre brann- og redningsvesen eller andre samvirkeaktører, skal dette fremgå i dokumentasjonen og av avtale.

BRANN- OG EKSPLOSJONSVERNLOVENS KRAV TIL RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSE (BRANNROS)

Bestemmelsene i forskriften §§ 6 til 9 er en utdyping av brann- og eksplosjonsvernloven § 9 annet ledd om kravet til en risiko- og sårbarhetsanalyse (heretter benevnt *brannROS* for å skille denne fra andre ROS-analyser, eksempelvis kommune- og fylkesROS mm.). Målsettingen med brannROS er å sikre at brann- og redningsvesenet blir mest mulig tilpasset de oppgaver det kan bli stilt overfor.

SIVILBESKYTTTELSESLOVENS KRAV TIL HELHETLIG RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSE (KOMMUNEROS)

BrannROS og de øvrige analysene jf. forskriften §§ 7-9 må sees i sammenheng med *kommuneROS* jf. kravet om *kommunal beredskapsplikt* i sivilbeskyttelsesloven¹⁷ §§ 14 og 15. Bestemmelsene innebærer en plikt for kommunen til å utarbeide en helhetlig ROS (heretter benevnt *kommuneROS*) og beredskapsplan som ivaretar en kartlegging og håndtering av alle uønskede hendelser. Denne plikten er sektorovergripende, og inkluderer også kartlegging og håndtering av de hendelser det forventes at brann- og redningsvesenet skal bidra til forebygging og håndtering av.

Brann- og redningsvesenets plikt til å samordne sin risiko- og sårbarhetsanalyse med *kommuneROS*en fremgår i forskriften § 7 annet ledd.

Årsaken til at ROS-analysene gjøres på ulike nivåer i forvaltningen, er at hensikt med analysene og funksjonen de skal tjene ikke er sammenfallende. Metoden er imidlertid i hovedsak lik.

---

¹⁷ Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) LOV-2010-06-25-45.

FORSKRIFTENS ANALYSEKRAV – SAMMENHENG MELLOM ANALYSENE

Forskriften § 6 er en videreføring og tydeliggjøring av opphevet dimensjoneringsforskrift § 2-4 *Dokumentasjon*,¹⁸ og regulerer at analysene i forskriften §§ 7-9 danner grunnlaget for organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesenet.

Brann- og redningsvesenet skal sørge for at relevante aktører inviteres med i arbeidet med å utarbeide analysene, og sørge for nødvendig forankring av analyseprosessen og resultatene. Da forskriften var på høring pekte noen høringsinstanser på manglende politisk vilje og budsjett til brann- og redningsvesen, manglende vektlegging av lokale utfordringer og at selv ikke minimumskrav blir fulgt opp. DSB hadde i forskriftsforslaget som gikk på høring, blant annet av den grunn, et krav til involvering av relevante aktører i arbeidet med å utarbeide analysene. DSB har etter høringen også inntatt krav til å sørge for nødvendig forankring av analyseprosessen og analyseresultatene.

Involveringen vil da omfatte involvering i selve analysearbeidet (relevant kompetanse som eksempelvis skogaktører) og forankring i kommuneledelsen eller representantskapet hva som er dimensjonerende scenarioer og i hvilken grad brann- og redningsvesenet makter å håndtere dem (analyseresultatene/konklusjonene). I *Veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen* er dette forklart nærmere.

DSB har etter høringen inntatt et nytt siste ledd i bestemmelsen. *Analysene etter første ledd utgjør dokumentasjonen av brann- og redningsvesenet, jf. forskriften § 4. Dokumentasjonen skal vise hvilke uønskede hendelser brann- og redningsvesenet er organisert, bemannet og*

utrustet for, og hvilke hendelser de ikke kan håndtere. Dersom slike hendelser planlegges håndtert sammen med andre brann- og redningsvesen eller andre samvirkeaktører, må dette fremgå i dokumentasjonen og av avtale. Begrensinger i håndtering er det viktig at kommunen og brann- og redningsvesenet er kjent med og dokumenterer.

Analysene skal oppdateres jevnlig og minimum hvert fjerde år. Nødmeldetjenesten er en del av beredskapen og skal i hovedsak dokumenteres på tilsvarende måte som brann- og redningsvesenet.

Når analysekravene nå er løftet frem, og regulert med fire bestemmelser i ny forskrift, er dette for å sikre en bevisstgjøring om at analysene i større grad skal være førende for organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesenene og nødmeldesentralene. Formålet er å øke kvaliteten på analysene slik at brann- og redningsvesenet er best mulig tilpasset de hendelser som skal forebygges og håndteres.

NÆRMERE OM BAKGRUNNEN

Analysebestemmelsene i forskriften avviker fra den mer tradisjonelle tilnærmingen der beredskap og forebygging planlegges direkte basert på en ROS-analyse. Begrunnelsen for kravet om tre analyser er behovet for en tydeliggjøring av stegene i dette arbeidet. For små kommuner, med mindre risiko og sårbarheter i sitt område, kan analysene fortsatt gjøres enkle.

¹⁸ Tidligere benevnt som *brannordning*.

I kompendium innen beredskapsledelse fra Høgskulen på Vestlandet Beredskapsanalyse – En innføring av Eivind L. Rake og Morten Sommer¹⁹ fremgår det blant annet om ROS-analysen at:

En utfordring med en ROS-analyse er at den er lite egnet til å gi svar på hvordan vi skal håndtere risikoen. ... Hva som er godt forebyggende arbeid, og hvilke ressurser som trengs til dette (dvs. hvordan vi faktisk skal gå frem for å forhindre at noe går galt) er like utfordrende som å fastsette hva som er god håndtering av uønskede hendelser og hvordan beredskapen bør dimensjoneres for å få dette til. ...

Ved en analytisk tilnærming til hvordan vi skal håndtere den kartlagte risikoen (som blir beskrevet gjennom risikobildet) kan ROS-analysen følges opp av to mer eller mindre uavhengige analyser: en forebyggendeanalyse og en beredskapsanalyse (se figur 3). Det er hensiktsmessig å dele dette i to analyser da det er to ulike risikoreduserende områder. Forebyggendeanalysen skal bidra til å redusere risikoen vår med hjelp av ulike forebyggende tiltak, som f.eks. sprinkleranlegg i spesielle områder og bygg, opplæring og tiltak retter mot eldre og funksjonshemmede, sette krav til tilsynsaktiviteten vår og sette kompetansekrav i virksomheten, vanligvis basert på offentlige krav, vår erfaring og oppgaveløsningen. Forebyggende tiltak kan altså iverksettes for å redusere risikoen og ikke minst at en beredskap kan etableres for å håndtere restrisikoen.

En metodikk for forebyggendeanalyse kan langt på vei følge prinsippene og fremgangsmåten til en beredskapsanalyse.

I ROS-analysen avdekkes hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i ansvarsområdet gjennom å kartlegge risiko og sårbarheter. ROS-analysen gir svar på hva som kan gå galt og hvor det kan gå galt. Hvordan den kartlagte risikoen skal håndteres, følges opp gjennom en forebyggendeanalyse og en beredskapsanalyse.

Kravene til analyser er innført for å få bedre kvalitet på ROS-analysen i brann- og redningsvesenet, og for å få frem en bevisst sammenheng mellom uønskede hendelser og hvordan brann- og redningsvesenet er organisert, utrustet og bemannet på det forebyggende og beredskapsmessige området. De tre analysene skal samlet sett danne grunnlaget for organisering, bemanning og utrusting av brann- og redningsvesenet.

DOKUMENTASJONSPLIKTEN

Ifølge brann- og eksplosjonsvernloven § 10 har *kommunen* det overordnede ansvaret for å dokumentere at pliktene etter loven § 9 første, annet og tredje ledd er oppfylt. Det vil blant annet si å dokumentere at plikten om et effektivt og sikkert forebyggende og beredskapsmessig arbeid er oppfylt, og at ROS-analysen er gjennomført slik at brann- og redningsvesenet er best mulig tilpasset sine oppgaver. For kommune-ROS er forankringen i kommunestyret fastslått i forskrift om kommunal beredskapsplikt § 2.

Kommunestyret kan imidlertid overlate arbeidet med dokumentasjon til andre, eksempelvis brann- og redningsvesenet, men vil fortsatt ha ansvaret for at kommunens forpliktelser oppfylles. Dette innebærer også ansvar for oppfølging av eventuelle avvik etter tilsyn med brann- og redningsvesenet. Kommunen bør derfor til enhver tid sørge for politisk forankring. Dette gjelder alle forhold som kan

¹⁹ Morten Sommer (Høgskolen Stord/Haugesund) og Eivind L. Rake (Regionalt Akuttmedisinsk Kompetansesenter, RAKOS, Stavanger Universitetssykehus).

ha økonomisk og administrativ betydning for brannvernarbeidet.

I opphevet dimensjoneringsforskrift § 2-4 var kravet om ROS-analyse i utgangspunktet lagt til kommunen. Når oppfyllelse av analysekravene i forskriften §§ 7-9 nå er tillagt brann- og redningsvesenet²⁰ er dette fordi brann- og redningsvesenet kjenner egen virksomhet best, og er de rette til å forestå og fremlegge analysene. For å sikre oppfyllelse av loven §§ 9 og 10 samt brann- og redningsvesenets forskriften § 4 (se over) er det imidlertid avgjørende at analysene forankres og behandles av kommunestyret. Analysene inngår som viktige elementer i kommunens dokumentasjon av at loven § 9 er oppfylt, og som en del av kommuneROSen.

TEMAVEILEDNINGER

DSB har utarbeidet en temaveiledning om kravene til analyser jf. forskriften §§ 7, 8 og 9.

Tema-veilederen *Beredskapsanalyse* omtaler alle analysekravene og fremhever viktigheten av å se hhv. risiko- og sårbarhetsanalysen (§ 7), forebyggende analysen (§ 8) og beredskapsanalysen (§ 9) i sammenheng. Også veiledning til nødmeldetjenestens analyser inngår i tema-veilederen.

§ 7

RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSE

Brann- og redningsvesenet skal fastsette formål med risiko- og sårbarhetsanalysen og rammer for risikovurderingsprosessen. Risiko- og sårbarhetsanalysen skal kartlegge og vurdere sannsynligheten for og konsekvensen av uønskede hendelser. Risiko- og sårbarhetsanalysen skal som et minimum omfatte

- a. risiko og sårbarhet innenfor ansvarsområdet til brann- og redningsvesenet**
- b. risiko og sårbarhet utenfor ansvarsområdet som kan ha betydning for brann- og redningsvesenet**
- c. hvordan ulike risiko- og sårbarhetsfaktorer kan påvirke hverandre, og**
- d. brann- og redningsvesenets evne til å opprettholde egen virksomhet når det utsettes for en uønsket hendelse, og evnen til å gjenoppta virksomheten etter at hendelsen har inntruffet.**

Brann- og redningsvesenet skal samordne sin risiko- og sårbarhetsanalyse med kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse, jf. sivilbeskyttelsesloven § 14.

UTFYLLER OG VIDEREFØRER KRAVET OM BRANNROS

Forskriften § 7 utfyller brann- og eksplosjonsvernloven § 9 annet ledd og viderefører den opphevede dimensjoneringsforskriftens krav i § 2-4 om brannROS.

²⁰ I dimensjoneringsforskriften § 2-4 var plikten for oppfyllelse av dokumentasjonen, også kravet om ROS-analyse, tillagt kommunen.

Utbygging av bestemmelsen om brannROS er begrunnet i tilbakemeldingen til DSB om at det burde stilles klare krav til ROS-analysen slik at kvaliteten heves. DSB erfarte også stor variasjon i kvaliteten på ROS-analysene, og at det var vanskelig å se sammenhengen mellom risiko, sårbarhet og valgt dimensjonering.

SAMSVAR MELLOM KOMMUNE- OG BRANNROS

KommuneROSen skal blant annet gi oversikt over uønskede hendelser som utfordrer kommunen, gi bevissthet om risiko og sårbarhet i kommunen og gi innspill til risiko- og sårbarhetsanalyser innen andre kommunale ansvarsområder og fylkesROS.

BrannROSen skal samsvare med kommuneROSen, men vil ha en detaljgrad som er tilpasset både formål og målgruppe for en brannROS. Den detaljerte brannROSen skal vise branner og hvilke ulykkessituasjoner der kommunen forventer at brann- og redningsvesenet skal være innsatsstyrke.²¹

Noen ulykkessituasjoner som lovgiver forventer at fremkommer i brannROS er trafikkulykker, ras- og sammenstyrtingsulykker, andre naturulykker, kjemikalieulykker og lignende.²² Andre akutte ulykkessituasjoner enn brann er også akutt forurensning.²³

Dersom det skulle oppstå tvil om hvilke oppgaver brann- og redningsvesenet har innenfor sitt sektoransvar, vil brann- og eksplosjonsvernlovens formålparagraf være til god hjelp. Lovgiver har vektlagt at liv, helse, miljø og materielle verdier skal vernes innenfor

kategoriene *brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker, samt uønskede tilsiktede hendelser.*

Andre oppgaver som kommunen legger til brann- og redningsvesenet skal ikke gå utover de lovpålagte oppgavene.²⁴

Det er viktig at brannROS revideres ved planlegging og gjennomføring av utbyggingsprosjekter som kan få betydning for brannberedskapen. Det samme gjelder endringer i kommuneROSen som får betydning for brann- og redningsvesenet.

Identifisering av formål og rammer for organiseringen, utrustningen og bemanningen av forebyggende og beredskap i brann- og redningsvesenet, innebærer å ta utgangspunkt i krav som følger av lover og forskrifter, veiledninger og lignende og eventuelle egne krav eller ambisjoner som kommunen har til brann- og redningsvesenet.

Minimumskravene til brannROSen i forskriften § 7 er tilnærmet de samme som kravene i kommuneROSen jf. forskrift om kommunal beredskapsplikt § 2. Systematikken er gjenkjennelig. Forskjellen er at analysen etter forskriften § 7 skal gjennomføres på et sektornivå relatert til brann- og redningsvesenet, og at den i tillegg er grunnlaget for organisering, bemanning og utrustning av hele brann- og redningsvesenet.

Veiledere til forskrift om kommunal beredskapsplikt²⁵ og til arbeidet med kommuneROS²⁶ ligger på DSB.no.

²¹ Jf. brann- og eksplosjonsvernloven §§ 9 andre ledd og 11 første ledd bokstav e og f.

²² Ot.prp. nr. 28 (2001-2002) Om lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) og om endringer i arbeidsmiljøloven. Pkt. 16.3 Til § 11 Brannvesenets oppgaver.

²³ Ot.prp. nr. 28 (2001-2002) pkt. 2.2.

²⁴ Jf. brann- og eksplosjonsvernloven §§ 9 andre ledd og 11 andre ledd.
²⁵ <https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieill/veileder-til-forskrift-om-kommunal-beredskapsplikt/>
²⁶ <https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieill/veileder-til-helhetlig-risiko--og-sarbarhetsanalyse-i-kommunen/>

Her finnes det også veiledning til FylkesROS.²⁷

NØDVENDIG MED EIERSKAP OG FORANKRING AV ANALYSENE

I arbeidet med brann- og redningsvesen-forskriften har DSB mottatt innspill om at det må stilles krav til kompetanse eller krav om at kvalifisert virksomhet skal utføre analysene. DSB mener imidlertid at det er nødvendig med eierskap og forankring av analysene i eget brann- og redningsvesen samt i kommunen. Arbeidet bør derfor ikke settes ut i sin helhet.

TEMAVEILEDNINGER

Nærmere beskrivelse av fremgangsmåte og innhold i forebyggendeanalysen er gitt i tema-veilederen *Beredskapsanalyse*, kapittel 4.

Videre er det utarbeidet en egen temaveiledning til kapittel 4 i forskrift om brannforebygging.²⁸

Denne omhandler systematisk risikobasert brannforebyggende arbeid og gir en veiledning til hvordan kommunen kan oppfylle sine plikter i forskrift om brannforebygging.

²⁷ <https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieill/veileder-for-fylkesmannens-arbeid-med-risiko--og-sarbarhetsanalyser-fylkesros/>

²⁸ Temaveiledning: Kapittel 4 i forskrift om brannforebygging: <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/veiledning-til-forskrift/temaveileder-til-kapittel-4-i-forskrift-om-brannforebygging/#om-temaveilederen>

§ 8

FOREBYGGENDEANALYSE OG KRAV TIL BEMANNING

Brann- og redningsvesenet skal utarbeide en forebyggendeanalyse på bakgrunn av

- a. risiko- og sårbarhetsanalysen etter forskriften § 7,
- b. oppgavene i brann- og eksplosjonsvernloven § 11 og forskrifter gitt i medhold av denne.

Forebyggendeanalysen skal identifisere hvilket personell og hvilken kompetanse som er nødvendig for å sikre et tilfredsstillende forebyggende arbeid.

Brann- og redningsvesenet skal ha personell til brannforebyggende arbeid etter forskrift 17. desember 2015 nr. 1710 om brannforebygging, og dette skal utføres med minst 0,1 årsverk per 1 000 innbyggere i ansvarsområdet. I tillegg til personell til brannforebyggende arbeid gjelder krav til årsverk til leder for forebyggendearbeid, jf. forskriften § 11, og krav til bemanning ved feiing og tilsyn med fyringsanlegg etter forskrift 17. desember 2015 nr. 1710 om brannforebygging § 17.

KRAV OM FOREBYGGENDEANALYSE

Bestemmelsen om en forebyggendeanalyse er ny, men er egentlig bare en tydeliggjøring av regelverket. Om behovet for et skille mellom brannROS, forebyggendeanalyse og beredskapsanalyse vises det til kommentarer til forskriften § 6 (se over).

Brann- og eksplosjonsvernloven § 9 andre ledd stiller krav til at *kommunen skal gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse slik at brannvesenet blir best mulig tilpasset de oppgaver det kan bli stilt overfor*. Med oppgaver menes både forebyggende og beredskapsmessige oppgaver.

I arbeidet med ny brann- og redningsvesen-forskrift ble det fremmet et behov for i større grad å se sammenhengen mellom beredskapsanalysen og forebyggende arbeid. Utfordringer for beredskapsstyrken må finnes igjen i det forebyggende arbeidet. Den opphevede dimensjoneringsforskriften viet liten plass til analyse og dimensjonering av det forebyggende brannvernet, og forholdsvis mye plass til dimensjoneringen av beredskapen. Desto vanskeligere det er å forebygge en hendelse, desto viktigere er beredskapen.

Forskriften § 8 viser hvilke kilder forebyggendeanalysen skal utarbeides på bakgrunn av. Etter høringsrunden ble dette tydeliggjort ved å dele inn i bokstav a og b. Dette er

- a. risiko- og sårbarhetsanalysen til brann- og redningsvesenet og
- b. oppgavene etter brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter.

I forebyggendeanalysen må brann- og redningsvesenet vurdere hva som vil være *et tilfredsstillende forebyggende arbeid* for å dekke oppgavene det skal bemannes for. Vurderingen av tilfredsstillende forebyggende arbeid skal bidra til å redusere risiko ved hjelp av forebyggende tiltak og gjør det nødvendig med fastsettelse av ambisjonsnivå samt prioritering av oppgaver.

I noen tilfeller må brann- og redningsvesenet forholde seg til at forebyggingsansvaret helt eller

delvis ligger hos andre, og at de har begrensede muligheter til å påvirke sannsynligheten for at hendelser inntreffer.

Forebyggendeanalysen skal gjennomføres før beredskapsanalysen, og vil i likhet med de øvrige analysene utgjøre en del av beslutningsgrunnlaget. Både oppgaver, ressurser og kompetanse skal fremgå.

I beredskapsanalyseveilederen forsøker vi å beskrive forskjellen og sammenhengene mellom forebyggendeanalyse og det forebyggende perspektivet i en beredskapsanalyse. Det blir omtalt i beredskapsanalyseveilederen.

BEMANNING AV FOREBYGGENDE ARBEID I BRANN- OG REDNINGSVESENET

Ifølge forskriften § 8 skal forebyggendeanalysen identifisere hvilken bemanning (personell og kompetanse) som er nødvendig for utføring av *et tilfredsstillende forebyggende arbeid*.

Når det gjelder brannforebyggende arbeid, bør det ses hen til forskrift om brannforebygging²⁹ § 14, jf. §§ 15 og 16 skal også det brannforebyggende arbeidet planlegges og gjennomføres med bakgrunn i en kartlegging av risikoen for brann.

Kommunen må ta hensyn til behov for mer personell til forebyggende arbeid hvis kommunen beslutter at det eksempelvis skal føres tilsyn med flere objekter enn lovens krav til særskilte brannobjekter. Videre vises det til kravet om kartlegging av risikogrupper i forskrift om brannforebygging § 14. Arbeidet skal ta utgangspunkt i etablert kunnskap om risikogrupper, og forutsetter at kommunen gjennomfører lokale undersøkelser så langt det er nødvendig for å vurdere egnede tiltak mot disse gruppene. Plikten rekker imidlertid ikke så

²⁹ Forskrift om brannforebygging FOR-2015-12-17-1710.

langt at kommunen må kartlegge enkeltpersoner som har en særskilt risiko for å omkomme eller bli skadet i brann.

For å sikre at alle kommuner gjennomfører et minimum av brannforebyggende arbeid, er det fastsatt et minstekrav til antall årsverk. Det er viktig å merke seg at dette minimumskravet knytter seg til arbeid etter forskrift om brannforebygging.

I forskriften annet ledd stilles et minimumskrav til bemanningen som en nedre skranke for analysen. Detaljeringen med 0,1 årsverk per 1 000 innbyggere tydeliggjør at det også skal utføres forebyggende arbeid for kommuner med innbyggertall under 10 000, jf. opphevet krav § 3-2 som er ett årsverk per 10 000 innbyggere.

Minstekravet er basert på erfaringer om hva kvalifisert personell bruker av tid for å gjennomføre og følge opp forskrift om brannforebygging, tilsyn med særskilte brannobjekter og informasjon og motivasjon.

Opphevet dimensjoneringsforskrift § 2-4 fjerde ledd presiserte at kommunen måtte tilføre brann- og redningsvesenet ytterligere ressurser dersom ROS-analysen avdekket forhold som ikke kunne ivaretas gjennom minstekravene, særskilte forebyggende tiltak, eller samarbeidsavtaler mv. Denne bestemmelsen er ikke videreført i brann- og redningsvesenets forskriften, men de samme vurderingene anses som en viktig del av forebyggendeanalysen.

Eksempler på forhold som kan innebære at kommunen må tilføre det forebyggende arbeidet ytterligere ressurser dersom oppgavene ikke kan ivaretas innenfor minstekravet er:

- store brannrisikoobjekter i kommunen
- risikoobjektene har stor kompleksitet og /eller objekteierne har vist liten vilje til å investere i brannsikring svak kompetanse (nyansatte) innen brannforebygging
- det tidligere er gjennomført utilfredsstillende brannforebyggende arbeid i kommunen
- arbeidet med informasjons- og motivasjonstiltakene er omfattende – eksempelvis kreves det økt oppmerksomhet overfor risikogrupperne
- forebyggende-området (herunder feiertjenesten) pålegges andre ikke lovpålagte oppgaver, herunder tilsyn med andre brannobjekter.

Kvalifisert personell i forebyggende avdeling er en ressurs som med fordel kan benyttes til brannforebyggende oppgaver som går ut over minstekravene i lovgivningen.

Slike oppgaver kan være å:

- bistå ved opplæring av brannvernansvarlige
- delta i møter som berører branntekniske spørsmål, men som ikke er knyttet opp mot tilsynet med særskilte brannobjekter
- foredra i lokale forsamlinger
- Observere/delta i øvelser ved bl.a.:
  - skoler, barnehager
  - aldershjem, sykehjem, sykehus
  - hoteller, overnattingssteder
  - industribedrifter, salgslokaler

DSB har også erfart at forebyggende avdeling i brann- og redningsvesen utfører en rekke andre oppgaver etter annet regelverk som tilsier at det er nødvendig med ytterligere ressurser, herunder for eksempel innen håndtering av farlig stoff, fyrverkeri og forurensning. På tilsyn har DSB erfart at andre oppgaver også kan være innen kommunal beredskapsplikt, kursvirksomhet i det private markedet som vist i kulepunktene over, vakt i beredskapen,

teknisk bistand, saksbehandling innen byggesak med mer. Alle slike øvrige oppgaver som ikke er hensyntatt i dimensjoneringen vil medføre at kommunen ikke har oppfylt sitt ansvar innen brannregelverket knyttet til årsverkskrav.

LEDER AV FOREBYGGENDE ARBEID

I tillegg til minstekravet om forebyggende personell er det også regulert et krav om *leder for forebyggende arbeid* jf. forskriften § 11.

KRAV TIL BEMANNING AV FEIERTJENESTEN

Bemanning av feiing og tilsyn med fyringsanlegg kommer i tillegg til minimumskravet, jf. forskriften § 8 siste punktum.

Feiertjenesten skal dimensjoneres ut fra behovet for feiing og tilsyn i den enkelte kommune/region, jf. forskrift om brannforebygging § 17. Det vises for øvrig til veiledning til bestemmelsen.³⁰

BEREGNINGSGRUNNLAGET FOR MINSTEKRAVET ER INNBYGGERTALLENE FRA SSB³¹

Statistisk sentralbyrå har et grunnlag (innbyggertall) som forvaltes likt for alle kommuner. Det er disse tallene som skal danne grunnlaget for kommunens organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesenet.

TEMAVEILEDNINGER

Nærmere beskrivelse av fremgangsmåte og innhold i forebyggendeanalysen er gitt i tema-veilederen *Beredskapsanalyse*, kapittel 4.

I tillegg minnes om temaveiledning til kapittel 4 i forskrift om brannforebygging.³² Denne omhandler systematisk risikobasert brannforebyggende arbeid og gir en veiledning til hvordan kommunen kan oppfylle sine plikter i forskrift om brannforebygging. I kapittel 3 redegjøres det blant annet for kartlegging av risiko på forebyggende-området. Resultatet av kartleggingen vil gi en oversikt over risikoområder, særskilte brannobjekter og fyringsanlegg.

§ 9

BEREDSKAPSANALYSE

Brann- og redningsvesenet skal utarbeide en beredskapsanalyse på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsanalysen og forebyggendeanalysen, jf. forskriften § 7 og § 8. Beredskapsanalysen skal besvare i hvilken grad brann- og redningsvesenet er organisert, utrustet og bemannet til å håndtere den kartlagte risikoen og sårbarheten, jf. forskriften § 7.

Beredskapsanalysen skal identifisere og vurdere hvilke ressurser, som utstyr, personell og kompetanse, som er nødvendig for å kunne håndtere dimensjonerende hendelser på en tilfredsstillende måte.

Vurderingen av antall personer i beredskapsstyrken, vaktberedskapen, antall vaktlag, reservestyrken og lokaliseringen av beredskapsstyrken, jf. forskriften § 13, § 15, § 16 og § 17, skal omfatte

³⁰ Veiledning til forskrift om brannforebygging: <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/veiledning-til-forskrift/veiledning-til-forskrift-om-brannforebygging/#introduksjon>

³¹ Statistisk sentralbyrå: <https://www.ssb.no/kommunefakta>

³² <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/veiledning-til-forskrift/temaveileder-til-kapittel-4-i-forskrift-om-brannforebygging/#om-temaveilederen>

- a. risikoen i ansvarsområdet**
- b. kravet til utrykningstid**
- c. oppmøtetiden for personellet som skal møte til førsteinnsats og videre innsats, og**
- d. samarbeid med andre brann- og redningsvesen**

KRAV OM BEREDSKAPSANALYSE

Bestemmelsen om en beredskapsanalyse i forskriften § 9 er ny, men i likhet med §§ 7 og 8 er kravet bare en tydeliggjøring av krav som følger av gjeldende regelverk på området.

Bakgrunnen for kravet til egen beredskapsanalyse er erfaringen om at det kan være vanskelig å se sammenhengen mellom brannROS og organiseringen, bemanningen og utrustningen av brann- og redningsvesenet. Beredskapsanalysen er broen som skal sikre at det er en sammenheng mellom kartlagt risiko (i brannROS) og valgt beredskap.

DSB har i arbeidet med kravene til beredskapsanalysen sett hen til metodikk fra Høgskulen på Vestlandet. Se nærmere om bakgrunn og behov for skille mellom analysene i kommentarene til forskriften § 6 over.

Beredskapsanalysen har som mål å håndtere restrisikoen når de forebyggende kravene/ tiltakene er oppfylt, og gjennom en systematisk tilnærming sikre at brann- og redningsvesenet håndterer utvalgte hendelser og trusler ved å stille konkrete krav til beredskapen.

Beredskapsanalysen har grovt sett som formål å:

- Fastsette hvilken ambisjon kommunen skal ha for sin beredskap ved å angi hvilke uønskede hendelser det skal etableres beredskap for å kunne håndtere og så sette krav til respons og håndtering av de valgte hendelsene.

- Identifisere hvilke ressurser (utstyr, personell, kompetanse o.l.) som er nødvendig for å kunne respondere tilfredsstillende og håndtere hendelsene slik man ønsker, jf. punkt. 1.

En beredskapsanalyse er et beslutningsdokument for eiere av et brann- og redningsvesen og den faglige anbefalingen for hvordan brann- og redningsvesenet er organisert og dimensjonert for å innfri de krav og forventninger som stilles. Forankringen av analyseprosessen og resultatene oppover er viktig slik at analysen også er i tråd med ambisjonsnivået til kommunen. Forskriften stiller ikke krav om at ethvert brann- og redningsvesen skal ha røykdykkere. Innsats med røykdykkere innebærer imidlertid større muligheter for redning av liv, helse, miljø og materielle verdier enn ved annen innsats. Aksept av risiko og hvilke begrensninger det setter for brann- og redningsvesenet må dokumenteres i analysen og forankres.

Beredskapsanalysen skal blant annet danne beslutningsgrunnlag for:

- plassering av brannstasjon ut fra krav om utrykningstider,
- bemanning – herunder antall mannskap, vaktlag, reservestyrke, ledelse og vaktordning
- kompetanse for mannskap tilknyttet brannstasjon(er)
- planverk for å sikre god håndtering
- øvelsesplanen slik at personellet får nødvendig kompetanse
- behov for kjøretøy, utstyr og materiell på brannstasjoner.

Beredskapsanalysen bygger på brannROS.

I tillegg til risikoen, skal også kravene til utrykningstid, oppmøtetid og eventuelle samarbeidsavtaler være førende og ivaretas i grunnlaget for dimensjoneringen jf. forskriften § 9 tredje ledd.

Et viktig trinn i beredskapsanalysen er å analysere hendelsene for å kunne avklare behovet for hhv. personell, kjøretøy og utstyr i de ulike fasene av hendelsene. En GAP-analyse vil deretter kunne avdekke om det er gap mellom minstekravene i forskriften og ambisjonsnivå (ønske om beredskap med utgangspunkt i identifisering av hendelsene). Et eventuelt gap kan man enten akseptere risikoen (reduere ambisjonsnivået), etablere økt beredskap og/eller etablere nye forebyggende tiltak. Beredskapsløsninger det ikke lenger er behov for må avvikles.

BEREDSKAPSANALYSEN SOM GRUNNLAG FOR BEMANNING AV BEREDSKAPSPERSONELL OG UTSTYR

I bestemmelsens annet ledd bokstav a til d fremgår krav som må vurderes i beredskapsanalysen - antall personer i beredskapsstyrken, vaktberedskapen, antall vaktlag og lokalisering av brannstasjoner – knyttet til hhv. risikoen i ansvarsområdet, kravet til utrykningstid, oppmøtetiden for personellet som skal møte til førsteinnsats og videre innsats, og samarbeid med andre brann- og redningsvesen.

De konkrete minstekravene til beredskapsmanning fremgår i forskriften kapittel 3, herunder bestemmelsene om *beredskapsstyrken* (§13), *vaktlag* (§ 14), *antall vaktlag* (§ 15), *reservestyrker for skogbrann og andre hendelser* (§ 16), *vaktberedskap* (§ 17) og *krav til midlertidig forhøyet beredskap ved særskilt risiko* (§ 18). Kravet til *respons- og utrykningstid* (§§ 20, 22 og 23) er også førende for dimensjoneringen.

I tillegg kommer § 19 om *utstyr til bruk ved branner og andre ulykker*.

Med bakgrunn i minstekravene, risiko, analyse av hendelsene mv, vil en komme frem til de nødvendige beredskapstiltak, herunder det endelige behovet for organisering, bemanning og utstyr.

TEMAVEILEDER

Nærmere beskrivelse av fremgangsmåte og innhold i beredskapsanalysen er gitt i tema-veilederen *Beredskapsanalyse*, kapittel 5. Her beskrives det hvordan man trinn for trinn kan gå frem for å lage en god beredskapsanalyse.

I vedleggene til tema-veilederen er det utarbeidet ulike maler med eksempler som det kan være nyttig å se på samtidig som man leser veiledningen.

§ 10

PLANVERK FOR HÅNDTERING AV HENDELSER

Risiko- og sårbarhetsanalysen, forebyggendeanalysen, og beredskapsanalysen, jf. forskriften § 7, § 8 og § 9, skal følges opp med nødvendig planverk for å sikre god håndtering av bestemte typer hendelser og viktige risikoobjekter. Brann- og redningsvesenet bør samarbeide med relevante aktører i utarbeidelsen av planverket. Brann- og redningsvesenet skal også følge opp analysene med en plan for å sikre at personellet har nødvendig kompetanse.

Planene skal iverksettes, evalueres og ved behov endres i henhold til erfaringer.

KRAV OM PLANVERK FOR BEREDSKAP

Bestemmelsen om planverk i forskriften § 10 er ny. Med planverk menes for eksempel beredskapsplan, objektplan, standard operasjonelle rutiner og lignende.

Behovet for *beredskapsplaner* er imidlertid ikke nytt for brann- og redningsvesenet da dette var kommentert i veiledning til opphevet dimensjoneringsforskrift § 4-1. Det ble også fremhevet at brann- og redningsvesenets beredskapsplaner må samordnes med beredskapsplaner ellers i kommunen, i politiet og i andre beredskapsorganisasjoner.

Et mål for beredskapsplanlegging er å oppfylle krav fastsett i brann- og eksplosjonsvernloven og forventninger fra kommunen/eiere, virksomheter og innbyggerne. Som det fremgår i forskriften § 10 første ledd skal planverket for beredskapen bygge på brannROS, forebyggende- og beredskapsanalysen, jf. forskriften §§ 7-9.

SAMARBEID MED RELEVANTE AKTØRER

Det er svært viktig at brann- og redningsvesenet samarbeider med relevante aktører i arbeidet med planverket. Dette er inntatt som et *bør-krav* i forskriften § 10 første ledd. Hvilke aktører som er relevante og aktuelle vil variere fra kommune til kommunene. Eksempler på aktører det kan være naturlig å samarbeide med er ansvarlige for tunnel, industri, fengsel etc.

Viktigheten av samarbeidet med relevante aktører er understreket gjennom reguleringen av *bør-kravet* i § 10 i tillegg til den generelle samarbeidsbestemmelsen i § 5.

NØDVENDIG MED FORANKRING

Gjennom eksempelvis arbeids- eller referansegrupper kan det sikres at beslutningstakere har et eierskap til det endelige produktet. På denne måten etableres det en forståelse for beredskapsarbeidet og beslutningsgrunnlaget har en større tyngde når organiseringen og dimensjoneringen av brann- og redningsvesenet skal vedtas.

Et godt planverk for beredskap bør videre danne grunnlag for eksempelvis (ikke uttømmende):

- fag-, innsats- og objektplaner,
- kompetanseplaner, og
- systemer for håndtering av operative hendelser.

TEMAVEILEDER

Nærmere beskrivelse av fremgangsmåte og innhold i beredskapsplanlegging er gitt i tema-veilederen *Beredskapsanalyse*, kapittel 3.

§ 11

LEDELSE AV BRANN- OG REDNINGSVESENET

Kommunen skal delegere myndighet til leder av brann- og redningsvesenet slik at oppgaver etter brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter ivaretas på en effektiv og sikker måte.

Kommunen skal sørge for at leder av brann- og redningsvesenet ivaretar systematisk styring av brann- og redningsvesenets oppgaver, som blant annet innebærer å

- a. ha oversikt over lover og forskrifter som gjelder for brann- og redningsvesenet
- b. sørge for å gjennomføre og oppdatere risiko-, forebyggende- og beredskapsanalyser
- c. sørge for å gjennomføre forebyggende brannvern
- d. sørge for beredskap, herunder at innsatsstyrken er kompetent, utrustet og øvet
- e. sørge for faglig forsvarlig ledelse av innsats og brann- og redningsvesenets krisehåndtering
- f. sørge for at brann- og redningsvesenet bidrar i kommunens kriseledelse i tråd med kommunens beredskapsplan, jf. forskrift om kommunal beredskapsplikt § 4
- g. bidra til samarbeid med øvrige nødetater og andre samvirkeaktører, og
- h. sørge for at relevante hendelser og øvelser evalueres og at læringspunkter implementeres i brann- og redningsvesenet.

Brann- og redningsvesenet skal som et minimum ledes av tre kvalifiserte personer i hele stillinger der brann- og redningsvesenets ansvarsområde dekker mer enn 20 000 innbyggere. Det skal være én leder av brann- og redningsvesenet, én leder av det forebyggende arbeidet og én leder av beredskapsarbeidet. I brann- og redningsvesenets ansvarsområde med færre enn 20 000 innbyggere kan det være ledelse i deltidsstillinger proporsjonalt med antall innbyggere dersom ledelsen ivaretar systematisk styring av brann- og redningsvesenet, jf. andre ledd.

Lederen av brann- og redningsvesenet skal ha en stedfortreder.

HEL- ELLER DELTIDSLEDELSE

Forskriften § 11 viderefører minstekravene knyttet til hel- og deltidsledelse og antall ledere jf. opphevet dimensjoneringsforskrift § 2-5.

Kravet til *heltidsledelse* for tre lederstillinger gjelder for brann- og redningsvesen med ansvarsområder som dekker *mer enn 20 000 innbyggere*. Brann- og redningsvesen som har et ansvarsområde med *færre enn 20 000 innbyggere* har dermed fortsatt mulighet til *deltidsledelse*, jf. forskriften § 11 tredje ledd der det står *ledelse* (og ikke ledere).

I forskriftens tredje ledd er det inntatt en presisering om at det i ansvarsområde med færre enn 20 000 innbyggere kan være ledelse i deltidsstillinger dersom ledelsen ivaretar systematisk styring av brann- og redningsvesenet, jf. andre ledd. Denne delen av bestemmelsen er ny, men er i tråd med tolkning av opphevet dimensjoneringsforskrift § 2-5 og dagens praksis der hver av funksjonene beregnes proporsjonalt ut fra innbyggertallet. Det er likevel slik at leder av brann- og redningsvesenet må ha stor nok stillingsandel til å ivareta de lov- og forskriftspålagte oppgavene, som fremgår av nye funksjonskravene.

Bakgrunnen for kravet om heltidsstillinger i brann- og redningsvesen som har et ansvarsområde med mer enn 20 000 innbyggere, er at oppgaven med å lede brann- og redningsvesenet anses som så omfattende at det er nødvendig med et minstekrav.

Andel årsverk beregnes ved å ta innbyggertallet i ansvarsområdet dividert med 20 000 innbyggere. Størrelsen på stillingen bør eventuelt oppjusteres dersom det er nødvendig ut fra brannROS, samt forebyggendeanalysen og beredskapsanalysen jf. forskriften §§7-9.

Kommunene bør søke å opprette så mange heltidsstillinger/store stillingsandeler som mulig innen eget brann- og redningsvesen eller i samarbeid med andre kommuner. Heltidsstillinger/store stillingsandeler reduserer prioriteringskonflikter og fører til effektivt og kvalifisert brannvernarbeid.

FUNKSJONSKRAV TIL LEDER AV BRANN- OG REDNINGSVESENET

Nytt i forskriften § 11er at det er inntatt funksjonskrav til leder av brann- og redningsvesenet. Dette skal bidra til å tydeliggjøre lederens ansvar og ivareta systematisk styring av brann- og redningsvesenets oppgaver.

I tillegg minnes det om at arbeidsgiverplikter skal ivaretas jf. blant annet kravene i internkontrollforskriften.³³ Det fremheves også viktigheten av klare ledelses- og kommandolinjer som fungerer i en krise-, katastrofe- eller krigssituasjon. Dette er nødvendig for å sikre en effektiv organisasjon ved innsats, i daglig drift og ikke minst i krisesituasjoner. Det er videre verdt å merke seg at leder av brann- og redningsvesenet også har arbeidsgiveransvar for skade som voldes i konkrete arbeids-/innsatssituasjoner, jf. for eksempel skadeerstatningsloven.³⁴

Å stille funksjonskrav er et virkemiddel for å tydeliggjøre hvilke oppgaver en leder av brann- og redningsvesenet må ivareta, og legge til rette for kommunal styring av brann- og redningsvesenet. Funksjonskravene er av overordnet karakter og er ment å dekke de sentrale oppgavene innenfor planlegging av forebyggende brannvern og beredskapsarbeidet, gjennomføring av analyser, faglig forsvarlig ledelse av innsats med mer.

Funksjonskrav til lederen av brann- og redningsvesenet er inntatt i en liste fra a til h. Listen er ikke uttømmende, jf. bruk av ordene *blant annet*.

I forskriften bokstav a er det inntatt et krav til *oversikt over lover og forskrifter som gjelder for brann- og redningsvesenet*, da dette er grunnmuren som lederen bygger brann- og redningsvesenet på. En god forståelse av regelverket er avgjørende for at planlegging, håndtering og drift av brann- og redningsvesenet ivaretas på en forsvarlig måte. Regelverket angir også lederens handlingsrom.

Ifølge forskriften bokstav b skal lederen sørge for å gjennomføre og oppdatere *risiko-, forebyggende- og beredskapsanalyser*. I likhet med regelverket er analysene også en del av grunnmuren som brann- og redningsvesenet bygges på. Forskriftens minimumskrav skal sikre innbyggerne et minstenivå av sikkerhet og beredskap mot brann og andre akutte ulykker uavhengig av geografi, men analysene skreddersyr tjenesten for brann- og redningsvesenets ansvarsområde.

I forskriften bokstav c fremgår det at lederen skal sørge for å gjennomføre *forebyggende brannvern*. Dette innebærer å gjennomføre risikobasert brannforebyggende arbeid. Eksempelvis informasjons- og motivasjonstiltak i brann- og redningsvesenets ansvarsområde, herunder målrettet arbeid for å ivareta risikoutsatte grupper som har en særlig risiko for å omkomme eller bli skadet i brann. En annen viktig oppgave i det forebyggende arbeidet er å gjennomføre brannforebyggende tilsyn med nødvendig juridisk oppfølging når reaksjonsmidler skal tas i bruk.

³³ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) 1996-12-06-1127.

³⁴ Lov om skadeserstatning (skadeserstatningsloven) LOV-1969-06-13-26.

Ifølge forskriften bokstav d skal lederen sørge for *beredskap*, herunder at innsatsstyrken er kompetent, utrustet og øvet. Beredskap er et vidt begrep og et omfattende resultatkrav. Det stilles store krav til lederes planlegging og gjennomføring for å opprettholde en forsvarlig beredskap i brann- og redningsvesenets ansvarsområde. Eksempelvis har lederen et helhetlig ansvar gjennom å sørge for ressursstyring, etablere vaktordninger, rutiner for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, kompetanseplaner, innkjøps- og utstyrplaner med mer.

Ifølge forskriften bokstav e skal lederen sørge for *faglig forsvarlig ledelse av innsats* og brann- og redningsvesenets krisehåndtering. Nødvendig planverk er en forutsetning og må være på plass for å utøve faglig forsvarlig innsats. Innsatsledelse krever blant annet god forståelse for og ferdigheter i hvordan brann- og redningsvesenets operative oppgaver organiseres og ledes. Under innsats skal brann- og redningsvesenet organiseres og ledes etter et nasjonalt enhetlig ledelsessystem for brann- og redningsvesenet. Videre innebærer innsatsledelse god situasjonsvurdering, beslutningstaking, kommunikasjon, samhandling og lagarbeid. Krisehåndtering er summen av tiltak som iverksettes når en krise har inntruffet, for å begrense skadene og bringe krisen til opphør.

Ifølge forskriften bokstav f skal leder sørge for at brann- og redningsvesenet bidrar i kommunens *kriseledelse* i tråd med kommunens beredskapsplan, jf. forskrift om kommunal beredskapsplikt § 4. Kommunens beredskapsplan skal blant annet inneholde en plan for kommunens kriseledelse som gir opplysninger om hvem som utgjør kommunens kriseledelse og deres ansvar, roller og fullmakter. I tillegg skal beredskapsplanen inneholde en ressursoversikt som skal inneholde

opplysninger om hvilke ressurser kommunen selv har til rådighet og hvilke ressurser som er tilgjengelige hos andre aktører ved uønskede hendelser.

Ifølge forskriften bokstav g skal lederen av brann- og redningsvesenet bidra til *samarbeid med øvrige nødetater og andre samvirkeaktører*, jf. forskriften § 5. Samvirkeprinsippet er et av de fire grunnleggende prinsippene som beredskapsarbeidet er bygget på. Hensikten er at etater, private og frivillige organisasjoner skal bruke sine ressurser og sin kompetanse slik at oppgavene totalt sett blir løst på best mulig måte. Redningstjeneste er også en viktig samvirkearena, jf. Organisasjonsplan for redningstjenesten 6. desember 2019.

Ifølge forskriften bokstav h skal lederen av brann- og redningsvesenet sørge for at relevante hendelser og øvelser *evalueres* og at læringspunkter implementeres i brann- og redningsvesenet, jf. forskriften §§ 25 og 26. Brann- og redningsvesenets fagkunnskap er under kontinuerlig utvikling og erfaringslæring er et bidrag til denne.

Funksjonskravene er rettet til leder av brann- og redningsvesenet, som har ansvar for å ivareta alle oppgavene i brann- og redningsvesenet. Lederne av brann- og redningsvesenene vil i ulik grad delegere videre ansvar og oppgaver til øvrig ledelse i brann- og redningsvesenet, i tråd med hvordan kommunene har valgt å organisere det enkelte brann- og redningsvesen. I mindre brann- og redningsvesen vil eksempelvis alle lederfunksjonene kunne ivaretas av én person, mens større brann- og redningsvesen vil kunne ha behov for flere ledere enn de tre som er nevnt i forskriftskravet.

I tillegg til leder av brann- og redningsvesenet, leder av det forebyggende arbeidet og leder av

beredskapsarbeidet, kan det være behov for øvingsleder, administrasjonssjef osv.

DELEGERING

I første ledd fremgår at også delegeringsbestemmelsen i opphevet dimensjoneringsforskrift § 2-2 er videreført. Delegering av myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven gjelder utøving av offentlig myndighet, herunder retten til å treffe vedtak mv. Etablering av beslutningsmyndighet hos brannsjefen forutsetter at kommunestyrets myndighet er delegert i tråd med kommunelovens bestemmelser, jf. §§ 5-3 og 5-4. Beslutningsmyndigheten har også betydning ved eventuell klagesaksbehandling, se brann- og eksplosjonsvernloven § 41 annet ledd andre setning, jf. forvaltningsloven³⁵ § 28 annet ledd.

Delegasjon er tildeling av fullmakt. Det betyr at den man delegerer til, kan treffe beslutninger innen delegasjonsvedtakets rammer på vegne av det delegerende organ, og med samme rettsvirkninger som om beslutningen var truffet av det delegerende organ. Det delegerende organ kan imidlertid når som helst *ombestemme seg*, og tilbakekalle fullmakten, - dvs. oppheve delegasjonsvedtaket. Videre kan det gi generelle eller konkrete instruksjoner om hvordan det underordnede organ skal avgjøre saker. Det kan beslutte at det selv vil treffe avgjørelse i en bestemt sak som ligger innenfor rammen av et generelt delegasjonsvedtak, med bindende virkning også for det underordnede organ.

Det delegerende organ kan ta det underordnede organs vedtak opp til ny vurdering og omgjøre dette i samme omfang som det kunne omgjort sitt eget vedtak, det vil i praksis si i første rekke til gunst for en part. Dette betyr at kommunestyret aldri kan delegere fra seg

ansvaret for de avgjørelser som treffes. Viktige og prinsipielle (ikke kontroversielle) saker ligger utenfor rammen av delegering. Slike vedtak skal behandles i kommunestyret eller eventuelt det politiske utvalg som har fått delegert myndighet, jf. kommuneloven § 5-4 annet ledd.

Når kommunens plikter ivaretas av annen kommune eller interkommunalt brannvesen, må kommunen sørge for at myndighet blir delegert i forhold til arbeidsområdet. Delegering til interkommunale selskaper skjer direkte fra kommunestyret i den enkelte kommune til det interkommunale selskapet. Myndighetsfordeling skal fremgå av selskapsavtalen/vedtektene og det skal være mulig å lese i selskapsavtalen hvilke fullmakter IKS-et har.

Delegeringsvedtak omfattes av den alminnelige plikten til dokumentasjon etter lovens § 10 og forskriften § 4.

I forskriften § 11 annet ledd er det inntatt en presisering av kravet til å ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver etter loven på en effektiv og sikker måte, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 9. Kommunen skal sørge for at lederen av brann- og redningsvesenet ivaretar systematisk styring av brann- og redningsvesenets oppgaver.

En rekke fullmakter ved brann og andre ulykkessituasjoner er det ikke nødvendig å delegere da disse er lagt direkte til leder av brann- og redningsvesenet i brann- og eksplosjonsvernloven § 12.

³⁵ Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) LOV-1967-02-10.

STEDFORTREDER FOR LEDER AV BRANN- OG REDNINGSVESENET

I forskriftens fjerde ledd videreføres kravet til at lederen av brann- og redningsvesenet skal ha en stedfortreder, jf. opphevet dimensjoneringsforskrift § 2-5.

Stedfortreder for leder av brann- og redningsvesenet (også benevnt som brannsjef) har den samme myndighet som lederen og skal til enhver tid kunne gå inn i oppgavene til brannsjefen når denne ikke er til stede.

Det anbefales at det i det daglige legges til rette for en viss fordeling av oppgavene mellom brannsjefen og dennes stedfortreder. Det kan også være naturlig at stedfortreder innehar stilling som en enten leder for beredskapsarbeidet eller det forebyggende arbeidet, forutsatt at kvalifikasjonskravene i forskriften kapittel 8 er oppfylt.

LEDERE AV FOREBYGGENDE- OG BEREDSKAPSARBEIDET

Ifølge forskriften tredje ledd er kravet til én leder av det forebyggende arbeidet og én leder av beredskapsarbeidet opprettholdt. Men kravet i opphevet dimensjoneringsforskrift § 2-5 tredje ledd om at brann- og redningsvesenet skulle organiseres med en forebyggende avdeling og en beredskapsavdeling er ikke videreført. Dette er fordi kommunen eller brann- og redningsvesenet selv skal bestemme sin avdelingsstruktur.

Leder for *forebyggende* arbeid har som tidligere ansvar for at det hvert år fastsettes realistiske planer for forebyggende oppgaver og aktivitet, jf. forskrift om brannforebygging kapittel 4.

Blant annet skal tilsynsoppgavene gjennomføres i tråd med kravene til saksbehandling i forvaltningsloven.³⁶ Det vises i denne forbindelse til tilsynsveilederen på DSB.no.³⁷ Ansvarlig for det forebyggende arbeidet skal også sikre gjennomføring av informasjons- og motivasjonstiltak, og som et absolutt minimum følge opp de sentralt initierte informasjonskampanjene. Herunder oppfølging av eventuelle informasjons- og motivasjonstiltak overfor de kartlagte risikogruppene jf. forskrift om brannforebygging § 14.

Feiertjenesten skal inngå i det forebyggende arbeidet i kommunen. I større kommuner eller ved interkommunalt samarbeid, bør kommunene vurdere om det kan være hensiktsmessig å organisere feiertjenesten slik at en feiermester har den daglige ledelsen. Feiermesteren skal ha gjennomført opplæring i henhold til mesterbrevloven.

Leder for *beredskapsarbeidet* er som tidligere det koordinerende ledd i innsatsstyrkene, jf. forskriften § 12. Innsatsstyrkene er i de større brann- og redningsvesenene, delt inn i vaktlag/brigader, og den koordinerende rollen som lederen har, er avgjørende for kvaliteten i beredskapstjenesten. Beredskapsleder har videre ansvar for å påse at samtlige mannskaper innehar nødvendig kunnskap jf. kvalifikasjonskravene i forskriften kapittel 8. Dette innebærer et krav om registreringsystem som viser hvilken kompetanse den enkelte har, hva som mangler og hvilke kompetansehevende tiltak som må gjennomføres for den enkelte.

³⁶ Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) LOV-1967-02-10.

³⁷ Veileder for brann- og redningsvesenets tilsyn med særskilte brannobjekt (§ 13): <https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieell/veileder-for-brann-og-redningsvesenets-tilsyn-med-sarskilte-brannobjekt-13--versjon3-sept2021/>

Beredskapsleder har videre ansvar for utarbeidelse av øvelsesplaner. Med øvelsesplan menes en samlet oversikt med angivelse av hvilke typer øvelser som skal gjennomføres, når de skal gjennomføres, eventuelt i samarbeide med andre etater eller institusjoner, og hvem som skal delta på øvelsene. Det må føres systematisk oversikt over oppmøte, og alle øvelser skal evalueres med tanke på endringsbehov til neste gang. Øvelsesplanen skal utarbeides på bakgrunn av de branner og hendelser brann- og redningsvesenet kan komme til å stå overfor i den enkelte kommune/ansvarsområde.

I tillegg har beredskapsleder ansvar for at utstyret er tilfredsstillende både i omfang og funksjon. Det skal føres fortegnelse over type utstyr, vedlikehold og funksjonalitet. Særlig viktig er dette på områder hvor bruk av utstyr kan skade eget personell eller tredjeperson.

§ 12

LEDELSE UNDER INNSATS

Brann- og redningsvesenet skal ha eller være omfattet av en overordnet vaktberedskap slik at myndigheten til lederen av brann- og redningsvesenet ivaretas under innsats. Overordnet vaktberedskap er særskilt kvalifisert personell i egen vaktordning, jf. forskriften § 44, som skal kunne lede samtidig innsats på flere hendelsessteder.

Under innsats skal den overordnede ledelsen av brann- og redningsvesenet ivaretas av lederen av brann- og redningsvesenet eller noen som inngår i den overordnede vaktberedskapen. Utrykningslederen skal lede brann- og

redningsvesenet under innsats dersom lederen av brann- og redningsvesenet eller de som inngår i overordnet vaktberedskap ikke er tilgjengelige.

Under innsats skal brann- og redningsvesenet organiseres og ledes etter et nasjonalt enhetlig ledelsessystem for brann- og redningsvesenet.

Brann- og redningsvesenet skal under og etter innsats gi informasjon til nødmedesentralen slik at enhver innsats blir tilfredsstillende dokumentert, jf. forskriften § 31.

OVERORDNET VAKTBEREDSKAP

Ifølge forskriften § 12 første ledd skal alle brann- og redningsvesen skal være omfattet av en overordnet vaktberedskap.

I opphevet dimensjoneringsforskrift § 5-6 ble vaktberedskapen beskrevet som *overordnet vakt*. Med overordnet vakt/vaktberedskap menes en døgnkontinuerlig vaktordning med personell som er kvalifisert jf. forskriften § 44 og som har brannsjefens myndighet i innsatssituasjonen. Alt personell som inngår i overordnet vakt skal (når de har vakt) kunne utalmeres over Nødnett, og rykke ut etter instruks eller når utrykning vurderes som nødvendig. Det bør alltid vurderes om det er behov for at overordnet vakt kjører utrykning til stedet.

Ifølge opphevet dimensjoneringsforskrift § 5-6 inntrådte kravet til overordnet vakt først når største tettstedet i kommunen eller i brann- og redningsvesenets ansvarsområde oversteg 2 000 innbyggere. Dette innbyggertallet er fjernet i brann- og redningsvesenforskriften fordi det anses som avgjørende at også små brann- og redningsvesen er dekket av en vaktberedskap.

Store hendelser, eller flere samtidige hendelser, for eksempel utløst av ekstremvær kan skje hvor som helst, og krever overordnet ledelse med kompetanse og erfaring.

Ethvert brann- og redningsvesen bør ha en lederstøtteordning i forbindelse med håndtering av store eller kompliserte hendelser. I forskriftsarbeidet kom det innspill om at vaktberedskapen burde dekke en region med minst 10 000 innbyggere for å få tilstrekkelig erfaringsgrunnlag. En grense for innbyggertall er imidlertid ikke satt, fordi det er store variasjoner i Norge utfra geografi, antall hendelser og nærhet til innbyggere.

Som hovedregel skal vaktberedskapen være:

- døgnkontinuerlig
- uten kasereringsplikt
- alarmeres samtidig med innsatsstyrken
- straks være tilgjengelig på samband med nødalarmeringssentral og utrykningsleder
- være uniformert under utrykning (verneutstyr)

Lederen av brann- og redningsvesenet bør inngå i vaktberedskapen, også i de største brann- og redningsvesenene, men dette er ikke et absolutt krav da det legges til rette for at vaktberedskapen kan dekke flere brann- og redningsvesen. Bakgrunnen for at brannsjefen og/eller stedfortreder bør inngå i vaktordningen er fordi lederen:

- forutsettes å være best kvalifisert til å fatte viktige avgjørelser i innsatssammenheng
- får direkte erfaring med innsatsstyrkens styrke og behov for materiell og opplæring samt sikkerhetsrutiner
- bør være *leder i front*
- har kompetanse til å møte media

Vaktene bør fordeles slik at man opprettholder et minimum av fagkompetanse samtidig som belastningen for den enkelte ikke blir for stor. Overordnet vakt bør innen rimelig tid kunne møte på skadestedet i de mest sentrale tettsteder i innsatsområdet. Det er en forutsetning at utrykningsleder er kvalifisert.

SAMARBEID OM OVERORDNET VAKTBEREDSKAP

Der forholdene og oppmøtetidene ligger til rette for det, kan flere kommuner avtale felles overordnet vaktberedskap. Fellesordninger for overordnet vaktberedskap vil kunne gi økt faglig kompetanse for de lederne som deltar i vekten.

Via samband vil faglig bistand kunne gis fra personell i overordnet vaktberedskap i de tilfeller der de ikke er tilgjengelig på hendelsesstedet i den brann- eller ulykkesrammede kommunen.

OVERORDNET INNSATSLEDELSE

Forskriften § 12 annet ledd viderefører i stor grad opphevet dimensjoneringsforskrift § 4-10 om krav til overordnet innsatsledelse, og utdyper brann- og eksplosjonsvernloven § 12.

I loven § 12 første ledd fremgår det at *fullmakten ved brann- og andre ulykkessituasjoner* er lagt til leder av brann- og redningsvesenet. Dette innebærer ledelse av brannbekjempelse, skadestedsledelse ved andre ulykkessituasjoner inntil politiet overtar, ordensmyndighet mv. Denne fullmakten gjelder tilsvarende for innsatsleder/utrykningsleder, jf. § 12 annet ledd når slik fullmakt foreligger og/eller ledelsen ikke er tilgjengelig. Myndigheten og det faglige ansvaret for å ta beslutninger i alle spørsmål av vesentlig betydning er i disse tilfellene lagt til innsatsleder/utrykningsleder.

Personell i overordnet vaktberedskap har alle overordnet innsatsledelse, og dermed generell utrykningsplikt når de er på vakt. Personell i overordnet vaktberedskap bør vurdere behovet for å være til stede på skadestedet. Utrykningslederen i innsatslaget som først ankommer brann-/skadestedet skal lede brann- og redningsvesenets innsats inntil personell i overordnet vaktberedskap overtar ledelsen.

Når utrykningslederen skal lede innsatsen på et overordnet nivå, bør vedkommende ikke samtidig ivareta andre funksjoner. Så snart ytterligere mannskap (høyderedskap/tankbil) eller minst 5-6 mannskaper er på plass, må utrykningslederen prioritere overordnet ledelse.

Personell i overordnet vaktberedskap skal ta beslutninger på grunnlag av forholdene på stedet, utrykningslederens løpende vurderinger og tilbakemeldinger (7 trinnsmodellen³⁸), de materielle og personellmessige ressurser som er til rådighet samt hensynet til personellens sikkerhet m.v. til enhver tid være oppdatert om gjeldende samarbeidsavtaler, bistandsavtaler, planer for innsats i spesielle risikoobjekter, instruksjoner og annet som kan være av betydning for å gjennomføre slagkraftig og sikker innsats – ha samband med utrykningsleder, nødalarmeringssentralen, skadestedsleder, fagleder sanitet m.fl.

ORGANISERING PÅ SKADESTEDET

Ved rene branntilfeller hvor menneskers liv og helse ikke er truet, ledes innsatsen av brann- og redningsvesenet. I slike tilfeller ivaretar politiet alminnelig ordenstjeneste og trafikkavvikling.³⁹

Politiet overtar ordensansvaret og skadestedsledelsen når de ankommer skadestedet. Inntil politiet ankommer skadestedet, har overordnet innsatsleder i brann- og redningsvesenet ansvaret. Når politiet har skadestedsledelsen, er brann- og redningsvesenets personell i overordnet vaktberedskap benevnt *innsatsleder brann*.

Når det gjelder *akutte ulykkes- eller faresituasjoner* som krever øyeblikkelig innsats for å redde mennesker fra død eller skade, og som ikke blir ivaretatt av særskilt opprettede organer eller ved særskilte tiltak, vil innsatsen ivaretas av *Redningstjenesten*.⁴⁰ Dette er en offentlig organiserte virksomhet som bidrar med øyeblikkelig innsats fra flere samvirkepartnere. Samvirket utøves mellom offentlige organer, frivillige organisasjoner og private virksomheter og personer, under ledelse og koordinering av to hovedredningssentraler og underordnede lokale redningssentraler. Politiet vurderer om det er et redningstilfelle, om lokal redningssentral (LRS) skal opprettes og om vedkommende hovedredningssentral skal varsles. Organisasjonsplan for redningstjenesten er vedtatt i egen forskrift.⁴¹ Denne organisasjonsplanen *fastsetter redningstjenestens organisering og rutiner for samarbeid, ledelse, koordinering, ansvar og oppgaver. Formålet er å ivareta en integrert redningstjeneste basert på nasjonal dugnad og samvirke mellom offentlige, frivillige og private aktører (§1-1)*. Organisasjonsplanen for redningstjenesten er videre konkretisert i *Håndbok for redningstjenesten*.⁴²

³⁸ Jf. kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse, forskriften § 44. I *Taktikkboken* er 7 trinnsmodellen beskrevet.

³⁹ Jf. forarbeidene til brann- og eksplosjonsvernloven i NOU 1999: 4 Pkt. 9.4.2 Til § 20 Fullmakter ved brann og andre ulykkesituasjoner.

⁴⁰ <https://www.hovedredningssentralen.no/norsk-redningstjeneste/>

⁴¹ Organisasjonsplan for redningstjenesten FOR-2019-12-06-1740.

⁴² Håndbok for redningstjenesten - Systembeskrivelse – prinsipper – verdier: <https://www.hovedredningssentralen.no/wp-content/uploads/2018/09/Den-norske-redningstjenesten.pdf>

Det bør legges til rette for at ledere som er faste representanter tilknyttet LRS kan få opplæring og særskilt kompetanse i overordnet ledelse av større innsatser.

ENHETLIG LEDELSESSYSTEM

I forskriften § 12 tredje ledd er det inntatt et krav om å organisere og lede innsatser etter et nasjonalt enhetlig ledelsessystem. Det vises i denne sammenheng til egen temaveiledning: *Veileder om enhetlig ledelsessystem* på DSB.no.⁴³

Hensikten med enhetlig ledelsessystem (ELS) er å bidra til en mer ensartet og gjenkjennbar organisering av beredskapen på tvers av kommunene. ELS er også en strukturert og skalerbar måte å hvor alle hendelser skal håndteres etter samme gjenkjennbare modell, der organisasjonen utvides ved å sette inn mer ressurser etter hvert som kompleksiteten øker. Behovet for en mer enhetlig håndtering av større, langvarige og/eller komplekse innsatser, er godt dokumentert og begrunnet og et ønske fra brann- og redningsvesen som har erfaringer med store skogbranner eller andre langvarige hendelser.

ELS brukes selv om det ikke er en stor hendelse.

ELS gjør at alle brann- og redningsvesen har én modell for håndtering av hendelser og samarbeidet og samvirke vil bli enklere og bidra til en mer effektiv håndtering.

LOGGFØRINGS- OG RAPPORTERINGSKRAV SAMT HMS-OPPFØLGING

Plikten til å gi informasjon til nødmeldesentralen i bestemmelsens siste ledd må sees i sammenheng med nødmeldesentralens loggføringskrav i § 31.

For å ivareta loggføringskravet i § 31 er nødmeldesentralen avhengig av at brann- og redningsvesenet under og etter innsats gir informasjon til nødmeldesentralen. En tilfredsstillende dokumentasjon av hendelser og innsatsene vil også komme brann- og redningsvesenet til gode når det gjelder etterprøvbarehet. I tillegg vil en tilfredsstillende dokumentasjon av innsatsen være til hjelp ved evaluering og læring etter hendelser.

Under innsatsen må det foretas registreringer av forhold som sikrer korrekt utfylling av rapportene som skal sendes til DSB og politiet.

I tillegg til rent brannfaglige registreringer, må det innføres rutiner for registrering av forhold som kan være viktige i forbindelse med helse, miljø og sikkerhet for personellet, jf. internkontrollforskriften. Registrering/ loggføring skal både sikre oversikt over personellet under innsatsen og etterprøving/ evaluering av innsatsen.

Eksempel på registreringer ved røykdykkerinnsats er: hvem som var i innsats, hvor lenge den enkelte var i innsats, hvor mange gjentatte innsatser hver dykker har, hvilke apparat som ble benyttet (nummererte) feil og mangler som oppstod, uhell/nesten-uhell. Andre momenter vurderes ut fra lokale behov.

⁴³ Veileder om enhetlig ledelsessystem (ELS) <https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieell/veileder-om-enhetlig-ledelsessystem-els/>

KAPITTEL

03

Beredskap

---

§ 13

BEREDSKAPSSTYRKEN

Brann- og redningsvesenets samlede beredskapsstyrke skal bemannes med minst 16 personer, der minst fire skal være kvalifiserte som utrykningsledere. Antall personer i beredskapsstyrken kan økes med grunnlag i beredskapsanalysen, jf. forskriften § 9.

Brann- og redningsvesenets beredskapsstyrke skal lokaliseres med grunnlag i beredskapsanalysen, jf. forskriften § 9. Alle tettsteder skal være dekket av hele eller deler av beredskapsstyrken. Beredskapsstyrken kan dekke flere tettsteder.

Minstekravet om en beredskapsstyrke på minst 16 personer er videreført fra opphevet forskrift § 5-1.⁴⁴ *Beredskapsstyrken* er det totale antall personell som inngår i brann- og redningsvesenets beredskap, jf. forskriften § 2 bokstav b.

Der brann- og redningsvesenet dekker én kommune skal det minimum være 16 personer i beredskapsstyrken. Kommuner som samarbeider om et felles brann- og redningsvesen vil få en fleksibilitet da minimumskravet på 16 personer også vil gjelde for dem, slik kravet også var tidligere for det som da ble kalt brannvernregioner.

For de minste brann- og redningsvesenene: Når beredskapsanalysen for disse kommunene viser at en beredskapsstyrke på 16 personer medregnet brannsjef og stedfortreder er dekkende, kan disse inngå

som to av utrykningslederne dersom brann- og redningsvesenet ikke selv har overordnet vaktberedskap. Det forutsettes at brannsjefen og stedfortreder i slike tilfeller tilfredsstiller kravet til kompetanse for utrykningsleder i brann- og redningsvesen med deltidspersonell, jf. forskriften § 41. Dersom brann- og redningsvesenet har egen overordnet vaktberedskap, må brannsjefen og stedfortreder tilfredsstille kravet til kompetanse om personell i overordnet vaktberedskap i henhold til forskriften § 44.

Bakgrunnen for at tallet 16 er minimum følger av et resonnement om førsteinnsats og ressurspådrag: Av brann- og redningsvesenets minstestyrke på 16 skal minst én utrykningsleder, tre brannkonstabler og eventuelt ytterligere mannskap til høyderedskap og/eller tankbil (det som før het støttestyrke) være i innsats innenfor kravet til utrykningstid. Innen 10-15 minutter etter at førsteinnsats er iverksatt, skal en styrke på 12-14 mannskaper være i samlet innsats. Dette er ikke et krav i selve forskriften fordi det ikke lar seg gjennomføre absolutt alle steder i landet til enhver tid. Intensjonen er at brann- og redningsvesenet skal ha nok mannskap til å kunne håndtere de hendelsene de kan stå overfor. Dette er også inntatt i forskriften § 9 beredskapsanalyse tredje ledd bokstav c om oppmøtetiden for personellet som skal møte til førsteinnsats og videre innsats.

Antall personer i beredskapsstyrken kan økes med grunnlag i beredskapsanalysen, jf. forskriften § 9. Det kan være mange grunner til at 16 personer ikke er tilstrekkelig i beredskapsstyrken, og det skal fremkomme av beredskapsanalysen. Det kan eksempelvis være for å sikre tilstrekkelig oppmøte av personell, lange avstander etc.

⁴⁴ Dette kravet er ikke åpnet opp da nokså mange høringsinstanser uttrykte bekymring rundt dette da forskriftsforslaget var på høring. DSB valgte derfor å videreføre minimumskravet på 16 personer.

LOKALISERING AV BEREDSKAPSTYRKEN

Når det gjelder lokalisering av beredskapsstyrken, må denne ikke lenger legges til et tettsted der slikt finnes. I henhold til § 13 andre ledd skal beredskapsstyrken lokaliseres med grunnlag i beredskapsanalysen. Praksis har vist at en strategisk plassering av en brannstasjon kan være ved en motorvei utenfor et tettsted fordi beredskapsstyrken eksempelvis skal dekke flere tettsteder eller viktig industri. Kravet til at beredskapsstyrken skal dekke tettsteder er nødvendig fordi statistikk viser at det er en nær sammenheng mellom antall innbyggere og antall hendelser. Plassering av beredskapsstyrken må inngå i beredskapsanalysen slik at det sikres en systematisk vurdering av blant annet utrykningstid, avstand til risikoobjekter eller risikoområder, rekruttering og oppmøtetid for personell.

DSB presiserer i andre ledd at alle tettsteder skal være dekket av *hele eller deler av* beredskapsstyrken. Dette viser at kommunen har et handlingsrom der de 16 personene ikke må være på samme sted. Spredningen av personellet må ses i sammenheng med beredskapsanalysen, antall på et vaktlag og utrykningstid.

Kravet om å sikre innsats i hele ansvarsområdet innenfor krav til utrykningstider er flyttet til forskriften § 17 syvende ledd.

§ 14 VAKTLAG

Et vaktlag skal bestå av minst én utrykningsleder og tre brannkonstabler.

Vaktlaget skal styrkes med ytterligere mannskap dersom det er forutsatt i byggesaken at beredskapen skal ivareta rømningsvei med høyderedskap.

Vaktlaget skal styrkes med ytterligere mannskap dersom kommunen har besluttet at tankbil skal dekke brann- og redningsvesenets behov for slokkevann, jf. forskrift 17. desember 2015 nr. 1710 om brannforebygging § 21.

Bestemmelsens første ledd angir minimum personell på et vaktlag. Ytterligere mannskap er i noen tilfeller påkrevd for å betjene høyderedskap og/eller tankbil. Disse vil være en del av vaktlaget. Som følge av dette er begrepet *støttestyrke* tatt bort som begrep i denne forskriften.

Et firemannslag, eventuelt med tillegg av ytterligere mannskap til høyderedskap og/eller tankbil, er erfaringsmessig det minimum av personell som er nødvendig for å iverksette effektiv og sikker førsteinnsats. Se temaveiledning beredskap når det gjelder forventninger til innsatsstyrken.

I brann- og redningsvesen som er organisert med deltidspersonell uten vakt, bør førsteinnsatsen også organiseres med lagstruktur for å oppnå mest mulig slagkraft og sikker innsats.

BEREDSKAP

BETYDNINGEN AV FØRSTEINNSATSLAGET

Vaktlaget skal være en minste enhet som iverksetter førsteinnsats i branner, trafikkulykker/arbeidsulykker/ akutt forurensning osv. Unntak følger av forskriften § 23 andre ledd ved mindre branner med lav sannsynlighet for spredning. Førsteinnsatslaget må ha en grunnkompetanse for de oppgaver brann- og redningsvesenet kan bli stilt overfor.

SAMSPILL I VAKTLAGENE UNDER HÅNDTERING

Et godt samarbeid mellom mannskapene er en forutsetning for effektiv og sikker innsats. Lagene bør være samtrente og kunne stole på at oppgaver utføres rutinemessig både innen vaktlaget og i forhold til andre vaktlag. Ved sammensetning av vaktlagene bør det blant annet tas hensyn til personellens kompetanse, alder og helse/fysikk.

Mannskapene må, så langt som mulig, kunne omfordele arbeidsoppgaver seg imellom og eventuelt vaktlagene imellom når dette er nødvendig for å ivareta innsatsmannskapenes helse og sikkerhet.

YTTERLIGERE MANNSKAP TIL HØYDEREDSKAP OG TANKBIL

Ytterligere mannskap skal være et supplement til førsteinnsatslaget og bestå av fører av høyderedskap og tankbilfører.

Beredskapen for høyderedskap i andre ledd kan ivareta beredskapen for slokkevannsforsyning i tredje ledd *dersom* behovene for disse to (høyderedskap og tankbil) ikke vil inntreffe samtidig. Det vil si at

- bygninger i kommunen hvor det er forutsatt rømning over brann- og redningsvesenets høydemateriell, og

- foreligge beslutning fra kommunen om at tankbil skal dekke brann- og redningsvesenets behov for slokkevann.

Byggeforskriftene åpnet tidligere for at brann- og redningsvesenets stiger kan godtas som den ene av to rømningsveier fra bolig- og kontorbygninger, forutsatt at det er adkomst til vindu/balkong. Har kommunen gitt slike tillatelser, legger det bindinger på brann- og redningsvesenets stigemateriell. Maskinstige/snorkel må dermed inngå i brann- og redningsvesenets materiell og skiftes ut ved behov, så lenge bygningene er i bruk, og har kun en fast rømningsvei.

Stigemateriell er primært slukkeutrustning og er i begrenset grad egnet for rømning. Brann- og redningsvesenet bør begrense behovet for slik bruk da fast etablerte rømningsveier gir langt større sikkerhet. Istedenfor å investere i ny snorkel-/stigebil kan bygningene utstyres med alternativ rømningsvei, normalt i form av trapp.

Mulighetene for rømning over brann- og redningsvesenets høyderedskap skal inngå i dokumentasjonen av brann- og redningsvesenet.

Gjeldende regelverk primo 2022 åpner ikke for at høyderedskap kan være en rømningsvei. I dag kreves det under visse forutsetninger tilgjengelighet for rednings- og slokkeinnsats, jf. byggteknisk forskrift (TEK 17) § 11-13 andre ledd, dette er ikke en rømningsvei. Bestemmelsen er formulert slik at det er tydelig at vaktlaget skal styrkes med ytterligere mannskap dersom det er forutsatt at beredskapen skal ivareta rømningsvei med høyderedskap etter *tidligere* krav i plan- og bygningsloven *med tilhørende forskrifter*.

Tankbil vil etter forskrift om brannforebygging § 21 ikke kunne erstatte manglende slokkevannsforsyning i tettbygd strøk. Tankbil vil bare kunne erstatte manglende vannforsyning i boligstrøk med liten spredningsfare.

Vaktlaget skal også styrkes i visse situasjoner med ytterligere mannskap knyttet til tankbil, jf. forskriften § 14 tredje ledd. Ordlyden er tilpasset forskrift om brannforebygging § 21 for å få bedre sammenheng mellom bestemmelsene i de to ulike forskriftene. Bemanningskravet i brann- og redningsvesenets forskriften er som følge av kommunens valg etter forskrift om brannforebygging § 21.

§ 15

ANTALL VAKTLAG

I tettsteder med 3 000 til 50 000 innbyggere skal det være minst ett vaktlag i vaktberedskap.

I tettsteder med 50 000 til 100 000 innbyggere skal det være minst to vaktlag i vaktberedskap.

I tettsteder med over 100 000 innbyggere skal det være minst tre vaktlag i vaktberedskap.

Deretter skal beredskapen økes med ett vaktlag i vaktberedskap for hver 70 000 innbyggere. Antall vaktlag i vaktberedskap etter 170 000 innbyggere kan fravikes med grunnlag i risiko- og sårbarhetsanalysen, forebyggendeanalysen og beredskapsanalysen, jf. forskriften § 7, § 8 og § 9.

Bestemmelsen angir minimumskrav der antall vaktlag knyttes til konkrete innbyggertall. I bestemmelsens siste ledd er kravet til et nytt vaktlag for hver 70 000 innbyggere videreført fra opphevet dimensjoneringsforskrift som et minstekrav, men det er nytt i denne forskriften at antall vaktlag i vaktberedskap etter 170 000 innbyggere kan fravikes med grunnlag i risiko- og sårbarhetsanalysen, forebyggendeanalysen og beredskapsanalysen. I analysene vil det være naturlig å se forebyggende tiltak og risiko i et større område sammen med ressurser som også kan være tilgjengelige fra nabobrannvesen.

Da forskriften var på høring var det noen høringsinstanser som mente at minimumskravet må ta høyde for mer enn innbyggertall. Det ble vist til fritidsbeboere i hyttekommuner, kommuner som har særskilt risiko som tunnel, høyt antall utrykninger og at summen personer i tettstedene må legges til grunn for antall vaktlag. DSB mener det er viktig å hele tiden ha med seg at hovedregelen er risikobasert dimensjonering hvor kommunene i prinsippet har styring med dimensjoneringen. Minimumskravene skal sikre en minste beredskap og sikkerhet for innbyggerne. DSB viderefører minstekravene til antall vaktlag som i utgangspunktet bestemmes på grunnlag av antall innbyggere i tettstedet. I tillegg må antall vaktlag vurderes ut fra kartlagt risiko- og sårbarhet for øvrig i brann- og redningsvesenets ansvarsområde med påfølgende vurderinger i forebyggendeanalysen og beredskapsanalysen, jf. forskriften §§ 6 til 9.

DSB har i statistikk sett at antall hendelser brann- og redningsvesen rykker ut på øker i takt med antall innbyggere. Dette stemmer med grunnlaget for bestemmelsen og sannsynligheten for samtidige hendelser.

Dersom eksempelvis utrykninger skulle være et element i minimumskravet til antall vaktlag (og ikke analysegrunnlaget), måtte det blitt vurdert nærmere hva brann- og redningsvesenene rykker ut på, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 11 første og andre ledd, herunder primæroppgaver versus tilleggsoppgaver. I de tilfeller kommunen har tillagt brann- og redningsvesenet oppgaver i tillegg til de lovpålagte, eller risikoforholdene krever det, skal det i analysene vurderes om vaktlagene må styrkes.

§ 16

RESERVESTYRKER FOR SKOGBRANN OG ANDRE HENDELSER

Dersom brann- og redningsvesenets egne beredskapsstyrker ikke har tilstrekkelige personellressurser til å håndtere innsatssituasjoner som kan inntreffe, herunder i områder hvor det er betydelig fare for brann i skog, skal brann- og redningsvesenet alene eller i samarbeid med andre brann- og redningsvesen sørge for å ha tilstrekkelige reservestyrker for skogbrann og andre hendelser. Behovet for reservestyrker skal fremgå av beredskapsanalysen, jf. forskriften § 9.

Reservestyrken skal øves for aktuelle oppgaver.

Bestemmelsen slår sammen opphevet dimensjoneringsforskrift om reservestyrker i §§ 4-3 og 4-12 til én bestemmelse.

Det vil være brann- og redningsvesenets beredskapsanalyse som skal identifisere hvilke reservestyrker som er nødvendig for å kunne respondere tilfredsstillende og for å kunne håndtere hendelser som fremkommer i risiko- og sårbarhetsanalysen, og hvor det forventes innsats fra brann- og redningsvesenet. Kravet til reservestyrker må sees i sammenheng med blant annet brann- og eksplosjonsvernloven § 15 første ledd, hvor det fremgår at kommunene har en plikt til å samarbeide om lokale og regionale løsninger med sikte på en best mulig utnyttelse av samlede ressurser.

Behovet for reservestyrker må vurderes på grunnlag av risikoforholdene i kommunen, hvordan brann- og redningsvesenet er organisert og muligheter for å inngå samarbeidsavtaler. Reservestyrker bør bare etableres når samarbeid og bistand med andre beredskapsorganisasjoner/ hjelpeorganisasjoner ikke dekker brann- og redningsvesenets ressursbehov.

Eventuell reservestyrke må dokumenteres.

Reservestyrke blir bare sett i sammenheng med behovet for større personellstyrker. Dette behovet kan inntreffe ved de største brannene og ulykkene. Størrelsen på reservestyrken bør bestemmes ut fra scenarier av branner og ulykker, jf. ovennevnte henvisning til analyser.

Skog- og markbrannbekjempelse inngår i brann- og redningsvesenets oppgaver etter brann- og eksplosjonsvernloven § 11, og håndteres i første rekke av brann- og redningsvesenets etablerte beredskap. I enkelte tilfeller får skogbranner et vesentlig større omfang enn hva den alminnelige beredskapen kan håndtere. Erfaringer fra tidligere skogbranner har vist nødvendigheten av fullt ressurspådrag i en tidlig fase.

Ordinær innsats- og sløkketaktikk ved brann i skog er forskjellig fra annen brannbekjempelse, og krever bl.a. ekstra store personellstyrker. Derfor er det fastsatt plikt til å organisere en særskilt skogbrann-reservestyrke i de kommuner hvor risiko for skogbrann er stor. Dette kommer i tillegg til de alminnelige bestemmelsene om å søke samarbeid og tilrettelegge for bistand, jf. § 5.

FØLGENE AV Å OPPRETTE RESERVESTYRKER

Det er viktig å merke seg at reservestyrker skal øves jevnlig på lik linje med deltidsmannskaper. Skogbrannreservene bør øves minst en gang hvert år i tiden før skogbrannsesongen.

Reservestyrke kan være aktuelt å benytte hvis brann- og redningsvesenet i perioder ikke oppfyller dimensjoneringen av innsatsstyrken og mulighetene for utskrivning ikke benyttes, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 17.

Personell i reservestyrke bør tillegges samme vaktberedskap som deltidspersonell uten fast vaktordning, se under forskriften § 17 for tettsteder med inntil 3000 innbyggere.

Når brann- og redningsvesenet tilsetter personell i reservestyrke, må det fastsettes arbeidsavtale/instruks som regulerer de viktigste forholdene som å bære personsøker/radio, oppmøtetid (bosted/arbeidssted), oppmøtested ved alarm, verneutstyr ved oppmøte, å delta i øvelser og melding ved fravær.

§ 17

VAKTBEREDSKAP

Brann- og redningsvesenets beredskapsstyrke skal være organisert i en vaktberedskap ut fra antall innbyggere i det største tettstedet i ansvarsområdet.

I tettsteder med inntil 3 000 innbyggere skal beredskapen som et minimum organiseres av deltidspersonell uten kontinuerlig vaktberedskap. I perioder hvor det ikke kan forventes tilstrekkelig oppmøte ved hendelser skal det opprettes kontinuerlig vaktberedskap.

I tettsteder med 8 000 til 20 000 innbyggere skal beredskapen som et minimum være organisert i vaktlag bestående av heltidspersonell med kontinuerlig vaktberedskap på brannstasjonen innenfor ordinær arbeidstid. Utenfor ordinær arbeidstid kan beredskapen organiseres i vaktlag bestående av deltidspersonell med kontinuerlig vaktberedskap, men hvor utrykningsleder har brannvern som hovedyrke.

I tettsteder med mer enn 20 000 innbyggere skal beredskapen være organisert i vaktlag bestående av heltidspersonell med kontinuerlig vaktberedskap på brannstasjonen.

Dersom det er krav til ytterligere mannskap etter forskriften § 14, skal personell for høyderedskap og tankbil ha samme vaktberedskap som vaktlaget for øvrig.

Brann- og redningsvesenet skal uavhengig av kravene i andre til femte ledd sikre innsats i hele ansvarsområdet, og ha tilstrekkelig beredskap etter risiko- og sårbarhetsanalysen, beredskapsanalysen og kravet til utrykningstid.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan etter søknad dispensere fra bestemmelsen når særlige grunner foreligger og tilstrekkelig grad av beredskap kan opprettholdes.

Bestemmelsen viderefører, justerer og slår sammen opphevet dimensjoneringsforskrift §§ 5-3, § 5-1 og 5 5. I tillegg er det inntatt praksis og nytt siste ledd til DSB. Kravene til innbyggertall for de ulike vaktordningene er fortsatt dimensjonerende som minstekrav.

Organiseringen av vaktberedskap som fremkommer av første ledd var praksis etter opphevet dimensjoneringsforskrift, og er nå forskriftsfestet. Ansvarsområdet vil være de kommunale eller interkommunale grensene for det enkelte brann- og redningsvesen. I første ledd beskrives at største tettsted er dimensjonerende for vaktberedskapen, men det er viktig å se første ledd i sammenheng med syvende ledd som setter krav om at det skal sikres innsats i hele ansvarsområdet, det skal være sikret en tilstrekkelig beredskap til å håndtere det som fremkommer i analysene og tilfredsstillende kravene til utrykningstid.

Arbeidet som gjøres i henhold til forskriftens analysebestemmelser (§§ 6-9) vil avdekke behovet for å dimensjonere opp, over det innbyggertallet skulle tilsi. DSB har erfart at

- brann- og redningsvesen med krav til en lavere vaktordning har dimensjonert opp til dagkaserne på grunn av dårlig oppmøte på dagtid og problemer med å rekruttere deltidsmannskaper.
- brann- og redningsvesen som har krav til vaktordningen med dagkaserne har valgt en høyere beredskapsordning der en, to eller tre av innsatspersonellet døgnkaseres. Dette er valgt for å klare innsatstidene, det reelle folketallet er over 20 000 innberegnet studenter, turisme og pendlere, brannstasjonen dekker to tettsteder eller for å kunne dekke risikoobjekter eller situasjoner.

Det er ikke et krav om at et vaktlag må komme fra samme brannstasjon. Personell kan møte fra forskjellige brannstasjoner, de kan komme hjemmefra, de kan møte direkte på skadested og det er mulig å støtte seg på nærliggende brannstasjoner via avtale, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 9 fjerde ledd. Det er praktiske hensyn og arbeidsgiveransvaret som gjør at brann- og redningsvesen vurderer og tilrettelegger noe ulikt her. DSB har gitt brann- og redningsvesenene handlingsrom for hvordan det sikrer at vaktlag møter på hendelsesstedet.

Bestemmelsens siste ledd er en delvis videreføring av gjeldende forskrift § 8-2, og gir DSB en dispensasjonsadgang.

§ 18

KRAV TIL MIDLERTIDIG FORHØYET BEREDSKAP VED SÆRSKILT RISIKO

Brann- og redningsvesenet skal ha et system for å identifisere situasjoner hvor risikoen for branner og andre ulykker er vesentlig større enn normalt, og følge opp med nødvendig planverk for å sikre god håndtering av slike situasjoner, jf. forskriften § 10. Brann- og redningsvesenet skal innføre høyere beredskap dersom det er nødvendig, og sørge for at nødmeldesentralen holdes informert.

Bestemmelsen er en videreføring av opphevet forskrift § 4-11, men i tillegg er bestemmelsen utvidet til å omfatte vesentlig større risiko for både branner og *andre ulykker*. Dette gir et bedre samsvar med brann- og redningsvesenets plikt etter brann- og eksplosjonsvernloven § 11 om å være innsatstyrke ved brann og ved andre akutte ulykker der det er bestemt med grunnlag i kommunenes risiko- og sårbarhetsanalyse.

Det er også nytt i denne bestemmelsen at det er inntatt et systemkrav, med et påfølgende krav til å innføre høyere beredskap *dersom det er nødvendig*. Det er også tatt inn en henvisning til § 10 for å sikre helheten i planverket.

Brann- og redningsvesenet må til enhver tid vurdere risiko som oppstår på grunn av spesielle forhold, enten disse er stadig tilbakevendende eller engangstilfeller. Risikoen må kartlegges og vurderes i forhold til forebyggende tiltak (kortsiktige/langsiktige) og etablert beredskap.

Til slutt er det inntatt et krav om at brann- og redningsvesenet må holde nødmeldesentralen informert. Dette kravet viser tilbake på innføring av høyere beredskap. Imidlertid ønsker nok nødmeldesentralene også informasjon der brann- og redningsvesen har identifisert en situasjon hvor risikoen for branner og andre ulykker er vesentlig større enn normalt. DSB ser dette som hensiktsmessig.

Høyere beredskap kan eksempelvis være flere personell på jobb, sette personell i dreierende vaktordning, utplassere materiell og lignende. Se temaveiledningen om beredskap for mer hjelp innen dette temaet.

§ 19

UTSTYR TIL BRUK VED BRANNER OG ANDRE ULYKKER

Brann- og redningsvesenet skal disponere egnet utstyr til å løse oppgavene som følger av brann- og eksplosjonsvernloven § 11, risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen.

Brann- og redningsvesenet skal som et minimum ha egnet utstyr til slokke- og redningsinnsats ved branner, trafikkulykker og overflateredning ved ulykker i vann. Brann- og redningsvesenet kan inngå avtale med andre om bruk av slikt utstyr.

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap kan gi pålegg om anskaffelse av nødvendig utstyr til bruk ved branner og andre ulykker.

BEREDSKAP

Utstørsbehovet henger sammen med de oppgavene brann- og redningsvesenet blir stilt overfor.

Brann- og redningsvesenet skal være innsatsstyrke ved brann, ifølge brann- og eksplosjonsvernloven § 11 første ledd bokstav e.

Brann- og redningsvesenet skal også være innsatsstyrke ved andre akutte ulykker der det er bestemt med grunnlag i kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse, ifølge brann- og eksplosjonsvernloven § 11 første ledd bokstav f.

Angivelse av hvilke ulykkessituasjoner dette vil omfatte skal fremkomme gjennom kommunenes risiko- og sårbarhetsanalyse. Noen forventninger er imidlertid ramset opp i forarbeidene til loven: *Typiske ulykkessituasjoner hvor brannvesenet må forventes å kunne gjøre en innsats er trafikkulykker, ras- og sammenstyrtingsulykker, andre naturulykker, kjemikalieulykker og lignende.*⁴⁵ Andre akutte ulykkessituasjoner enn brann er også akutt forurensning.⁴⁶

Brann- og redningsvesenets utstørsbehov vil alltid henge sammen med risiko og sårbarhet som finnes i innsatsområdet der det forventes en innsats fra brann- og redningsvesenet. Det fremgår av bestemmelsens andre ledd at brann- og redningsvesenet som et minimum må ha egnet utstyr til slukke- og redningsinnsats ved branner, trafikkulykker og overflateredning ved ulykker i vann. Utover disse minimumskravene er det behovene som fremkommer gjennom risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen som avgjør omfang og type av utstyr som brann- og redningsvesenet må disponere.

At brann- og redningsvesenet må ha egnet utstyr til overflateredning ved ulykker i vann er nytt i forslaget. Det vises til DSBs rapport *Redningsdykkerberedskap* fra juni 2016 med en beskrivelse av overflateredning, vanlige prosedyrer for dette og nødvendig utstyr.

Bestemmelsens andre ledd er i stor grad en videreføring av opphevet forskrift § 6-1, og bestemmelsens siste ledd er i stor grad en videreføring av opphevet forskrift § 6-5. Virkeområdet for § 6-5 var *akutt forurensning og andre ulykker*. I forskriften er dette endret til *utstyr til bruk ved branner og andre ulykker*. Forskriften gir et bedre samsvar med brann- og redningsvesenets plikt etter brann- og eksplosjonsvernloven § 11 om å være innsatsstyrke ved brann, og ved andre akutte ulykker der det er bestemt med grunnlag i kommunenes risiko- og sårbarhetsanalyse.

Et krav til nødvendig beredskapsutstyr mot mindre tilfeller av akutt forurensning er ivaretatt gjennom kravet til beredskapsanalyse i ny § 18A-5 i forurensningsforskriften⁴⁷. Bestemmelsen stiller krav til at beredskapsanalysen skal fastsette rammene for kommunens beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning ved at det for hvert av de dimensjonerende scenariene blant annet som et minimum skal bestemmes og begrunnes *nødvendig beredskapsutstyr*.

Bestemmelsen gir DSB myndighet til å pålegge en kommune å anskaffe nødvendig utstyr, dersom en kommune ikke har anskaffet nødvendig utstyr på bakgrunn av relevante analyser og/eller på bakgrunn av minimumskravene i forskriften.

⁴⁵ Ot.prp. nr. 28 (2001-2002) Om lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) og om endringer i arbeidsmiljøloven. Pkt. 16.3 Til § 11 Brannvesenets oppgaver.

⁴⁶ Ot.prp. nr. 28 (2001-2002) pkt. 2.2.

⁴⁷ Forskrift 01. juni 2004 nr. 931 om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften).

04

Tidskrav og utalarming av ressurser

---

§ 20

RESPONSTID

Nødmeldesentralen og brann- og redningsvesenet skal samarbeide om å gjøre responstiden til branner og andre ulykker så kort som mulig, jf. forskriften § 21 og § 22.

INNFØRING AV BEGREPET RESPONSTID

Bestemmelsen i forskriften § 20 om responstid er ny.

Responstiden består av hhv. *alarmeringstiden* (forskriften § 21) og *utrykningstiden* (forskriften § 22).

Alarmbehandlingstiden er knyttet til tidsbruk på nødmeldesentralen. Utrykningstiden er knyttet til tidsbruk for brann- og redningsvesenets innsatsstyrke.

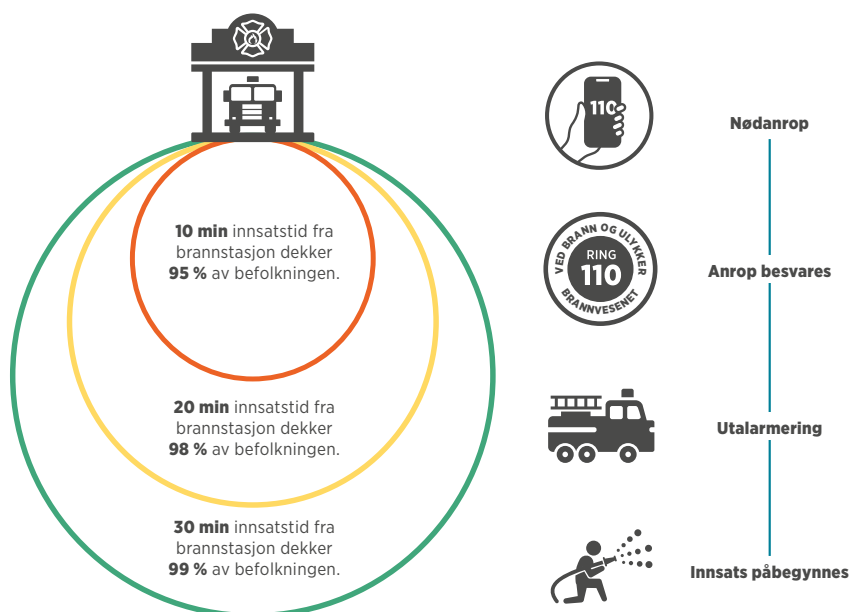
Begrepet *alarmbehandlingstid* i forskriften § 21 er nytt, se kommentarene til bestemmelsen (under).

Begrepet *utrykningstid* i brann- og redningsvesenets forskriften § 22 erstatter tidligere begrep: *innsatstid* jf. opphevet dimensjoneringsforskrift § 4-8 jf. § 1-4 – se kommentarene til § 22 (under). Innholdet i den gamle innsatstidsbestemmelsen er i hovedsak beholdt.

DEFINISJON AV RESPONSTID

I definisjonsbestemmelsen til brann- og redningsvesenets forskriften § 2 bokstav f er responstiden beskrevet som:

tiden det tar fra nødanropet begynner å ringe, eller nødmeldingen på annen måte mottas, på nødmeldesentralen til innsatsstyrken er på hendelsesstedet.

Illustrasjonen viser sammenhengen mellom kravet til innsatstid jf. opphevet dimensjoneringsforskrift §§4-8 og 1-4 og hvor stor andel av befolkningen som dekkes. Illustrasjonen er utarbeidet og tallene innhentet i arbeidet med ny brann- og redningsvesenets forskrift pr. 2017).

Illustrasjonen viser i tillegg hvilken del av nødanropskjeden som ble målt jf. opphevet dimensjoneringsforskrift (benevnt: måles i dag) og som nå måles – etter innføring av brann- og redningsvesenets forskriften (benevnt: måles ikke i dag).

BAKGRUNN

Som nevnt består responstiden av hhv. *alarmeringstiden* (forskriften § 21) og *utrykningstiden* (forskriften § 22).

Kravet til utrykningstid i forskriften § 22 er en videreføring av opphevet dimensjoneringsforskrift jf. § 4-8 *Innsatstid*, og omfatter brann- og redningsvesenet.

Kravet til alarmbehandlingstid – dvs. et separat tidskrav for nødmeldesentralene - har sammenheng med at disse, i noen tilfeller, er organisert som egne separate juridiske enheter, og dermed bør kunne måle egen organisasjons etterlevelse av regelverket/tidskravet. Det er dermed funnet hensiktsmessig med separate tidskrav til henholdsvis nødmeldesentralen og brann- og redningsvesenet. Separat tidskrav til nødmeldesentralen er for øvrig den anbefalte løsningen fra RISE Fire Research.⁴⁸

Innføringen av responstid i brann- og redningsvesenets forskriften er videre begrunnet med ønsket om å harmonisere begrepsbruken mellom nødetatene. Politidirektoratet innførte krav til responstid for politiet i 2015, og definerer denne som *tiden det tar fra politiet mottar melding om en hendelse til første politienhet er på stedet*.⁴⁹ For tjenester innen helseområdet inngår responstidkravene i et helhetlig kvalitetsindikatorsett.⁵⁰ Felles for tjenestene for helse og politiet er at det rapporteres på gjennomføring og leveranser årlig med bakgrunn i nasjonale mål og kvalitetsindikatorer.

Det har vært diskutert om *svartid* skulle medregnes i responstiden. Med svartid menes tiden det tar fra telefonen begynner å ringe på nødmeldesentralen og til operatør svarer. DSB fikk mange gode høringsinnspill, og kravet er nå at svartiden er en del av kravet til alarmbehandlingstid. Dette vil være med på å bidra til å sikre nødstilte raskest mulig hjelp. Definisjonen av alarmbehandlingstid er inntatt i § 2 om definisjoner. Definisjonen åpner også opp for at henvendelsen kan foregå på andre måter enn ved en telefonsamtale, for eksempel alarmer eller nød-SMS.

PLIKT TIL SAMARBEID MELLOM NØDMELDESENTRALEN OG BRANN- OG REDNINGSVESENET

I responstidskravet er det inntatt en plikt til samarbeid mellom nødmeldesentralen og brann- og redningsvesenet. Dette har sammenheng med at kravet til responstid avhenger både av sentralens alarmbehandlingstid (§ 21) og brann- og redningsvesenets utrykningstid (§ 22).

I motsetning til behandlingstiden ved nødmeldesentralene er det vanskeligere å regulere utrykningstiden til brann- og redningsvesenet gjennom *ett* responstidskrav som skal favne alle utrykningssituasjoner. Dette fordi utrykningstiden vil variere ut fra hva og hvor det brenner. Et krav om at nødmeldesentralen og brann- og redningsvesenene *skal* samarbeide om å gjøre responstiden *så kort som mulig* bidrar til å sikre at den nødstilte får raskest mulig hjelp.

⁴⁸ RISE Fire Research: *Utredning i forbindelse med brannvesenets dimensjonering- A17 20323:1*, 04.05.17, s 6.

⁴⁹ Nasjonale målinger av responstid i politiet – se: <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/responstid/krav-og-resultater-for-politiets-responstid-1-tertial-2020.pdf>

⁵⁰ Nasjonalt kvalitetsindikatorer (NKI): <https://www.helsedirektoratet.no/statistikk/kvalitetsindikatorer>

§ 21

ALARMBEHANDLINGSTID

Nødmeldesentralen skal sørge for at alarmbehandlingstiden normalt ikke overstiger 90 sekunder.

INNFØRING AV KRAV OM ALARMBEHANDLINGSTID

I likhet med begrepet responstid i § 20 er også begrepet alarmbehandlingstid i § 21 nytt. Kravet til alarmbehandlingstid er knyttet til nødmeldesentralens behandlingstid, og det fastslås at denne *normalt* ikke skal overstige 90 sekunder.

Behandlingstiden er ikke fastsatt som et *absolutt* tidskrav. Dette for å unngå dårligere intervjuhåndtering på nødmeldesentralene og flere unødige utrykninger. I tillegg er det forhold ved enkelte nødmeldinger som ikke kan lastes operatøren. Eksempler kan være språkproblemer, stress hos innringer, ukjent adresse osv.

DEFINISJONEN AV ALARMBEHANDLINGSTID

Forskriften § 2 bokstav a definerer alarmbehandlingstid slik:

tiden det tar fra nødanropet begynner å ringe, eller nødmeldingen på annen måte mottas, på nødmeldesentralen til innsatsstyrken er alarmert

HVORFOR 90 SEKUNDER?

Når alarmbehandlingstiden er satt til 90 sekunder er dette fordi flertallet av 110-sentralene allerede bruker dette som et måltall jf. tilbakemeldingen til DSB i en spørreundersøkelse som 110-sentralene besvarte i arbeidet med ny brann- og redningsvesenforskrift. I tillegg viser DSBs analyser av BRIS-data for 2020 at mediantiden for alarmbehandling for hendelser med branner og ulykker i 2020 er på 86 sekunder. Alarmbehandlingstiden for 53 % av hendelsene med branner og ulykker i 2020 var med dette på under 90 sekunder.

I arbeidet med brann- og redningsvesenforskriften fremkom det et ønske om et tydeligere tidskrav til nødmeldesentralen som samtidig kunne ta høyde for ulikheten og kompleksiteten i nødmeldingene. Det er lagt til grunn at et krav om 90 sekunders normalbehandlingstid for nødmeldinger vil kunne virke motiverende for nødmeldesentralene, og samtidig å bidra til raskere hjelp til nødstilte. Kravet vil også fungere som et ytelseskrav som nødmeldesentralene kan evaluere mot.

§ 22

UTRYKNINGSTID TIL BRANN

Brann- og redningsvesenets utrykningstid skal ikke overstige 10 minutter ved brann i

- tettbebyggelse med særlig fare for rask og omfattende brannspredning**
- sykehus, sykehjem og lignende institusjoner som krever assistert rømning**
- områder med konsentrert og omfattende næringsdrift eller lignende.**

Utrykningstiden til objekter og områder nevnt i første ledd kan i særskilte tilfeller være lengre dersom det er gjennomført tiltak som kompenserer den økte risikoen i tråd med risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen, jf. forskriften § 7 og § 9, men utrykningstiden skal aldri overstige 20 minutter.

Utrykningstiden skal ikke overstige 20 minutter ved brann i tettsteder.

Utrykningstiden bør ikke overstige 30 minutter ved brann utenfor tettsteder.

UTRYKNINGSTID ERSTATTER INNSATSTID

I forskriften § 22 er det inntatt et krav til utrykningstid som i hovedsak er en videreføring av kravet til innsatstid i opphevet dimensjoneringsforskrift § 4-8. Tidskravene på hhv. 10, 20 og 30 minutter er videreført. Kravet til innsatstid var først og fremst et krav til hvor innsatsstyrke skulle være lokalisert for å gi best mulig beredskap etter sin tids risikovurderinger.

Kravet til utrykningstid er knyttet til *branner*, og ikke andre hendelser.

Bakgrunnen for at man har gått bort fra begrepet *innsatstid* er at dette gir assosiasjoner til varigheten på selve innsatsen, og ikke til tiden brann- og redningsvesenet bruker på å komme frem til innsatsstedet. Utrykningstid anses å være et mer presist begrep. Nærmere om bakgrunnen er gitt i kommentarene til § 20.

DEFINISJON AV UTRYKNINGSTID

Begrepet utrykningstid er definert i forskriften § 2 bokstav i som:

tiden det tar fra nødmeldesentralen har utalarmert innsatsstyrken til første innsatsstyrke er på hendelsesstedet.

TIDSKRAVENE BEREGNES FREM TIL ANKOMST PÅ HENDELSESSTEDET

Når ordlyden i ny brann- og redningsvesensforskrift går bort fra begrepet innsatstid og endrer til utrykningstid er dette for å presisere at beregningen av utrykningstiden er *frem til ankomst*. Dette innebærer en endring fra definisjonen i opphevet dimensjoneringsforskriften § 1-4 om at innsatstid er: tiden fra innsatsstyrken er alarmert til den er *i arbeid på skadestedet*.

Erfaringen fra tidligere forskriftskrav er at *i arbeid* gir rom for tolkning, og at praksisen i brann- og redningsvesenet derfor vil variere. Mens noen praktiserer kravet som ankomsttidspunkt, mener andre at slangeutlegget må være gjennomført og vannet påkoblet, for at man kan anses å være i arbeid.

DSB legger til grunn at brann- og redningsvesenet begynner håndteringen så snart de kommer frem til hendelsesstedet.

Å avslutte målingen for utrykningstiden med ankomsttidspunktet er for øvrig i overensstemmelse med hvordan det rapporteres til det nasjonale verktøyet for hendelsesrapportering (BRIS).

En presisering av at tidskravet beregnes frem til ankomst medfører at brann- og redningsvesen, som i dag praktiserer tidskravet inkludert slangeutlegg osv., vil redusere utrykningstiden med inntil et minutt.

UTRYKNINGSTIDSKRAVENE VIL VÆRE AVGJØRENDE FOR LOKALISERING AV BRANNSTASJONER

Risikoobjekter etter denne forskriften § 22 er ikke det samme som de særskilte brannobjektene etter forskrift om brannforebygging. Plasseringen til risikoobjekter etter denne forskriften § 22 med krav om 10 minutters utrykningstid er bestemmende for beliggenheten til brannstasjonen.

Ifølge forskriften § 22 første ledd er følgende risikoobjekter og områder omfattet av 10 minutters-kravet:

- tettbebyggelse med særlig fare for rask og omfattende brannspredning
- sykehus, sykehjem og lignende institusjoner som krever assistert rømning
- områder med konsentrert og omfattende næringsdrift eller lignende.

Dette er en videreføring av tidligere forskriftskrav, jf. opphevet dimensjoneringsforskrift § 4-8 første ledd.

10 minutters kravet er *absolutt* og kommunen har ikke adgang til å fravike dette annet enn dersom det er gjennomført tiltak i tråd med kravene i § 22 annet ledd.

I henhold til forskriften § 9 tredje ledd skal kravet til utrykningstid inngå i beredskapsanalysen, herunder som grunnlag for *lokalisering av beredskapsstyrken*. Dette innebærer at kravene til utrykningstid er bestemmende for beliggenheten til brannstasjonene. Ved planlegging av nye eller ombygging av gamle brannstasjoner må kommunen ta hensyn til brann- og redningsvesenets utrykningstid.

TETTBEBYGGELSE

Tettbebyggelse med særlig fare for rask og omfattende brannspredning kan ligge både i og utenfor tettsted slik det er definert i § 2. Husklynger som er større enn 800 m² og er uten tilfredsstillende branncelledeling mellom bruksenhetene og hvor avstand mellom bygningene er mindre enn 8 meter faller inn under forskriften. Værforhold kan også påvirke faren for rask og omfattende brannspredning og dermed hvilke tettbebyggelser som faller inn under definisjonen.

Ved fare for rask brannspredning i tettbebyggelse må spredningsfaren primært søkes redusert gjennom forebyggende tiltak. Aktuelle forebyggende tiltak kan være:

- fasadesprinkling
- sprinkling av boenheter (brannceller)
- brannvegg

Slike forebyggende tiltak bør vurderes i all verneverdig bebyggelse uavhengig av utrykningstid. I større tettbebyggelser ligger det innenfor kommunens handlingsrom å finne hvor i tettbebyggelsen kravet til innsatstid ansees oppfylt.

SYKEHUS OG SYKEHJEM

Brann i sykehus og sykehjem kan være spesielt kritisk fordi mange av pasientene og beboerne ikke vil være i stand til å evakuere uten hjelp fra andre.

Slike bygninger vil i dag normalt prosjekteres etter risikoklasse 6 jf. TEK-17.⁵¹ Risikoklassene er gitt med utgangspunkt i ulike bruksområder i et byggverk og den trusselen en brann kan innebære for skade på liv og helse. Risikoklasse 6 er den høyeste og innebærer et krav om automatisk sløkkeanlegg (sprinkelanlegg). Sprinkleranlegg er å anse som et kompenserende tiltak (se under).

Sykehus og sykehjem vil videre ofte være definert som særskilt brannobjekt etter brann- og eksplosjonsvernloven § 13. Dette innebærer tilsyn og kontroll med brannsikkerheten fra brann- og redningsvesenet. Med hjemmel i forskrift om brannforebygging § 8 er det også en plikt for eier å påse at sikkerhetsnivået i eldre sykehus- og sykehjems-bygninger er oppgradert til sikkerhetsnivået tilsvarende kravene i TEK-10. Oppgraderingsplikten setter et minstekrav til sikkerhet mot brann i alle byggverk. Det vises i denne forbindelse til veiledning til forskrift om brannforebygging på DSB.no.⁵²

Hvis brann- og redningsvesenets utrykningstid er lengre enn 10 minutters utrykningstid, og bygningene ikke er bygget etter TEK-17 eller oppgradert tilsvarende kravene i TEK-10, eller fullsprinklet⁵³, er det nødvendig å gjennomføre kompenserende tiltak (se under). I tillegg til (de) kompenserende tekniske eller bygningsmessige tiltakene kan det være aktuelt med:

- økt bemanning, som er særskilt øvet for brannsløkking
- lokalt innsatspersonell ved alle avdelinger, som evt. disponere kommunikasjonsutstyr
- hyppige befaringer av brann- og redningsvesenet (tilsyn, objektsyn)
- lokale løsninger hvor f.eks. naboer, etter avtale, alarmeres for å bistå i en brannsituasjon

Nytt i forskriften § 22 er kravet om at de kompenserende tiltakene skal fremgå i risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen, jf. forskriften §§ 7 og 9. Tidligere har det vært krav til *dokumentasjon* av de kompenserende tiltakene uten at det forelå et konkret krav om tilknytning til ROS-analysen.

Dersom eier ikke ivaretar kravene til brannsikring, kan kommunestyret med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven § 14 gi pålegg om ytterligere sikringstiltak.

KONSENTRERT OG OMFATTENDE NÆRINGSDRIFT

Eksempel på næringsdrift som faller inn under forskriften er ifølge veiledning til opphevet dimensjoneringsforskrift blant annet:

- store kjøpesenter (bruttoareal større enn 4000-5000 m²) uten sprinkleranlegg
- konsentrert industri/handelsområde f.eks. næringspark osv. hvor mange mennesker arbeidstakere/publikum) og store økonomiske verdier er samlet

⁵¹ Teknisk forskrift (TEK-17) til plan- og bygningsloven: <https://dibk.no/regelverk/byggteknisk-forskrift-tek17/11/iii/11-10/>

⁵² Veiledning til forskrift om brannforebygging – DSB.no: <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/veiledning-til-forskrift/veiledning-til-forskrift-om-brannforebygging/#introduksjon>

⁵³ Nye sykehjem (etter TEK 10 og TEK 17) vil derfor ha det som er omtalt som kompenserende tiltak i brann- og redningsvesenets forskriften § 22.

Næringsområder regulert og bygget etter nyere regler omfattes ikke av 10-minutters kravet. Brannsikkerheten for personell er forutsatt ivaretatt i byggesaken og det samme med verdiene – store verdier er sprinklet. 10-minutters kravet var/er ment for å ta gamle fabrikkområder som ble restaurert/bygget om til mange næringsparker/med mange små virksomheter uten en felles overbygning innen brannsikkerhet og hvor endringene ikke utløste krav om ny byggesak.

For store industri- og/næringsdriftsenheter ligger det ofte godt til rette for å etablere felles og samordnede organisatoriske enheter som er trent og innrettet for å forebygge brann, oppdage brann i tidlig fase og slukke denne som tillegg til de forebyggende tiltak som følger av forskrift om brannforebygging, jf. internkontrollforskriften § 6.

Som nevnt over skal de kompenserende tiltakene fremgå i risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen, jf. forskriften §§ 7 og 9.

Det vises til prinsippavgjørelse fra DSB på spørsmål om hva som faller inn under begrepet konsentrert og omfattende næringsdrift (se under).

KOMPENSERENDE TILTAK

Kompenserende tiltak følger av bestemmelsens andre ledd. Her er kravet til utrykningstid utvidet fra 10 til 20 minutter for de samme risikoobjekter og områder som nevnt i første ledd, så fremt det er gjennomført tiltak som kompenserer den økte risikoen i tråd med risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen, jf. forskriften §§ 7 og 9.

I veiledning til opphevet dimensjoneringsforskrift er *kompenserende tiltak* benevnt som *konsekvensreducerende tiltak*. I enkeltobjekter

og områder som utgjør stor fare for tap av menneskeliv (tettbebyggelse, sykehjem mv) og store økonomiske verdier, må risikoen søkes redusert så langt det er praktisk og økonomisk gjennomførbart. Dette kan gjøres ved samspill av hhv. forebyggende og beredskapsmessige tiltak i objektet og/eller gjennom lokalisering, innkjøp av mer utstyr og/eller personell samt utrykning fra brann- og redningsvesenet.

Aktuelle tiltak for *risikoobjekter* jf. forskriften § 22 første ledd kan blant annet være:

- brannteknisk vurdering før nye risikoobjekter etableres (regulerings- og byggesaksbehandling),
- ytterligere brannforebyggende tiltak i objektet, herunder sprinkelanlegg
- kompetanseheving og øvelser i objektet,
- samarbeidsavtaler
- økte ressurser til brann- og redningsvesenet.

Kompenserende tiltak – særlig viktig før etablering av nye risikoobjekter

Få kommuner har tradisjon for å vurdere brann- og redningsvesenets beredskap og forebyggende tiltak i sammenheng med kommuneplanene. Det kan være gitt tillatelser til utbygging av store enkeltobjekter, boligområder, industriområder, vei- og jernbanetraséer, tunneler osv. uten at det er tatt tilstrekkelig hensyn til brann- og redningsvesenets: utrykningstider, bemanning, utstyr, kompetanse, behov for sløkkevann osv.

Ivaretakelse av brannvern må sikres i all kommunal planlegging og det bør tas sikte på å bygge så mye brannsikkerhet som mulig inn i bygningen og ikke basere brannsikkerheten på brann- og redningsvesenets beredskap. Brann- og redningsvesenet bør rutinemessig forelegges viktige plan- og byggesaker til uttalelse, og bør også selv søke opp saker som kan medføre endret eller ny stor risiko. Dette for å sikre at behov for brannvern er ivaretatt

allerede på plan-stadiet. Det er viktig at bygningsmyndighetene er kjent med hva det lokale brann- og redningsvesenet er i stand til å håndtere. Det vil kunne være *skjerpede krav til tilrettelegging for brann- og redningsvesenets innsats for anlegg, nybygg, tilbygg, ombygging, bruksendring osv. jf. byggt teknisk forskrift.*⁵⁴

Kompenserende tiltak gjennom brannforebygging
For risikoobjekter etter § 22 i denne forskriften hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på liv, helse eller miljø, skal brann- og redningsvesenet gjennomføre tilsyn, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 13. Tilsynet skal være innrettet slik at det bidrar til styrke det brannforebyggende arbeidet for å redusere brannrisikoen. Eksempelvis skal det kontrolleres at sikkerhetsnivået i byggverket er oppgradert i tråd med § 8 i forskrift om brannforebygging.

Brannforebyggende tiltak i risikoobjekter kan blant annet være å:

- etablere flere og bedre rømningsveier
- gjennomføre mer omfattende opplæring
- anskaffe mer slokkeutstyr og eventuelt verneutstyr for spesialtrenet personell i objektet
- skjerpe internkontrollen – herunder rutiner for ansvar, ettersyn og vedlikehold av branntekniske forhold)
- installere automatisk brannalarm med tilknytning til nødmeldesentral
- installere automatisk slokkeanlegg
- installere brannventilasjon o.l.
- tilrettelegge tilstrekkelige slokkevannkilder i/ ved objektet
- etablere særskilt adkomst for innsatsmannskapene

⁵⁴ Byggt teknisk forskrift (TEK17) med veiledning – se kapittel 11 om krav til sikkerhet ved brann: <https://dibk.no/regelverk/byggt teknisk-forskrift-tek17/11/i/11-1/>

TETTSTED

I tredje ledd presiseres det at utrykningstiden ikke skal overstige 20 minutter ved brann i *tettsteder*.

Tettsted er i brann- og redningsvesenforskriften § 2 definert med henvisning til *Statistisk sentralbyrås tettstedsdefinisjon og Statistisk sentralbyrås tabell over tettsteder*.⁵⁵

Statistisk sentralbyrå (SSB) sin tettstedsdefinisjon er:

En hussamling skal registreres som tettsted dersom det bor minst 200 personer der. Avstanden mellom husene skal normalt ikke overstige 50 meter, men for noen arealkrevende bygningstyper – som boligblokker, industribygg, kontor/forretningsbygg, skoler, sykehus osv. – kan avstanden økes til 200 meter. Tilgrensende bebygde og opparbeidede områder, som parker, idrettsanlegg og industriområder, skal være del av tettstedet. Husklynger med minst 5 næringsbygninger eller 5 boligbygninger tas med inntil en avstand på 400 meter fra tettstedskjernen.

Tettsteder er geografiske områder som har en dynamisk avgrensning, og antall tettsteder og deres yttergrenser vil endre seg over tid avhengig av byggeaktivitet og befolkningsutvikling.

Tettstedene avgrenses uavhengig av de administrative grensene.

Personer fordeles etter bostedsstrøk, dvs. om de bor i tettbygd eller spredtbygd strøk. Tettbygde strøk er de områdene som omfattes av tettsteder, og spredtbygde strøk er alle områder utenfor.

⁵⁵ SSBs oversikt over tettsteder befolkning og areal: <https://www.ssb.no/befolkning/folketall/statistikk/tettsteders-befolkning-og-areal>

Definisjonen av tettsted er en videreføring av definisjonen i opphevet dimensjoneringsforskrift § 1-4, men forenklet gjennom henvisningen til SSBs definisjon.

SSBs tabeller gir god oversikt over utviklingen i tettstedene, herunder folkemengde og areal – etter kommune. Eksempelvis: Pr. oktober 2021 bodde 82,41 % av Norges befolkning i tettsteder, hvorav de fem største tettstedene (med utgangspunkt i folkemengde) er Oslo (1 043 168), Bergen (265 470), Stavanger (229 911), Trondheim (191 771) og Fredrikstad/Sarpsborg (117 663). De store forskjellene i folketallet viser noe av utfordringen når det gjelder etablering og drift av god brannforebygging og -beredskap, og reguleringen av brannsikkerhet, på tvers av kommunegrensene.

I større tettsteder ligger det innenfor kommunens handlingsrom å finne hvor i tettstedet kravet til innsatstid ansees oppfylt. Det har vært en rekke saker hvor brann- og redningsvesenet har ønsket DSBs avgjørelse på om utrykningstid er oppfylt når man først møter grensen for tettstedet, om det er i midten av eller lengst fra brannstasjonen.

UTRYKNINGER BØR UANSETT IKKE OVERSTIGE 30 MINUTTER

Forskriften § 22 fjerde ledd fastslå at utrykningstiden ikke *bør* overstige 30 minutter ved brann – utenfor tettsteder. Dette er ikke et absolutt krav, men en bør-regel, som gjelder alle utrykninger fra brann- og redningsvesenet. Bør-kravet gjelder også for fritidsbebyggelse, selv om en del områder med fritidsbebyggelse vil ha preg av tettbebyggelse. Eventuelt sterkere krav til utrykningstid må følge av brann- og redningsvesenets ROS-analyse.

PRINSIPPAVGJØRELSE

I brev datert 5. juli 2021 til Øygarden brann og redning (ØRB) har DSB gitt en uttalelse om krav til utrykningstid i strøk med omfattende næringsdrift. Uttalelsen er tilgjengelig på DSB.no – under prinsippavgjørelser.⁵⁶

I henvendelsen til DSB av 23. juni 2021 vises det til at ØRB har flere storulykkevirksomheter i sitt område, blant annet Stureterminalen. Det opplyses at innsatstiden fra nærmeste brannstasjon til Stureterminalen i dag er 10 til 20 minutter, samt at ØBR i sin branndokumentasjon har lagt til grunn kompenserende tiltak hos Stureterminalen, som eksempelvis industrivern, god internkontroll og ytre sikring, som grunnlag for en innsatstid på 20 minutter.

Som det fremgår av uttalelsen fra DSB er konklusjonen at brann- og redningsvesensforskriften viderefører bestemmelsen i opphevet dimensjoneringsforskrift § 4-8 annet ledd, som innebærer at innsatstiden (nå utrykningstid) i særskilte tilfeller kan være lengre (dvs. inntil 20 minutter dersom objektet ligger i et tettsted) dersom det er gjennomført kompenserende tiltak. Se uttalelsen for informasjon om vurderingsgrunnlaget.

⁵⁶ Brev fra DSB til Øygarden brann og redning datert 5. juli 2021: <https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/brann-og-redning-bre/prinsippavgjorelser/krav-til-brann-og-redningsvesenets-innsatstid-i-strok-med-omfattende-naringsdrift.pdf>

§ 23

KRAV TIL ANTALL PERSONER SOM DELTAR I HÅNDTERING AV BRANN

Ved brann skal minst ett vaktlag være på hendelsesstedet innenfor kravene til utrykningstid i forskriften § 22.

Ved mindre branner med lav sannsynlighet for spredning, kan likevel første innsatsstyrke være færre personer enn i et fulltallig vaktlag. Ved slike hendelser kan brann- og redningsvesenet rykke ut med det antallet personer som anses hensiktsmessig og forsvarlig.

UTRYKNING KAN SKJE MED FÆRRE ENN FIRE

Bestemmelsen i forskriften § 23 er ny, og åpner for at brann- og redningsvesenet ikke alltid må stille med et komplett vaktlag ved håndtering av en brann. Forholdet var ikke regulert i opphevet dimensjoneringsforskrift, men er av flere brann- og redningsvesen praktisert på denne måten også tidligere. Det er også ment at det skal gi brann- og redningsvesenene en større fleksibilitet i organisering og en riktig bruk av ressursene til håndtering av branner. Det gjør det mulig å utnytte nytt utstyr med nødvendig antall personell som blant annet fremskutt enhet.

Opphevet dimensjoneringsforskrift § 5-2 regulerte kun størrelse og sammensetning av vaktlaget – dvs. et vaktlag skulle bestå av fire – herunder en utrykningsleder og tre brannkonstabler. Når det gjelder størrelsen (fire) og sammensetningen av vaktlaget er dette videreført i forskriften § 14.

Formålet med presiseringen i § 23 er å oppnå en bedre utnyttelse av personellet på vakt.

BESTEMMELSEN GJELDER BRANNER

Bestemmelsen får anvendelse ved håndtering av branner. Bakgrunnen for at bestemmelsen ikke regulerer andre ulykker er begrunnet i brann- og eksplosjonsvernloven § 11 første ledd bokstav f som legger til grunn at brann- og redningsvesenet skal være innsatsstyrke ved andre akutte ulykker der det er bestemt med grunnlag i kommunens risiko og sårbarhetsanalyse. Hvilke ulykker brann- og redningsvesenet forventes å håndtere, og hva som trengs for en tilfredsstillende håndtering av de valgte hendelsene, skal fremgå av analysene, jf. forskriften §§ 7 til 9.

Definisjonene av innsatsstyrke fremgår i forskriften § 2 bokstav e:

personellet som utalmeres og som møter opp til innsats ved branner, ulykker eller andre hendelser

KRAV TIL FULLT VAKTLAG VED UTRYKNING TIL RISIKOOBJEKTER OG I TETTSTEDER JF. § 22

Ved brann som omfattes av tidskravene i forskriften § 22 første til tredje ledd må imidlertid brann- og redningsvesenet stille med et komplett vaktlag. Ressurspådrag med ytterligere mannskaper, tiden det tar før de kommer osv. i forbindelse med håndtering av en større brann eller ulykke skal fremkomme av beredskapsanalysen og gjenspeiles i organiseringen, bemanningen og utrustningen av brann- og redningsvesenet, jf. kravene til analyser.

FÆRRE ENN FIRE VED MINDRE BRANNER

Ved mindre branner med lav sannsynlighet for spredning kan første innsatsstyrke være færre enn et fullt vaktlag.

Bestemmelsen vil gi en bedre utnyttelse av personellet på vakt da mange oppdrag er av en slik karakter at det ikke kreves et helt vaktlag for å løse det. Meldingene som kommer inn på nødmeldesentralen må risikovurderes opp mot hendelsens art. Alarmorganiseringen vil da styre hvor mange av personellet som rykker ut.

Utrykning med eksempelvis to personer skal være et supplement til dagens ordning. Dette innebærer ikke at vaktlaget skal kunne bestå av bare to personer. Det legges i likhet med tidligere forskrift til grunn at vaktlaget (det vil si én utrykningsleder og tre brannkonstabler med eventuelt ytterligere mannskap til høyderedskap og/eller tankbil, jf. forskriften § 14) skal kunne håndtere en liten brann eller ulykke.

Oppdragets art vil avgjøre om det eksempelvis er rett med én, to eller tre av innsatspersonellet for å løse oppdraget.

Bestemmelsen regulerer ikke kjøretøy. Brann- og redningsvesenet står fritt til å vurdere hvilket kjøretøy som skal brukes. Lokale løsninger skal fremgå av beredskapsanalysen der vurderingene vil vise hvordan leder av brann- og redningsvesenet utnytter fleksibiliteten som ligger i forskriften.

§ 24

UTALARMERING VED TIDSKRITISKE HENDELSER

Nødmeldesentralen skal ved tidskritiske hendelser med fare for liv, helse, store miljømessige konsekvenser eller tap av store materielle verdier, utalarmere egnet ressurs med kortest utrykningstid uavhengig av brann- og redningsvesenenes geografiske grenser

---

KRAV TIL UTALARMERING AV NÆRMESTE RESSURS

Gjennom forskriften § 24 er det regulert at nødmeldesentralen skal utkalle nærmeste egnet ressurs i tidskritiske hendelser med fare for liv, helse, store miljømessige konsekvenser eller tap av store materielle verdier.

Bakgrunnen for å stille et uttrykkelig krav til dette er å sikre nødstilte hjelp fra den innsatsstyrken som har kortest utrykningstid – uavhengig av kommunegrenser.

For å sikre at bestemmelsen ikke bare skal ivareta kortest reisetid, men også at ressursen som utalarmeres skal være egnet, er det inntatt et krav om at nødmeldesentralen skal utalarmere *egnet ressurs med kortest utrykningstid*. Dette skal sikre ivaretagelse av ulike hensyn som fartsgrenser, veistandard, geografi og egnethet.

Kravet til utkalling av ressurs med kortest utrykningstid til nødstilte var ikke regulert i opphevet dimensjoneringsforskrift, men langt på vei praktisert slik jf. tidligere veiledning til § 4-1: *Nødstilte skal ha hjelp fra den innsatsstyrken som har kortest innsatstid. Også kommuner uten felles tettsteder må inngå samarbeidsavtaler som sikrer at brannstasjon med kortest innsatstid ivaretar beredskapen selv om det betyr at kommunegrense(r) må krysses.*

Nødmeldesentralene er ansvarlige for utalarming av tilstrekkelig innsatsstyrke og varsling overordnet vakt, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 16 og forskriften § 29. Brann- og redningsvesenene plikter å samarbeide om beredskapsmessige oppgaver med sikte på best mulig utnyttelse av samlede ressurser, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 15.

Dette er også i tråd brann- og eksplosjonsvernloven § 1 som har formål å verne liv, helse, miljø materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker, samt uønskede hendelser.

Gjennom reguleringen i brann- og redningsvesenforskriften § 24 kan det ikke lenger stilles spørsmål til hjemmel for utkalling av nærmeste ressurs uavhengig kommunegrense. Dette er nå fastslått, og innebærer en plikt for hhv. nødmeldesentralen og brann- og redningsvesenet.

KAPITTEL

05

Øvelser og
evaluering

---

§ 25

ØVELSESKRAV TIL BRANN- OG REDNINGSVESENET

Brann- og redningsvesenet skal utarbeide en årlig plan for øvelser på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen, jf. forskriften § 7 og § 9. Øvelsene skal variere i type og omfang slik at hendelsene som er bestemmende for brann- og redningsvesenets organisering, utrustning og bemanning blir øvd over tid.

Øvelsene skal bidra til at personellet blir kjent med og øvet i beredskapsorganiseringen og bruken av utstyret, slik at personellet får nødvendig kompetanse til å utføre sine oppgaver og funksjoner.

Brann- og redningsvesenet skal sørge for at personellet deltar i fellesøvelser med nødmeldesentralen, jf. forskriften § 33 andre ledd, øvrige nødetater og andre samvirkeaktører. Brann- og redningsvesenet skal prioritere fellesøvelser som er nødvendige ut fra nasjonale føringer, risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen, jf. forskriften § 7 og § 9.

Brann- og redningsvesenet skal dokumentere øvelsene. Dokumentasjonen skal omfatte hvorfor, hva og hvordan det ble øvd, hvem som deltok, evaluering og hvordan eventuelle læringspunkter skal følges opp i brann- og redningsvesenet og på nødmeldesentralen.

UTFYLLENDE ØVELSESKRAV SKAL BIDRA TIL Å SIKRE NØDVENDIG KOMPETANSE

Kravet til øvelser er en videreføring og konkretisering av bestemmelsen i opphevet dimensjoneringsforskrift § 4-13, *Øving av beredskapen*, som stilte krav om at alt personell som inngår i beredskapen skal øves jevnlig for de oppgaver de kan forventes å bli stilt overfor.

Kravet til øvelser er absolutt og skal sammen med oppfyllelse av kompetansekravene i forskriften kapittel 8 sikre at personellet har de kvalifikasjoner som er nødvendig for å kunne ivareta brann- og redningsvesenets oppgaver på en forsvarlig måte, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 9 tredje ledd. I tillegg kommer krav til eksempelvis regelmessige øvelser bestemt ut fra de hendelsene og tjenestene som brann og redningsvesenet skal yte i tillegg til de lovpålagte, som blant annet for å kunne utføre røyk- eller kjemikaliedykking eller vanddykking.⁵⁷

Tidligere regelverk stilte imidlertid ikke konkrete øvelseskrav, utover et krav om samvirke slik at *samband og kommandolinjer fungerer tilfredsstillende*.

Forskriften § 25 stiller mer detaljerte øvelseskrav. Brann- og redningsvesenet må være forberedt på å håndtere branner og andre akutte ulykker, ofte i samvirke med andre beredskapsaktører. For at brann- og redningsvesenet skal ivareta sitt ansvar best mulig og utvikle en god rolleforståelse, må det gjennomføres realistiske øvelser. Øvelser helt ned til enkeltmannsnivå styrker håndteringsevnen.

⁵⁷ Arbeidstilsynet: <https://www.arbeidstilsynet.no/tema/kjemikalier/royk-og-kjemikaliedykking/>

Kravet om at øvelsene skal bidra til at *personellet* får nødvendig kompetanse til å fylle sine funksjoner omfatter også ledelsesnivået i brann- og redningsvesenet.

KRAV TIL ØVELSE AV SAMVIRKE

Som et ledd i å styrke samvirket er det inntatt en plikt for brann- og redningsvesenet til å sørge for at personellet gjennomfører fellesøvelser med øvrige nødetater og andre samvirkeaktører. Plikten vil være med på å sikre at fellesøvelser blir prioritert.

Krav til øvelser mellom brann- og redningsvesenet og nødmeldesentralen er regulert særskilt for å sikre at 110-sentralene og beredskapsstyrken øver sammen.

For en beskrivelse av hvilke samvirkeaktører det kan være aktuelt å ha fellesøvelser med vises det til Politiets beredskapssystem del I (PBS) kapittel 5.⁵⁸

Bakgrunnen for regulering av plikt til samvirkeøvelser er at en god krisehåndtering forutsetter at ulike etater samvirker godt og løser oppgaver i fellesskap, tross ulikheter i organisering, faglig tilnærming, handlingsmønster, ansvar og ulikheter i kultur. Den viktigste forutsetningen for å lykkes er at aktørene har god kunnskap om hverandres roller, ansvar og kapasiteter.

For at innsattpersonell fra politi, brann- og redningsvesenet og helsetjenesten skal kunne samhandle i tråd med eksempelvis prosedyren for pågående livstruende vold (PLIVO), kreves det innsats innenfor opplæring, samtrening og felles øvelser.

Hvilke samvirkeøvelser det vil være nødvendig for brann- og redningsvesenet å prioritere vil variere ut fra nasjonale føringer, lokale forhold og risiko som gjenspeilet i brann- og redningsvesenenes analyser jf. forskriften §§ 7 og 9, og etter dialog og samarbeid med lokale og regionale samvirkeaktører.

Brannsjefen bør ta initiativ overfor ledere av industrivern, flyplass-/havariberedskap, Sivilforsvar, Forsvaret, politi og ambulansetjenesten for tilrettelegging og samøving av innsatsplaner hvis dette ikke allerede er gjort av politiet eller noen av de andre aktørene.

Det fremheves også hvor viktig det er at ledere av aktuelle innsatsstyrker, uansett størrelsen på brann- og redningsvesenet, møtes for å diskutere innsatser ved *aktuelle* hendelser, og eventuelt gjennomføre papirøvelse eller andre øvelser basert på felles prosedyrer, beredskaps- eller innsatsplaner.

Ved alle fellesøvelser (papirøvelser og fullskalaøvelser) bør respektive innsatsledere/ personell og personell ved nødmeldesentral brann, fagsentral helse og fagsentral politi, trene bruken av alt tilgjengelig samband.

Målet for øvelsene bør blant annet være at:

- planer for ulike innsatser prøves ut og justeres
- ledere, innsattpersonell og sambandspersonell utvikler mer samordnet og effektiv innsats til beste for skadelidte
- ledere og innsattpersonell blir godt kjent med hverandre
- forskjellig innsattpersonell får innsyn i hverandres gjøremål og innsatsmuligheter på et skadested

⁵⁸ Politiets beredskapssystem del I (PBS) – 2020: <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/pbsi.pdf>

ØVELSER OG EVALUERING

- materiell, samband og støtteapparat blir prøvet for ulike situasjoner
- sikkerheten for innsatspersonellet styrkes

HVA SKAL ØVES UTOVER SAMVIRKE?

Øvelser må gjennomføres med bakgrunn i behov som er identifisert gjennom ROS- og beredskapsanalysen, samt evalueringer både av øvelser og hendelser.

I tidligere veiledning til opphevet dimensjoneringsforskriften § 4-13 er det henvist til dokumentet *Øvelser for brannvesenet*⁵⁹ som inneholder forslag til en rekke øvelser med henvisning til aktuell litteratur. Denne er fra DBE-tiden⁶⁰ og derfor utgått på endel punkter. Beskrivelsen av behovet for øvelser av både *ferdigheter* (bruk av utstyr) og *innsatser* er imidlertid like aktuell i dag. Dokumentet inneholder totalt 38 øvelser med forslag til konkrete øvingsmomenter innenfor alt fra sløkketeknikk og høydeberedskap til brann i enebolig og tunnel.

Når det gjelder prioritering av øvelser er det viktig at følgende legges til grunn:

- nasjonale føringer
- øvelsene bør ha utgangspunkt i analysene jf. forskriften §§ 7-9
- behovet for øvelsene fremgår av evalueringer fra tidligere hendelser og/eller øvelser
- øvelsene må være tilpasset personellens kunnskapsnivå

Også særskilte brannobjekter eller særskilt brannberedskap bør vurderes i øvelsesplanen. Eksempelvis nevnes øvelser som omfatter:

- branner
- akutt forurensning
- trafikk/arbeidsuhell som er større enn vanlig
- bruk av maskinstige
- lange/dype tunneler
- naturkatastrofe
- innsats til sjøs
- vanddykking
- førstehjelp
- utrykning til sosial-/trygghetsalarmer
- restverdiredning

KRAV TIL ØVELSESPLAN

I henhold til første ledd i bestemmelsen skal det utarbeides en årlig plan for øvelser på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen, jf. forskriften §§ 7 og 9.

En øvelsesplan vil være et styringsverktøy for systematisk og målrettet opplæring og vedlikehold av kompetanse for de oppgaver brann- og redningsvesenet kan bli stilt overfor. Planen bør gå fra år til år og bygge på, samt videreutvikle den kompetanse som allerede finnes i brann- og redningsvesenet.

Personellet skal gjøres kjent med øvelsesplanen slik at de får oversikt over blant annet:

- antall øvelser fordelt over året
- innhold/tema
- tidspunkt, varighet og øvelsessted
- navn på deltakere
- instruktøransvar

Omfanget av øvelser bør tilpasses de oppgaver personellet kan komme til å stå overfor og det erfaringsnivå de har. Nyansatte og vikarer (ledere og mannskaper) må, før de settes i tjeneste, inngå i øvelsesplanen og ha fått tilstrekkelig opplæring i de oppgavene de skal benyttes til i en innsats.

⁵⁹ Øvelser for brannvesenet: <https://www.yumpu.com/no/document/read/36649472/last-ned-pdf-direktoratet-for-samfunnsikkerhet-og-beredskap>

⁶⁰ Direktoratet for brann- og elsikkerhet (DBE) ble nedlagt i 2003 og inngikk i DSB ved etableringen den 1. september 2003.

Tid til renhold, vedlikehold og reparasjoner kommer i tillegg til øvelsestiden. De enkelte brann- og redningsvesen står fritt med hensyn til hvordan øvelsene skal gjennomføres. Som hovedregel bør øvelsene fordeles ut over året. Når flere brann- og redningsvesen samarbeider om opplæring og øvelser, kan det være hensiktsmessig å gjennomføre felles samlinger med flere øvelser på samme dag eller øvelser med utvidet timetall.

KRAV TIL DOKUMENTASJON

Ifølge fjerde ledd er det videre krav til at brann- og redningsvesenet skal dokumentere øvelsene. Dokumentasjonen skal omfatte hvorfor, hva og hvordan det ble øvd, hvem som deltok, evaluering og hvordan eventuelle læringspunkter skal følges opp i brann- og redningsvesenet og på nødmeldesentralen (sistnevnte i henhold til § 33).

Dokumentasjonskravet har sin begrunnelse i DSBs erfaringer fra tilsyn med både store og små brann- og redningsvesen, hvor det er gitt mange avvik som følge av manglende dokumentasjon når det gjelder etterlevelse av øvelseskravet, herunder manglende lederøvelser. Målsettingen med tydeliggjøring er å sikre at brann- og redningsvesenet har en lik oppfatning og mulighet til etterlevelse av dette kravet.

I arbeidet med ny brann- og redningsvesenforskrift kom det innspill til at det burde stilles minimumskrav til antall øvelser. Utfordringen med et minimumskrav er at det ikke vil passe for alle brann- og redningsvesen pga. svært ulik størrelse på kommuner/ansvarsområder, geografi, utfordringer, risikoanalyser mv. Det er viktig å merke seg at brann- og redningsvesenet skal være organisert og dimensjonert på bakgrunn av analysene i forskriften §§ 7 og 9, og at brann- og redningsvesenet gjennom arbeidet med disse

analysene skal utlede hva og hvor mye de må øve.

At øvelsene skal dokumenteres fremgår videre av kravene i internkontrollforskriften.⁶¹ Ifølge tidligere veiledning til opphevet dimensjoneringsforskrift § 4-13 fremgikk det at *for hver øvelse* skal utarbeides en beskrivelse med følgende innhold:

- Mål – hva skal øves/læres?
- Motivasjon – hvorfor skal det øves på dette?
- Organisering – hvordan legge opp øvelsen, behov for utstyr/tilrettelegging?
- Teoretiske emner – hvilke teoretiske emner bygger øvelsen på?
- Øvingsmomenter – hvilke emner skal det øves på?
- Evaluering – hva gikk bra, hva bør det øves mer på? Hvilke forbedringspunkter krever endringer i rutiner og prosedyrer?

Ved gjennomføring av øvelsene er det videre fremhevet viktigheten av at:

- instruktøren er kvalifisert for ledelse av øvelsen på aktuelt nivå (bør kunne dokumenteres)
- instruktøren har utarbeidet disposisjon for gjennomføring av øvelsen
- teori og praksis integreres naturlig
- øvelsesstedet er tilrettelagt for det aktuelle øvelsesinnholdet - dette gjelder spesielt for varme/skarpe øvelser
- aktuelt verneutstyr, førstehjelpsutstyr og sikkerhetsutstyr er på plass og i orden

⁶¹ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) FOR-1996-12-06-1127, § 5.

I tillegg bør hver enkelt øvelsesdeltaker evalueres med sikte på at personell som trenger ytterligere opplæring gis tilbud om dette. Evalueringen kan også være retningsgivende for hvilke tjenesteområder den enkelte bør arbeide med. Instruktører bør også evalueres av ledelse og øvelsesdeltakere. Det finnes flere veiledere og bøker i øvelsesplanlegging, blant annet Grunnbok: Introduksjon og prinsipper fra DSB.⁶² Det er i tillegg laget en rekke metodehefter for ulike typer øvelser ett eksempel er Metodehefte for diskusjonsøvelse.⁶³

PRINSIPPAVGJØRELSE

I brev datert 27. mai 2019 til Grimstad kommune har DSB gitt en uttalelse om øvelsesbrenning av bygning for brann- og redningsvesenet.⁶⁴ Her er det blant annet redegjort for fremgangsmåten, herunder kravene til rivningstillatelse og miljøsanering, for slike øvelser.

§ 26

EVALUERING OG LÆRING ETTER HENDELSER

Brann- og redningsvesenet skal ha et system for å evaluere hendelser, og å dele og motta evalueringer fra andre, i den hensikt å identifisere relevante læringspunkter. Når det er hensiktsmessig skal brann- og redningsvesenet og nødmeldesentralen samarbeide om evaluering og læring etter hendelser.

⁶² <https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieill/grunnbok-oving/>

⁶³ <https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieill/metodehefte-diskusjonsovelse/>

⁶⁴ Uttalelse fra DSB om øvelsesbrenning av bygning for brann- og redningsvesenet datert 27. mai 2019: <https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/brann-og-redning-bre/prinsippavgjorelser/ovelsesbrenning-av-bygning-for-brann-og-redningsvesenet.pdf>

Brann- og redningsvesenet skal dokumentere hvordan læringspunkter implementeres i brann- og redningsvesenet for å sikre at læring skjer i organisasjonen.

NYTT KRAV OM IMPLEMENTERING AV LÆRING ETTER HENDELSER

Bestemmelsen i forskriften § 26 er ny. Til forskjell fra forskriften § 25 fjerde ledd, som stiller krav til dokumentasjon om læringspunkter *etter øvelser*, stiller denne bestemmelsen krav til dokumentasjon om læringspunkter *etter hendelser*.

BAKGRUNN

Ved endringen i brann- og eksplosjonsvernloven 29. mai 2015 nr. 36, ble det tilføyet et krav i § 9 annet ledd annet punktum: *Kommunen skal evaluere hendelser for å sikre kontinuerlig læring og forbedring av det forebyggende og beredskapsmessige arbeidet.* Om begrunnelsen for endringen vises til forarbeidene.⁶⁵ Her fremgår blant annet at:

...Operative miljøer som brann- og redningsvesenet, politiet og helsevesenet utvikler i stor grad sin evne til håndtering gjennom læring fra reelle hendelser eller øvelser. Dersom man skal unngå tilsvarende hendelser i fremtiden og oppnå en forbedring av virksomheten, må det gjennomføres en kvalifisert evaluering av hendelser med tanke på læring. Læring handler om å bli bevisst behov for endring av rutiner eller forståelse av hvorfor noe fungerer bedre. Det er ikke nok å kartlegge hendelsen eller å bestemme årsaken til brannen...

⁶⁵ Prop.52 L (2014–2015) *Endringer i brann- og eksplosjonsvernloven, tolloven og straffeloven 2005 (utgangsstoffer for eksplosiver mv., kapittel 10.2 Krav til at kommunen/brannvesenet skal evaluere hendelser*

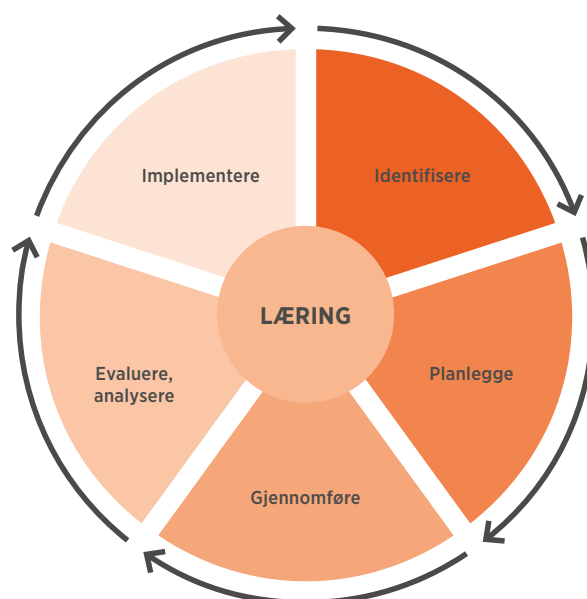
... Departementet vil påpeke at dette kravet har blitt ytterligere aktualisert etter de store brannene i Lærdal, Flatanger og Frøya januar/februar 2014. Hensikten med evalueringene er primært å skape en kultur i norske brann- og redningsvesen for å arbeide systematisk med læring fra hendelser. Departementet er enig med høringsinstansene som påpeker at det er behov for å utdype kravet til evaluering i forskrift og veiledning. Presiseringer som er absolutte krav til evalueringsarbeidet skal tas inn i forskrift...

Gjennom forskriften § 26 er brann- og eksplosjonsvernloven § 9 ytterligere konkretisert med krav om at dokumentasjonen av evaluering etter hendelser også skal inneholde hvordan læringspunkter skal følges opp i brann- og redningsvesenet. Hensikten er å sikre at oppfølgingen av læringspunkter etter hendelser blir prioritert.

SYSTEMKRAV MED DOKUMENTASJONSPLIKT

Med bakgrunn i høringsinnspill i arbeidet med brann- og redningsvesenloven er forholdet regulert som et *systemkrav*. Dette vil sikre at brann- og redningsvesenet skal ha et system for å evaluere hendelser og motta evalueringer fra andre slik at relevante læringspunkter fremgår, og derigjennom sikrer at læring implementeres i organisasjonen. Systemkravet omfatter også evalueringer og læring mellom forebyggende og beredskapsmiljøet i brann- og redningsvesenet.

Med systemkrav tenkes systematisk gjennomføring av evaluerings-tiltak for å forbedre arbeidet med brannberedskap (håndtering av hendelser). Målbeskrivelser, rutiner mv. for evalueringsarbeidet skal dokumenteres jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 10 første ledd. Her fremgår det at kommunen skal dokumentere at plikten også etter § 9 annet ledd annet punktum er oppfylt.

Kommunens plikt til evaluering av det brannforebyggende arbeidet er for øvrig konkretisert i forskrift om brannforebygging § 20. Herunder fremgår det eksempelvis at det ved *evaluering av branner som har hatt eller kunne fått alvorlige konsekvenser for liv, helse, miljø eller materielle verdier også skal evaluere om det forebyggende arbeidet har hatt ønsket effekt*. I veiledningen⁶⁶ til denne bestemmelsen fremgår det at målet med evalueringene er kvalitetssikring og forbedring av det forebyggende arbeidet. Videre fremgår det at:

Kommunen må lage og iverksette et helhetlig system for gjennomføring og oppfølging av evalueringene. Rutinene må sikre at evalueringene faktisk blir utført, at de har tilfredsstillende omfang og kvalitet og at resultatet fra evalueringene blir brukt til forbedring av det forebyggende arbeidet.

Ifølge bestemmelsens første ledd skal brann- og redningsvesenet og nødmeldesentralen samarbeide om evaluering og læring etter hendelser når dette er hensiktsmessig.

EVALUERINGSPLIKT ETTER ANDRE LOVER OG FORSKRIFTER

Både kommuneloven⁶⁷ § 25-1 og internkontrollforskriften⁶⁸ § 5 stiller krav om vurdering av brann- og redningsvesenet som et ledd i internkontrollen med kommunens virksomhet og tjenester. Disse regelverkene skal sikre at brann- og redningsvesenet drives i samsvar med lover, forskrifter og instruksjoner, men stiller ikke konkrete krav til kvalifiserte evalueringer av enkelthendelser med tanke på faglig utvikling.

Sivilbeskyttelsesloven⁶⁹ §§ 14 og 15, som er sektorovergripende, gir krav til at kommunene skal ha en generell beredskapsplikt. Kravet til evaluering er konkretisert i forskrift om kommunal beredskapsplikt⁷⁰ § 8 og knyttet til krisehåndtering. Her fremgår det at kommunen skal evaluere krisehåndteringen etter øvelser og uønskede hendelser som grunnlag for eventuelle endringer i risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsplaner.

⁶⁶ Veiledning til forskrift om brannforebygging: <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/veiledning-til-forskrift/veiledning-til-forskrift-om-brannforebygging/#introduksjon>

⁶⁷ Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) LOV-2018-06-22-83

⁶⁸ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) FOR-1996-12-06-1127

⁶⁹ Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) LOV-2010-06-25-45

⁷⁰ Forskrift om kommunal beredskapsplikt FOR-2011-08-22-894

KAPITTEL

06

Nødnett

---

§ 27

KOMMUNIKASJON I NØDNETT

Kommunen skal sørge for at personell i førsteinnsats er tilgjengelige for utalarmering og varsling i Nødnett. Personell i brann- og redningsvesenet og på nødmeldesentralen skal kommunisere med hverandre, andre brann- og redningsvesen og andre samvirkeaktører i Nødnett.

Kommunen skal sørge for at personell i brann- og redningsvesenet og på nødmeldesentralen følger gjeldende sambandsreglement for bruk av Nødnett.

Dersom det er ekstraordinære dekningsutfordringer i Nødnett kan utalarmering for dette området skje via andre kommunikasjonsløsninger. Med ekstraordinære dekningsutfordringer menes blant annet manglende dekning på steder hvor personell i brann- og redningsvesenet bor eller arbeider, teknisk feil, eller dekningsutfordringer som følge av uønskede hendelser.

PRESISERING AV NØDNETT SOM KOMMUNIKASJONSLØSNING FOR BRANN- OG REDNINGSVESENET

Bestemmelsens første ledd er en videreføring av opphevet forskrift § 6-3 tredje ledd, men med en tydeliggjøring av at kommunikasjonen skal skje i Nødnett. Dette er en oppfølging av Stortingets vedtak om landsdekkende utbygging av Nødnett i Innst. 371 S (2010-2011), jf. Prop. 100 S (2010-2011).

En forskriftsfestet plikt for kommunene til å sørge for at personell i brann- og redningsberedskapen er tilgjengelig for utalarmering og varsling i Nødnett, og kan kommunisere med hverandre og med andre samvirkeaktører, tydeliggjør at det er Nødnett som skal benyttes som kommunikasjonsverktøy i beredskapssammenheng. Det vises i denne sammenheng til akuttmedisinforskriften § 17,⁷¹ hvor det fremkommer en lignende plikt for personell i akuttmedisinsk beredskap. En felles plattform for utalarmering og varsling gjør det også enklere å realisere reserveløsninger sentralene imellom.

Plikten til å utalarmere og varsle i Nødnett gjelder *personell i førsteinnsats*, og ikke alt personell i vaktberedskap. Dette er i tråd med gjeldende praksis.

NÆRMERE OM NØDNETT

Ifølge dokumentet *Nødnett i bruk. En oversikt over tekniske løsninger og funksjoner i Nødnett, samt retningslinjer og bruk*⁷² er det gitt følgende beskrivelse av Nødnett:

Nødnett er det nasjonale, digitale radiosambandet for nød- og beredskapsaktører i Norge. Nødnett er et eget, separat radionett med en landsdekkende infrastruktur og tilbyr sikker kommunikasjon når det gjelder. Nettet er avlyttingssikret og har en rekke funksjoner, god talekvalitet, dekning og kapasitet...

... De tre nødetatene brann- og redningsvesenet, helsetjenesten og politiet bruker Nødnett som en viktig innsatsfaktor i sitt daglige arbeid.

⁷¹ Forskrift om krav til og organisering av kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv. (akuttmedisinforskriften) FOR-2015-03-20-231

⁷² Nødnett i bruk (nodnett.no) En oversikt over tekniske løsninger og funksjoner i Nødnett, samt retningslinjer for bruk: <https://www.nodnett.no/om-nodnett/hva-er-nodnett/>

Brann- og redningsvesenet, helsetjenesten og politiet regnes som Nødnetts *kjernebrukere*.

Personell i brann- og redningsvesenet, er avhengig av radiokommunikasjon for å kunne gjennomføre en effektiv og sikker innsats i forbindelse med ulykker, kriser og andre hendelser. Ved hjelp av Nødnett kan brukerne finne hverandre, og etablere felles situasjonsforståelse. Nødnett fungerer som et samvirkenett hvor brann- og redningsvesenene kan dele tidskritisk informasjon seg imellom, med nødmeldesentralen og de øvrige nødetatene og andre innsatsressurser (eksempelvis Sivilforsvaret) i talegrupper. Nødnett bidrar til å øke effektivisering og koordinering av nødetatenes arbeid.

PLIKT TIL Å FØLGE SAMBANDSREGLEMENTET

I bestemmelsens andre ledd skal kommunen sørge for at personell i brann- og redningsvesenet og på nødmeldesentralen *følger gjeldende sambandsreglement* for bruk av Nødnett.

Som et ledd i kravet til nødvendig opplæring skal personellet i brann- og redningsvesenet bruke Nødnettet i tråd med retningslinjene generelt og sambandsreglementet spesielt. Sambandsreglement skal sikre *entydige og enhetlige prosedyrer og rutiner for kommunikasjon* ved intern og ekstern samhandling på tvers av organisasjoner og brukergrupper. Det vises i denne sammenheng til kap.4 *Retningslinjer for bruk av Nødnett i dokumentet Nødnett i bruk*.⁷³

Formålet med reguleringen er å sikre at sambandsreglementet følges.

Sambandsreglementet for nødetatene består i dag av tre nivåer, jf. kap. 4.3 i *Nødnett i bruk*:

- Felles sambandsreglement for nødetatene og andre beredskapsbrukere – utgitt av Politidirektoratet – som del av Politiets beredskapssystem del II (PBS II) – i samarbeid med DSB og Helsedirektoratet⁷⁴
- Sambandsreglement for organisasjoner tilknyttet Nødnett.
- Lokale prosedyrer for organisasjoner tilknyttet Nødnett.

Ved å formulere kravet til å følge sambandsreglementene overordnet ivaretas en nødvendig fleksibilitet knyttet til at sambandsreglementene vil oppdateres og utvikles.

BRUK AV ANDRE KOMMUNIKASJONSLØSNINGER HVIS EKSTRAORDINÆRE DEKNINGSUTFORDRINGER

Som det fremkommer ovenfor er plikten til å bruke Nødnett begrunnet i viktige beredskapsmessige hensyn for å sikre en effektiv og sikker innsats hvor liv og helse er truet.

I bestemmelsens tredje ledd er det inntatt en adgang til unntak fra plikten til å bruke Nødnett ved *ekstraordinære dekningsutfordringer*. Med ekstraordinære dekningsutfordringer menes ifølge forskriften blant annet *manglende dekning* på steder hvor personell i brann- og redningsvesenet bor eller arbeider, *teknisk feil*, eller *dekningsutfordringer som følge av uønskede hendelser*.

⁷³ Nødnett i bruk (nodnett.no) – kapittel 4: <https://www.nodnett.no/bibliotek/nodnett-i-bruk/>

⁷⁴ Felles sambandsreglement for nødnett – versjon 4.1- ikrafttredelse 1. januar 2022: <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/felles-sambandsreglement-for-nodnett-med-vedlegg.pdf>

ØVELSER OG EVALUERING

Unntaket kommer eksempelvis til anvendelse for vei- eller jernbanetunneler uten Nødnett, eller bygg som av helt spesielle årsaker ikke kan ha Nødnett installert.

Dersom Nødnett ikke kan anvendes må det utalameraing og varsling skje gjennom alternative kommunikasjonsløsninger.

TEMAVEILEDNING

Det er utarbeidet en egen veiledning om *Bruk av Nødnett i brann- og redningsvesenet*.⁷⁸ Her finner du en samlet oversikt over nyttig informasjon for bruk av Nødnett innen brann- og redning.

⁷⁸ Bruk av Nødnett i brann- og redningsvesenet (DSB.no): <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/andre-publikasjoner/bruk-av-nodnett-i-brann--og-redningsvesenet/>

KAPITTEL

07

Nødmeldesentralen

---

§ 28

ANALYSER OG BEMANNING

Nødmeldesentralen skal ha en egen risiko- og sårbarhetsanalyse, beredskapsanalyse og nødvendig planverk tilsvarende kravene til brann- og redningsvesenet i forskriften § 7, § 9 og § 10. Organisering og bemanning av nødmeldesentralen skal besluttes på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen.

Nødmeldesentralen skal bemannes slik at fagkyndighetsprinsippet ivaretas. Bemanningen i operatørrommet på nødmeldesentralen skal være minst to operatører, hvorav én skal utøve vaktledelse.

Nødmeldesentralene var i opphevet forskrift en del av brann- og redningsvesenene og således omfattet av kravet til risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse). Forskriften § 28 er ny, men er egentlig bare en tydeliggjøring og utdyping av kravene som gjelder for nødmeldesentralene.⁷⁶ I tillegg til krav om ROS-analyse er det krav om beredskapsanalyse for nødmeldesentralene som skal bidra til å organisere og bemanne nødmeldesentralene slik at de kan ivareta sine oppgaver på en effektiv og trygg måte. Et krav til en egen beredskapsanalyse for nødmeldesentralene skal bidra til å løfte kvaliteten på vurderingene som gjøres.

⁷⁶ Den samme tydeliggjøringen og utdypingen av reglene er også gjort for brann- og redningsvesenene, og er beskrevet i merknadene til forskriften §§ 6-9.

Sentralene skal gjennom analysen beskrive hvordan de skal bemanne, utruste og operere sentralen slik at den til enhver tid fyller behovet for mottak og registrering av nødmeldinger, alarmering av mannskaper, kommunikasjon med innsatsstyrker og samordning med øvrige nødmeldesentraler slik §16 i brann- og eksplosjonsvernsloven krever.

Kravene til nødmeldesentralene gjelder uavhengig av organisasjonsform, og omfatter også de nødmeldesentralene som er selvstendige rettssubjekter (som ikke er en del av brann- og redningsvesen).

Det fremkommer i bestemmelsen at nødmeldesentralene skal utarbeide en egen ROS-analyse og beredskapsanalyse. Innbyggertallet i en region vil ut fra statistikk og erfaring kunne si noe om omtrentlig oppdragsmengde per år for den enkelte nødmeldesentral, men dette er ikke tilstrekkelig dokumentasjon til å organisere beredskapen. En fastsettelse av eksempelvis nødvendig bemanning må skje gjennom en ROS-analyse og beredskapsanalyse. Analysene vil avdekke behov for tiltak og disse må man vurdere om kan tas ned med forebyggende eller beredskapsmessige tiltak. Analysene vil gi informasjon om hvilke hendelser det kan forventes at nødmeldesentralen skal kunne håndtere, og vil være et godt grunnlag til å organisere beredskapen.

ROS-analysen og beredskapsanalysen skal si noe om nødvendig bemanning på nødmeldesentralene, men det er satt et minimumskrav til at bemanningen aldri kan være under en døgnkontinuerlig to-mannsbetjening. Kravet til to-mannsbetjening gjelder tilstedeværelse i operatørrommet på nødmeldesentralen.

Ved store ulykker eller ved sammenfall av flere ulykker, kan det bli behov for personellforsterkninger i nødmeldesentralen. Det må utarbeides instruks for innkalling av alarmsentraloperatører som ikke har vakt for å ivareta slike behov.

Personell som er knyttet til nødmeldesentralen skal ikke inngå i innsatsstyrken, og tjenesten skal være uavhengig av innsatsstyrken.

Da forskriften var på høring var det noen instanser som foreslo at det bør stilles krav til at arbeidet med nødmeldesentralens analyser samordnes med brann- og redningsvesenets analytiske arbeid. Det ble vist til at dersom arbeidet ikke samordnes vil man kunne identifisere potensiale for hendelser i den ene analysen som ikke sikrer håndteringsevne i den andre analysen. DSB foreslo imidlertid ikke dette som et krav inn i bestemmelsen fordi et speilingskrav for nødmeldesentralen vil bli svært omfattende og utfordrende der det er svært mange brann- og redningsvesen per nødmeldesentral. DSB mener imidlertid at det er viktig og nyttig at nødmeldesentralen og brann- og redningsvesenene er kjent med hverandres analyser.

Nødmeldesentralen skal bemannes slik at fagkyndighetsprinsippet ivaretas. Nødmeldetjenesten i Norge er basert på fagkyndighetsprinsippet som innebærer at publikum ved henvendelse til nødnummeret skal sikres direkte kontakt med fagkyndig personell i den nødetaten man ringer til. Dette er et bærende prinsipp for den tredelingen av nødnumrene 110, 112 og 113 i Norge. Deler av fagkyndighetsprinsippet er ivaretatt ved at det gjelder et kvalifikasjonskrav for operatør i forskriften § 39.

Et uttrykkelig krav til at nødmeldesentralen skal ivareta fagkyndighetsprinsippet mener DSB er en styrke. Dette er fordi fagkyndighetsprinsippet inneholder både et krav til at operatørene er kvalifisert i operatørfaget, men også at de kan gi brannfaglig råd og veiledning. Det er tilstrekkelig at nødmeldesentralen ivaretar prinsippet. Det kan eksempelvis være at nødmeldesentralen ser seg tjent med å ha ulik kompetanse og bakgrunn på operatørene sine for å imøtekomme risikoen og utfordringene i 110-regionen. DSB ønsker å gi nødmeldesentralene rom til å gjøre slike vurderinger så lenge nødmeldesentralen påser at fagkyndighetsprinsippet blir ivaretatt. Disse vurderingene skal inngå i analysene.

Det er videre innført et krav til at funksjonen vaktledelse skal utøves på nødmeldesentralen. Som ute i brann- og redningsvesenet er det også viktig at man på nødmeldesentralen har en person som utøver ledelse, og som har det overordnede ansvaret både i normaldrift og ved innsatser. Det er behov for en funksjon som kan organisere, tilrettelegge, følge opp, evaluere, stå ansvarlig for gjennomføring av øvelser og ta nødvendige beslutninger. I de samlokaliserte sentralene for brann og politi vil behovet for funksjonen vaktledelse være enda mer fremtredende for å bidra til godt tverretattlig samarbeid og koordinering. Behovet for vaktledelse som nå er innført henger også sammen med at 110-regionene dekker større områder og sentralene er større enn tidligere.

FAGLIGE FELLESMØTER

Uavhengig av organiseringsform for nødmeldesentralene bør ledelsen i de ulike regionale nødmeldesentralene minimum en gang pr. år innkalle alle tilknyttede brann- og redningsvesen til møter. Møtene bør ta opp drift, rutiner, erfaringer, m.v. Tilknyttede brann- og redningsvesen må sikres innflytelse. Slike møter bør kunne utvikles til å bli faglige fora hvor også andre saker som vedrører brann- og redningsvesenets oppgaver og fellesøvelser kan diskuteres.

§ 29

UTALARMERING OG VARSLING

Nødmeldesentralen skal utalarmere tilstrekkelig innsatsstyrke og varsle personell i overordnet vaktberedskap, jf. forskriften § 12.

Bestemmelsen er en videreføring av opphevet forskrift § 4-6. Dette er en av hovedoppgavene til nødmeldesentralen, og følger også av brann- og eksplosjonsvernloven § 16 andre ledd.

Etter høringsrunden ble det gjort en språklig justering der nødmeldesentralen skal *utalarmere* innsatsstyrken og *varsle* overordnet vakt.

Etter mottatt melding om brann eller ulykke skal utalarmering av innsatspersonell og varsling av personell i overordnet vaktberedskap skje uten tidstap, jf. forskriften §§ 20 om responstid og 21 om alarmbehandlingstid.

Alarmeringen krever at de tekniske forholdene er lagt til rette. Før innsatsstyrke utalarmeres, må nødmeldesentralen ved mottak av melding ha avklart de viktigste forholdene som har betydning for valg av ressurser.

Det må utarbeides instruks for utalarmering, og det må inngås avtaler med berørte brann- og redningsvesen som gir nødmeldesentralen fullmakter til å utalarmere de innsatsstyrkene som er nødvendig i den enkelte situasjon. Det vil fortsatt være et behov selv om utalarmering ved tidskritiske hendelser er inntatt i forskriften § 24.

Rutiner i nødmeldesentralen må sikre utalarmering av riktig dimensjonert og kvalifisert innsatsstyrke. Nødmeldesentralen må derfor ha oversikt over hvordan de lokale brann- og redningsvesen i 110-regionen har organisert sin beredskap, hvilken ressurstilgang det enkelte brann- og redningsvesen har og hvordan det teknisk er lagt til rette for mottak av alarmer for å kunne foreta en første utalarmering innenfor nødmeldesentralens myndighet og legge til rette for videre ressurspådrag.

Brannsjefen og personell i overordnet vaktberedskap bør minst omfattes av de samme varslingsrutiner som personellet for øvrig. Personell i overordnet vaktberedskap skal disponere kommunikasjonsutstyr, jf. forskriften § 27 om Nødnett, for at nødmeldesentralen og personellet i overordnet vaktberedskap skal sikre en felles situasjonsforståelse, avklare behov for videre ressurspådrag, sikkerhetsforhold og alarmering av øvrige nødetater.

Nødmeldesentralen må i sitt planverk ta hensyn til:

- samarbeids- og bistandsavtaler kommunene imellom
- spesielle risikoobjekter
- eventuelle andre særskilte beredskapsforhold, se § 5.

Nødmeldesentralen må ha et egnet system for å ivareta oppdaterte oversikter over nødvendig informasjon, herunder navn, adresse, telefonnummer på ledere og mannskaper. Oversikten bør beskrive vaktlistor/oppstilling av overordnet vaktberedskap, utrykningsledere, vaktlag og materielltilgang ved den enkelte brannstasjon. Sentralen må også ha et egnet system for å ha oversikt over andre tilgjengelige ressurser som er nødvendig for håndtering av hendelser, jf. forskriften § 35 om samarbeid mellom nødmeldesentraler, forskriften § 5 om brann- og redningsvesenets samvirkeaktører og forskrift om kommunal beredskapsplikt § 4 om kommunes kriseledelse.

Ved reserveutalarmering/manuell utalarmering er det viktig at slike opplysninger foreligger og at rutiner/instruksjoner er etablert og testet.

TEMAVEILEDER

Nærmere beskrivelse av fremgangsmåte og innhold i beredskapsplanlegging er gitt i tema-veilederen *Beredskapsanalyse*, kapittel 6.

§ 30

FLERVARSLING OG INFORMASJONSDELING

Ved antatt behov for samtidig innsats fra flere nødetater eller andre samvirkeaktører skal nødmeldesentralen umiddelbart flervarsle, og bidra i oppfølgingen av hendelsen med nødvendig informasjonsdeling.

Bestemmelsen er ny da varsling av øvrige nødetater, også kjent som trippelvarsling lå på veiledningsnivå tidligere. Bestemmelsen gir en utdypning av nødmeldesentralens samordningskrav som følger av brann- og eksplosjonsvernloven § 16 andre ledd. Prinsippet om samordning er ved siden av fagkyndighetsprinsippet, ett av de to hovedprinsippene som den norske ordningen med etatsvise nødmeldesentraler er basert på.⁷⁷ Prinsippet om samordning innebærer at fagsentralen skal sørge for at bistanden samordnes med de andre nødetatene slik at man sikrer god utnyttelse av nødetatenes samlede ressurser. Samordningsbehovet aktualiseres ved hendelser som berører flere etater (trippelvarsling), og når publikum ringer galt nummer. Prosedyren for trippelvarsling følger av sambandsreglementet,⁷⁸ men en forskriftsfesting av plikten til å trippelvarsle vil legitimere plikten i større grad enn i dag. For AMK-sentralene er det også tatt inn en eksplisitt plikt til trippelvarsling i akuttmedisinforordningen⁷⁹ § 15 bokstav d.

Når en nødmelding kommer inn, må nødmeldesentralen ha oversikt over de øvrige nødetaters ansvarsområder slik at varslingen (ved antatt behov for samtidig innsats) blir videreformidlet korrekt og uten vesentlig tidstap. DSB viser i denne forbindelse til Organisasjonsplan for redningstjenesten.⁸⁰ Samvirkeprinsippet kommer for eksempel til uttrykk gjennom kravet til flervarsling.

⁷⁷ Forslag til fremtidig organisering av nødmeldetjenesten, rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe (112-rapporten), 15. juni 2009, s. 20.

⁷⁸ Felles sambandsreglement for nødetatene og andre beredskapsbrukere, Politidirektoratet 2013.

⁷⁹ Forskrift 20. mars 2015 nr. 231 om krav til og organisering av kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv. (akuttmedisinforordningen).

⁸⁰ Fastsatt ved kgl.res. 6. desember 2019 med hjemmel i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) § 27. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet.

Av hensyn til bl.a. utrykningspersonellets sikkerhet anbefales i spesielle tilfeller gjensidig orientering om hverandres utrykningsaktivitet.

Som følge av at nødetatene skal kunne samvirke i Nødnett, bør bl.a. skadestedsledelse og utrykningsenheter kunne settes i direkte forbindelse med øvrige nødetaters nødmeldesentraler.

I DSBs evaluering⁸¹ av drapene på Valdresekspressen ble det anbefalt at det vurderes tiltak som sikrer god flyt av informasjon på tvers av aktørene i oppfølgingen av en trippelvarslingshendelse. Det innføres derfor også en plikt for nødmeldesentralene til å bidra med nødvendig og kontinuerlig informasjonsdeling i oppfølgingen av en trippelvarslingshendelse.

DSB har, i henhold til innspill da forskriften var på høring, endret forskriftens ordlyd fra *trippelvarsling til flervarsling*. Begrepet er inntatt i § 2 om definisjoner: *Med flervarsling* menes at nødmeldesentralen gjennom tverrvarsling, trippelvarsling eller SAR-varsling varsler andre nødetater og eventuelle samvirkeaktører når det er behov for samtidig innsats.

⁸¹ Rapport Valdresekspressen Evaluering av myndighetenes håndtering av hendelsen november 2013, DSB mars 2014.

§ 31

LOGGFØRE

Nødmeldesentralen skal loggføre kommunikasjonen med den som melder om en hendelse ved hjelp av lydopptak og hendelseslogg. Nødmeldesentralen skal loggføre viktig kommunikasjon med innsatsstyrken ved hjelp av lydopptak og hendelseslogg.

Nødmeldesentralen skal sørge for at loggføringen er av en slik kvalitet at den er egnet til å rekonstruere og evaluere hendelser, og egnet til å danne grunnlag for brann- og redningsvesenets rapportering i det nasjonale verktøyet for hendelsesrapportering.

Nødmeldesentralen skal dokumentere og gi en begrunnelse i hendelsesloggen dersom alarmbehandlingstiden overstiger 90 sekunder, jf. forskriften § 21.

Bestemmelse om loggføring er ny, men kravet har vært utledet av opphevet forskrift § 4-5 andre ledd om forsvarlig mottak og registrering av nødmelding.

MOTTAK AV NØDMELDINGER – LOGGFØRING

Nødmeldesentralen skal loggføre kommunikasjonen med den som melder om en hendelse ved hjelp av lydopptak og hendelseslogg. Nødmeldesentralen må sikre at nødvendig informasjon fra den nødstilte innhentes raskt og korrekt. Nødmeldesentralen må ha rutiner og tekniske hjelpemidler bl.a. med kontrollspørsmål til innringer, opprinnelsesmarkering og kartverk.

Ved trippelvarsling benyttes tverretattlig omforent index for utspørring og innhenting av informasjon.

Operatøren må snarest avklare minimum

- nøyaktig adresse
- kontaktperson, og om mulig holde kontakten med nødstilte
- om liv er gått tapt og hvor mange liv som kan være truet
- om det er innesperrede/savnede personer, og hvis det er tilfelle holde oversikt over disse
- behov for annen assistanse (ambulans, helikopter, spesialutstyr)
- hvilken utvikling i skadebildet som kan forventes

Operatøren skal veilede innringer om hvordan vedkommende skal forholde seg inntil hjelp kommer frem og orientere om når innsatsstyrken kan forventes å være fremme på skadestedet.

Loggføringen er viktig dersom operatøren eksempelvis må spole tilbake for å høre detaljer som adresse eller annet på nytt. Ved nødansrop skal det blant annet logges viktige opplysninger som tidspunkt, telefonnummer og adresse. Alle innkomne samtaler og aksjonssamband skal logges på lydlogg. Det skal benyttes utstyr som har mulighet for avspilling/overføring av opptak uten hinder for nye opptak samtidig. Opptaket må kunne avspilles i forskjellige hastigheter. Hvor lenge opptaket skal lagres må nødmeldesentralen vurdere og dokumentere i henhold til personopplysningsloven. (Personopplysningsloven ikke hører inn under DSBs myndighetsområde).

Erfaringer fra hendelser som terrorangrepene 22. juli 2011, drapene på Valdresekspressen og vinterbrannene i Lærdal, Flatanger og Frøya,

viser at kvaliteten på nødmeldesentralenes loggføring er svært viktig.

Nødmeldesentralenes logger er samfunnets *vindu* til hendelser i ettertid, og spiller en sentral rolle i rekonstruksjon av hendelser, og i opplæring og erfaringsdeling. Plikten til loggføring skal sikre at loggføringen til nødmeldesentralene er av en slik kvalitet at den er egnet til å oppfylle dette formålet. En uttrykkelig forskriftsfesting av plikten til loggføring vil være med på å legitimere plikten i større grad enn i dag. I forskriftsarbeidet fremkom det et forbedringspotensial innen loggføring, og at teknologien ligger til rette for et slikt krav. Et krav til at loggføringen skal være av en slik kvalitet at den er egnet til å rekonstruere hendelsen vil gi nødmeldesentralene et viktig incentiv til å benytte mulighetene som teknologien gir.

Det vises til forskriften § 12 fjerde ledd hvor det er en plikt for brann- og redningsvesenet til både under og etter innsats å gi informasjon til nødmeldesentralen slik at enhver innsats blir tilfredsstillende dokumentert. Denne plikten til brann- og redningsvesenet vil være med på å sikre at nødmeldesentralene kan ivareta sin plikt om å utarbeide logger som er egnet til å evaluere og rekonstruere hendelser.

Nødmeldesentralen skal loggføre kommunikasjonen med *den som melder om en hendelse*, hvilket sikrer et teknologinøytralt krav. Vi viser blant annet til Nød-SMS-prosjektet hvor døve, hørselshemmede eller talehemmede kan kontakte nødmeldesentralene direkte via SMS, og til tilgjengelighetsdirektivet fra EU. Det er viktig at formuleringen i denne bestemmelsen er teknologinøytral slik at kravet til loggføring gjelder uavhengig av hvilken teknisk løsning den som melder om en hendelse har benyttet.

Det er også inntatt et krav i bestemmelsens andre ledd om at loggen skal være egnet til å danne grunnlag for brann- og redningsvesenets rapportering i det nasjonale verktøyet for hendelsesrapportering (BRIS), i tråd med innspill da forskriften var på høring.

Det er også i tråd med høringsinnspill inntatt et tilleggskrav i bestemmelsen om at nødmeldesentralen skal dokumentere og begrunne i hendelsesloggen dersom alarmbehandlingstiden overstiger 90 sekunder jf. forskriften § 21. Dette for å imøtekomme at alarmbehandlingsskravet på 90 sekunder ikke er et absolutt krav.

§ 32

RESERVELØSNING

Nødmeldesentralen skal ha reserveløsning for mottak av nødmeldinger, utalarmering av innsatsstyrken og flervarsling til andre nødetater.

Bestemmelsen om reserveløsning er ny, men kravet har vært utledet av opphevet forskrift § 4-5 andre ledd om forsvarlig organisering av nødmeldesentralen.

Bestemmelsen skal sikre at nødmeldesentralen har reserveløsninger for de viktigste funksjonene som er mottak av nødmelding, utalarmering av innsatsstyrken og flervarsling til andre nødetater. Det er altså ikke et krav til at nødmeldesentralene skal ha reserveløsninger for alle andre funksjoner. Vurderinger knyttet til nødmeldesentralens sårbarhet skal fremkomme i risiko- og sårbarhetsanalysen, og vurderinger knyttet til valg av reserveløsninger

skal fremkomme i beredskapsanalysen, jf. forskriften § 28. Det vil altså være nødmeldesentralen selv som må vurdere hva som vil være hensiktsmessige reserveløsninger for sin region. Det finnes alternative løsninger for de tre funksjonene som det er stilt et reserveløsningskrav til. Bestemmelsen stiller ikke krav til at reserveløsningene skal være like gode som hovedløsningene.

De tekniske mulighetene bør utnyttes ved at nødmeldesentralene samordner rutiner slik at de kan avlaste hverandre ved tekniske utkoplinger, stor aktivitet osv.

§ 33

ØVELSER OG EVALUERING

Nødmeldesentralen skal utarbeide en årlig plan for øvelser på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen, jf. forskriften § 28.

Nødmeldesentralen skal sørge for at personellet deltar i fellesøvelser med brann- og redningsvesenet, jf. forskriften § 25, øvrige nødetater og andre samvirkeaktører. Nødmeldesentralen skal prioritere fellesøvelser som er nødvendige ut fra nasjonale føringer, risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen, jf. forskriften § 28.

Nødmeldesentralen skal dokumentere øvelsene. Dokumentasjonen skal omfatte hvorfor, hva og hvordan det ble øvd, hvem som deltok, evaluering og hvordan eventuelle læringspunkter skal følges opp av nødmeldesentralen.

Bestemmelsen med øvelseskrav til nødmeldesentralen er ny, men kravet har vært utledet av opphevet forskrift § 4-13 om at alt personell som inngår i beredskapen skal øves jevnlig. Det er altså en tydeliggjøring slik at nødmeldesentralen får et eget krav om øvelser og evaluering. Som for brann- og redningsvesenet, er det også viktig at nødmeldesentralen øver på oppgavene de kan forventes å bli stilt overfor.

Kravet til øvelser skal sammen med oppfyllelse av kompetansekravene i forskriften § 39 sikre at personellet har de kvalifikasjoner som er nødvendig for å kunne ivareta nødmeldesentralens oppgaver, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 16 andre ledd.

ÅRLIG PLAN FOR ØVELSER

En øvelsesplan vil være et styringsverktøy for systematisk og målrettet opplæring og vedlikehold av kompetanse for de oppgaver nødmeldesentralen kan bli stilt overfor. Planen bør fra år til år og bygge på samt videreutvikle den kompetanse som allerede finnes i nødmeldesentralen.

Personellet skal gjøres kjent med øvelsesplanen slik at de får oversikt over blant annet:

- antall øvelser fordelt over året
- innhold/tema
- tidspunkt og varighet
- navn på deltakere
- instruktøransvar

Omfanget av øvelser bør tilpasses de oppgaver personellet kan komme til å stå overfor og det erfaringsnivå de har. Nyansatte og vikarer må, før de settes i tjeneste, oppfylle kravene i forskriften § 39 og i tillegg inngå i øvelsesplanen.

KRAV TIL FELLESØVELSER

Krav til øvelser mellom brann- og redningsvesenet og nødmeldesentralen er regulert særskilt for å sikre at nødmeldesentralen og beredskapsstyrken øver sammen, med henvisning til øvelseskravet til brann- og redningsvesenet i forskriften § 25. Nødmeldesentralene bør definere egne øvingsmål i slike fellesøvelser for å sikre at sentralen får mest mulig utbytte av øvelsen.

Nødmeldesentralen må være forberedt på å håndtere branner og andre akutte ulykker, ofte i samvirke med andre. Det er viktig at nødmeldesentralen gjennomfører fellesøvelser med brann- og redningsvesen, med øvrige nødetater (politiets operasjonssentraler og AMK-sentralene) og eventuelt andre samvirkeaktører.

For en beskrivelse av hvilke samvirkeaktører det kan være aktuelt å ha fellesøvelser med vises det til Politiets beredskapssystem del I (PBS) kapittel 5.⁸²

Bakgrunnen for regulering av plikt til samvirkeøvelser er at en god krisehåndtering forutsetter at ulike etater samvirker godt og løser oppgaver i fellesskap, tross ulikheter i organisering, faglig tilnærming, ansvar og ulikheter i kultur. Den viktigste forutsetningen for å lykkes er at aktørene har god kunnskap om hverandres roller, ansvar og kapasiteter.

⁸² Politiets beredskapssystem del I (PBS) – 2020: <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/pbsi.pdf>

For at nødmeldesentralen skal ivareta sitt ansvar best mulig og utvikle en god rolleforståelse, må det gjennomføres realistiske øvelser. Øvelser styrker håndteringsevnen.

Kravet om at øvelsene skal bidra til at *personellet* får nødvendig kompetanse til å fylle sine funksjoner omfatter også de som utøver vaktledelse i nødmeldesentralen.

Hvilke samvirkeøvelser det vil være nødvendig for nødmeldesentralen å prioritere vil variere ut fra lokale forhold og risiko som gjenspeilet i analysene jf. forskriften § 28, og etter dialog og samarbeid med lokale og regionale samvirkeaktører. Kravet til deltakelse i fellesøvelser med samvirkeaktører gjelder når det er *nødvendig ut fra nasjonale føringer, risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsanalysen* jf. forskriften § 28.

KRAV TIL DOKUMENTASJON

Dokumentasjonskravet til øvelsene er tydeliggjort, slik som for brann- og redningsvesenet. Dokumentasjonen skal omfatte hvorfor, hva og hvordan det ble øvd, hvem som deltok, evaluering og hvordan eventuelle læringspunkter skal følges opp på nødmeldesentralen.

At øvelsene skal dokumenteres fremgår videre av kravene i internkontrollforskriften.⁸³ For å sikre en god gjennomføring og sikre god læring er det viktig at det før hver øvelse utarbeides en beskrivelse med følgende innhold:

- Mål – hva skal øves/læres?
- Motivasjon – hvorfor skal det øves på dette?
- Organisering – hvordan legge opp øvelsen, behov for utstyr/tilrettelegging?

- Teoretiske emner – hvilke teoretiske emner bygger øvelsen på?
- Øvingsmomenter – hvilke emner skal det øves på?
- Evaluering – hva gikk bra, hva bør det øves mer på?

Ved gjennomføring av øvelsene er det videre fremhevet viktigheten av at:

- instruktøren har utarbeidet disposisjon for gjennomføring av øvelsen
- teori og praksis integreres naturlig
- øvelsesstedet er tilrettelagt for det aktuelle øvelsesinnholdet, herunder med riktige hjelpemidler og utstyr i nødmeldesentralen er tilgjengelig og operatøren blir skjermet for øvelse

I tillegg bør hver enkelt øvelsesdeltaker evalueres med sikte på at personell som trenger ytterligere opplæring gis tilbud om dette. Evalueringen kan også være retningsgivende for hvilke tjenesteområder den enkelte bør arbeide med. Instruktører bør også evalueres av ledelse og øvelsesdeltakere. Det finnes flere veiledere og bøker i øvelsesplanlegging, blant annet Grunnbok: Introduksjon og prinsipper fra DSB.⁸⁴ Det er i tillegg laget en rekke metodehefter for ulike typer øvelser ett eksempel er Metodehefte for diskusjonsøvelse.⁸⁵

⁸³ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) FOR-1996-12-06-1127, § 5

⁸⁴ <https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieill/grunnbok-oving/>

⁸⁵ <https://www.dsb.no/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieill/metodehefte-diskusjonsovelse/>

§ 34

SAMBAND

Nødmeldesentralen skal ha et koordinerende ansvar for sambandet innenfor ansvarsområdet. Nødmeldesentralen skal blant annet styre og prioritere bruken av talegrupper og bidra til omprogrammering av radioterminaler

Samband er avgjørende for sikker og effektiv gjennomføring av de fleste innsatser. Sambandet skal formidle faglig og faktisk informasjon samt innsatsordre.

I bestemmelsens første ledd er nødmeldesentralen tiltenkt en samlende rolle for sambandet og et bindeledd i sin 110-region. Hensikten er å oppnå en enhetlig praksis for sambandet mellom brann- og redningsvesenene. I det koordinerende ansvaret for sambandet ligger det også et ansvar for nødmeldesentralen til å bidra i arbeidet med å videreutvikle sambandsreglementet og fleetmap, i tillegg til å ha kontakt med øvrige samvirkeaktører. Det er også viktig at nødmeldesentralene samarbeider seg imellom og deltar på nasjonale møter om sambandsreglement og fleetmap.

Nødmeldesentralen må styre og koordinere sambandsbruken i 110-regionen i henhold til Sambandsreglement for brann- og redningsvesenet – nivå 2.

Bestemmelsen må sees i sammenheng med forskriften § 27 andre ledd, hvor det fremgår en plikt for kommunen til å sørge for at personell i brann- og redningsvesenet og på nødmeldesentralen følger gjeldende sambandsreglement for bruk av Nødnett.

Talegruppene eies av DSB og nødmeldesentralene administrerer disse på vegne av DSB.

Når det gjelder nødmeldesentralens plikt til å bidra til omprogrammering av radioterminalene, er det her ment at nødmeldesentralen skal være deltagende og informert ved endringer i radioterminalene.

§ 35

SAMARBEID MELLOM NØDMELDESENTRALER

Nødmeldesentralene skal under hendelser samarbeide der dette er hensiktsmessig, og når det er behov for utalarmering av innsatsstyrker fra flere nødmeldesentraler

---

Bestemmelsen om samarbeid er en tydeliggjøring av kravet som har vært utledet av opphevet forskrift § 4-5 andre ledd om forsvarlig oppfølging av nødmelding. Som for brann- og redningsvesenet, er det også av betydning at nødmeldesentralene samarbeider seg imellom med tanke på en best mulig utnyttelse av samlede ressurser, og i arbeidet med å gi en best mulig tjeneste for brann- og redningsvesenet og publikum.

Bestemmelsen må sees i sammenheng med brann- og eksplosjonsvernloven § 15 første ledd, hvor det fremkommer en plikt for kommunene til å samarbeide om lokale og regionale løsninger med sikte på en best mulig utnyttelse av samlede ressurser. Ved hendelser som krever alarmering og utkalling av innsatsstyrker fra flere nødmeldesentraler gjør behovet for samarbeid seg spesielt gjeldende.

Nødmeldesentralene må ha mulighet til å kople opp konferansesamtale med innringer og andre 11X og HRS. Dette kan skje på ordinær telefoni eller i Nødnett talegrupper. Detaljert beskrivelse finnes i Felles sambandsreglement og i gjeldende rutine for trippelvarsling.

KAPITTEL

08

Opplæring og
kompetanse

KOMMUNENS ANSVAR

Kommunen har ansvar for at alt personell i brann- og redningsvesen og nødmeldesentralen har tilfredsstillende kvalifikasjoner, og det bør finnes planer for å nå dette målet.

Det bør utarbeides en opplæringsplan for hver enkelt ansatt som mangler de nødvendige kvalifikasjoner. Planene skal danne grunnlaget for den helhetlige kompetanseplanen for brann- og redningsvesen og nødmeldesentralen.

Arbeidsmiljøloven⁸⁶ og internkontrollforskriften⁸⁷ stiller krav til at arbeidstakere skal få tilstrekkelig med opplæring og øvelser til å utføre pålagte oppgaver på en forsvarlig måte. I arbeidsmiljøloven § 1-1 er det blant annet fastsatt krav til et arbeidsmiljø som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og i § 3-2 er det blant annet krav til arbeidsgiver om å ivareta sikkerheten på arbeidsplassen ved at arbeidstaker får nødvendig opplæring, øvelse og instruksjon. Ansvar for risikovurdering og øving av beredskapen er tillagt arbeidsgiver i henhold til kravene til systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid gitt i internkontrollforskriften §§ 4 og 5.

Det følger av ovennevnte lovgivning at arbeidsgiveren har ansvar for at arbeidstakeren har de kvalifikasjoner som er nødvendig for å utføre sine arbeidsoppgaver. De krav denne forskriften stiller til kompetanse sikrer et minimum av brann- og redningsfaglig kompetanse. Det er opp til kommunen å vurdere behovet for ytterligere kompetanse utover dette.

FREMTIDIG FAGSKOLE OG OVERGANGSORDNINGER

Kompetansekapittelet i brann- og redningsvesenforskriften er hovedsakelig en videreføring av den opphevede dimensjoneringsforskriftens kompetansekrav. Kompetansekrav knyttet til den nye fagskolen er ikke ivaretatt i denne forskriften. Fagskolen kan gi andre forutsetninger for krav til funksjoner i brann- og redningsvesen og nødmeldesentralen som er vanskelig å forutse da denne forskriften ble fastsatt, særlig for operatør på nødmeldesentral og overgangsordninger mellom gammel kursbasert utdanning og ny fagskoleutdanning. I påvente av ny fagskole, og en etterfølgende ny lederutdanning, er bestemmelsene om opplæring og kompetanse tilpasset dagens utdanningsmodell med ansettelse før utdanning og etterfølgende kurs ved Norges brannskole.

DISPENSASJON

Det er foretatt noen viktige justeringer for å bringe kompetansekravene mer i samsvar med samfunnsutviklingen og forvaltningspraksis knyttet til dispensasjoner. Det er for alle funksjoner, bortsett fra for utrykningsleder og for personell med overordnet vaktberedskap, fastsatt at utdanningen ved Norges brannskole skal gjennomføres innen to år fra tilsetning. Denne forskriften har ikke en generell bestemmelse som gir mulighet for dispensasjon fra bestemmelsene når særlige grunner foreligger. Når det er gitt en slik mulighet, er det angitt i den enkelte paragraf. Mulighet for dispensasjon fra kompetansekravene i brann- og redningsvesenforskriften når det foreligger særlige grunner gjelder kravene til leder av forebyggende, leder av beredskapsarbeidet, personell i overordnet vaktberedskap og leder av brann- og redningsvesenet med stedfortreder.

⁸⁶ Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) LOV-2021-06-18-127

⁸⁷ Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) FOR-2017-06-09-719

Når det foreligger særlige grunner, må en eventuell dispensasjon ikke føre til at brann- og redningsvesenets faglige standard blir svekket på vesentlige punkter. Særlige grunner kan være rekrutteringsvansker, for eksempel at det ikke har meldt seg kvalifiserte søkere til en stilling selv etter at stillingen er lyst ut for annen gang. Det kan også være søkere som har utdanningen fra det åpne offentlige utdanningssystemet, men mangler den nødvendige brann- og redningsfaglige tilleggsutdanningen.

Avvikene fra kompetansekravene kan være av ulik alvorlighetsgrad og årsakene for søknadene kan variere. Det vil som oftest være et element av skjønn i vurderingen av om en dispensasjon skal gis eller ikke. En midlertidig dispensasjon vil normalt bli gitt for maksimalt 2 år. Det er ikke hensiktsmessig å forlenge en dispensasjon, fordi en forlengelse ikke vil stimulere til at utdanningen blir gjennomført. Personellet blir ikke mer kompetent av en dispensasjon. Det er gitt noe informasjon om forvaltningspraksis for dispensasjoner under den enkelte paragraf der det er adgang til dispensasjon. Det oppfordres til at kommunen i god tid søker om dispensasjon før en ansettelse. En praksis som går ut på først å ansette for deretter å søke om dispensasjon, kan medføre en unødvendig belastning for kommunen og den ansatte dersom direktoratet avslår søknaden.

Søknad om dispensasjon fra opptakskravene til kurs på Norges brannskole sendes skolen. Justis- og beredskapsdepartementet har etter en totalvurdering kommet frem til at Norges brannskole, i relasjon til forvaltningslovens klageregler, skal anses som eget forvaltningsorgan. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er dermed rette instans for behandling av klager over vedtak truffet av Norges brannskole.

§ 36

YRKESUTDANNING

All yrkesutdanning i Norge skal gjennomføres i samsvar med kurs- og læreplaner som imøtekommer kravene til kvalifikasjoner som er fastsatt i denne forskriften. Kursplaner for personell i brann- og redningsvesenet og læreplaner for personell som utfører feiing og tilsyn med fyringsanlegg fastsettes av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Utdanningsdirektoratet.

Norges brannskole skal gi tilbud om yrkesutdanning fastsatt i medhold av denne forskriften. Sentral tilsynsmyndighet kan godkjenne yrkesutdanning fra annen utdanningsinstitusjon.

Norges brannskole kan på anmodning fra ledelsen i brann- og redningsvesenet gi opplysninger om en kandidat har bestått yrkesutdanning.

KURSBETEGNELSE

Forskriften benytter generelle begreper for å beskrive de enkelte kravene til opplæring. Betegnelse på kurs som benyttes ved Norges Brannskole endres over tid, og en spesifisering av kursnavn vil øke risikoen for avvik mellom forskriftens ordlyd og kursbetegnelse ved Norges brannskole. Det henvises til den enkelte paragraf for nærmere informasjon om aktuell utdanning og kursbetegnelse for funksjon det er satt kompetansekrav til.

FASTSETTELSE AV KURSPLAN OG LÆREPLAN

Yrkesutdanningen ved Norges brannskole fastsettes av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i form av kursplaner. Opptakskravene finnes i Norges brannskoles kursplaner. Utdanningen for feiing og tilsyn med fyringsanlegg fastsettes av Utdanningsdirektoratet i form av læreplan.

GODKJENNING AV YRKESUTDANNING FRA ANNEN UTDANNINGSINSTITUSJON

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan godkjenne annen norsk eller utenlandsk utdanning som tilsvarende yrkesutdanning ved Norges brannskole. Dette gjelder også utdanning i utførelse av oppgaver innenfor feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Søknad om godkjenning av annen utdanning kan sendes Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Utdanningen må dokumenteres med kopi av attester, kursbevis, vitnemål og lignende. For å gjøre vurderingen og bekrefte at utdannelsen er tilstrekkelig, må informasjonen være på norsk, svensk, dansk eller engelsk, og inkludere innholdet i utdanningen (læreplanen eller lignende) fra utdanningsinstitusjonen, og eventuell aktuell praksis. Hvis det er vanskelig å sammenligne utdanningene, vil søknaden avslås. Nærmere informasjon om forvaltningspraksis knyttet til godkjenning av annen utdanning er omtalt under noen av de aktuelle paragrafer.

UTLEVERING INFORMASJON OM BESTÅTT YRKESUTDANNING

Norges brannskole kan på anmodning fra ledelsen i brann- og redningsvesenet kunne gi informasjon om en kandidat har bestått eller ikke bestått yrkesutdanning og kurs i overordnet vaktberedskap (ledelse trinn D) og bekrefte eller avkrefte om vedkommende har godkjent utdanning slik forskriften krever.

Det er tatt inn i bestemmelsen for å gi et tydelig behandlingsgrunnlag for å utlevere denne type informasjon.

§ 37

BRANNKONSTABEL

Personell som skal arbeide som brannkonstabel i heltidsstilling, skal ha gjennomført yrkesutdanning i samsvar med kursplan for brannkonstabel heltid innen to år fra tilsetting.

Personell som skal arbeide som brannkonstabel i deltidstilling, skal ha gjennomført yrkesutdanning i samsvar med kursplan for brannkonstabel heltid eller deltid innen to år fra tilsetting.

De aller fleste som ansettes av kommunene som brannkonstabler har gjennomført videregående skole eller opplæring på videregående skoles nivå, og har et fag-/svennebrev eller tilsvarende.

Forutsetningen for å starte på grunnkurs er gjennomført nettbasert kurs i brannvern og systematisk internopplæring i brann- og redningsvesenet. Internopplæring er en grunnleggende systematisk opplæring i eget brann- og redningsvesen. Norges brannskole har utarbeidet en kursplan med innhold og mål for internopplæringen. Det er også utarbeidet en opplæringsbok hvor oppnådde mål skal dokumenteres. Nettbasert kurs i brannvern, den systematiske internopplæringen og opplæringsboken er å betrakte som en del av yrkesutdanningen for brannkonstabel, jf. §§ 36 og 37. Det bør planlegges med at

internopplæringen og grunnkurset kan gjennomføres innenfor en tidsramme på to år.

HELTID OG DELTID

Yrkesutdanningen skal være tilpasset stilling som heltids- eller deltidspersonell. Det var tidligere ikke forvaltningspraksis å differensiere mellom deltids- og heltidsutdanning for brannkonstabel, og enkelte deltidsutdannede brannkonstabler arbeider som heltids brannkonstabel. Dette innebærer juridisk at forskriftskravet ikke er oppfylt fordi det også tidligere var ulike kursplaner for heltids- og deltidspersonell. Det er tydeliggjort i denne forskriften at utdanning for heltid og deltid ikke er sidestilt, og at brannkonstabel i heltidsstilling skal ha gjennomført yrkesutdanning i samsvar med kursplan for brannkonstabel heltid.

Norges brannskole arrangerer grunnkurs for brannkonstabel heltid i samsvar med kursplan for brannkonstabel heltid. Grunnkurset er normalt en avslutning på den grunnleggende internopplæringen for brannkonstabel.

Deltidspersonellet har samme krav til nettbasert kurs i brannvern og systematisk internopplæring som heltidspersonellet, men kursplanen for grunnkurset deltid er en nedskalert versjon av kursplanen for heltid brannkonstabler. Utdanningsopplegget gjennomføres i den enkelte kommune/region, og leder av brann- og redningsvesenet er ansvarlig for å gjennomføre opplæringen. Deltidskursets rammer er slik at det er mulig å gjennomføre en større del av teorien i form av selvstudium gjennom nettbasert læringsportal, som et alternativ til tradisjonell klasseromsundervisning, og deltids grunnkurset er ofte en kombinasjon av selvstudium, digital læring, kveldsundervisning, lørdagssamlinger og praktisk trening.

GODKJENNING AV ANNEN YRKESEDUTDANNING

Vedtak om godkjenning av nærmere spesifisert utdanning fra Forsvaret har blitt formulert generelt uten spesifisering av hvorvidt utdanningen er i samsvar med kursplan for deltids- eller heltidspersonell. Grunnlaget som godkjenningen er basert på er kravene i kursplan for brannkonstabel deltid. Ny forskrift tydeliggjør at heltids- og deltidsutdanningen ikke er sidestilt, og godkjenningen vil kunne gis som tilsvarende yrkesutdanning i samsvar med kursplan for brannkonstabel deltid, når følgende fire punkter er dokumentert:

1. Luftforsvarets brann og redningskurs (BRP, alle tre moduler)
2. Internopplæring (for eksempel OJT modul I og II, systematisk internopplæring ved et brann- og redningsvesen/ flyplass, eller avtjent førstegangstjeneste med relevant praksis)
3. Grunnkurs kjemikalievern
4. Nettbasert kurs i brannvern v/Norges brannskole

Avinor grunnkurs kan ikke sidestilles med yrkesutdanning for brannkonstabel heltid eller deltid.

DSB har godkjent utenlandsk utdanning som brannkonstabel fra ulike land. Annen norsk og utenlandsk utdanning skal være sidestilt når den sammenlignes med utdanningen ved Norges brannskole. Det betyr at den ene ikke skal vurderes som mer relevant faglig enn den andre. Terskelen for å godkjenne annen yrkesutdanning, uavhengig av om den er norsk eller utenlandsk, skal ikke være høyere enn hva en faglig forsvarlig vurdering tilsier. Hensynet til den enkelte søker, samfunnsøkonomiske betraktninger og fri arbeidsmobilitet i landet og mellom landene tilsier at det skal gis godkjenning når det er faglig forsvarlig.

Eksempelvis kan grunnutdanning innsats og funksjonsutdanning innsats gjennomført ved et brann- og redningsvesen i Danmark godkjennes som grunnkurs for brannkonstabel deltid. Har søker også utdanning som redningsspesialist ved Beredskapsstyrelsen, kan dette godkjennes som tilsvarende grunnkurs for brannkonstabel heltid. Påbygningsutdannelse for branningeniører ved Myndigheten för samhällsskydd og beredskap i Sverige kan godkjennes som tilsvarende brannkonstabelutdanning deltid.

NOKUT er riktig førsteinstans ved vurdering av godkjenning av utenlandsk videregående fagopplæring, fagskoleutdanning og høyere utdanning.

DISPENSASJON

Det gis ikke anledning til dispensasjon fra kompetansekravet.

§ 38

FEIING OG TILSYN MED FYRINGSANLEGG

Personell med oppgaver innenfor feiing og tilsyn med fyringsanlegg etter forskrift 17. desember 2015 nr. 1710 om brannforebygging § 17, skal ha fagutdanning i henhold til fastsatt læreplan.

Lærlinger og praksiskandidater under fagutdanning kan utføre oppgaver som nevnt i første ledd, med forsvarlig opplæring og oppfølging.

Det nye navnet på feiefaget er brannforebyggerfaget og den fastsatte yrkestittelen er brannforebygger. Det kan bli en utfordring å kommunisere kravene til forebyggende personell hvis man benytter navn på fagutdanningen eller yrkestittel, derfor benyttes en beskrivelse av oppgaver i forskriftsteksten for feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Kravet om fagutdanning i henhold til fastsatt læreplan tilsvarer det man tidligere kalte svennebrev i feiefag. Det er derfor ingen faglig endring fra tidligere forskrift, kun en endring i terminologi.

PRAKSISKANDIDATER OG LÆRLINGER

Praksiskandidater likestilles med lærlinger i ordlyden, blant annet fordi det mange steder i landet ikke vil være mulig å rekruttere ferdig utdannede. Praksiskandidatene har ofte relevant fagutdanning (eksempelvis murer eller tømrer) som representerer verdifull kompetanse til tjenesten. Dette vil bidra til å sikre overenstemmelse med dagens utdanningsmodell som innebærer at lærlinger og praksiskandidater må gjennomføre feiing og tilsyn som en del av utdanningen. En forskriftsfesting av oppgaveutførelsen under opplæring er i samsvar med tidligere forvaltningspraksis for dispensasjon. Det er tatt inn krav om både forsvarlig opplæring og oppfølging for å peke på at leder av brann- og redningsvesenet har ansvaret for å ivareta begge elementer. Dette kan for eksempel være intern opplæring og oppfølgingssamtaler underveis i arbeidet foretatt av leder eller kvalifisert personell som dokumenteres skriftlig.

Norges brannskole arrangerer kurs for lærlinger og praksiskandidater.

Læringskolen på Norges brannskole bygger på videregående kurs 1 innen bygg- og anleggsteknikk.

Den strekker seg over 3 år, og gjennomføres med 3 kursperioder på til sammen 17 uker. Opplæringen skjer i henhold til godkjent læreplan for opplæring i bedrift i brannforebyggerfaget og omfatter programfagene.

For de som skal avlegge svenneprøve som privatister/praksiskandidater tilbyr Norges brannskole Eksamensforberedende Yrkeslærekurs i brannforebyggerfaget. Det kreves 60 måneder allsidig praksis før tverrfaglig og praktisk eksamen kan avlegges.

Norges brannskole tilbyr ikke opplæring i fellesfag som norsk, matematikk og tilsvarende.

Fylkeskommunene er ansvarlig for både den teoretiske og den praktiske delen av eksamen.

GODKJENNING AV ANNEN YRKESUTDANNING

DSB har godkjent ulik utenlandsk utdanning som tilsvarende utdanning som feiersvenn eller i henhold til læreplan for brannforebygger. Det er fortsatt aktuelt. Utdanning som skorstensfejare i Sverige vil imidlertid normalt ikke bli godkjent, grunnet betydelige mangler i utdanningen sett opp mot den norske. Et alternativ for aktuelle kandidater med kunnskaper og tilstrekkelig praksis, kan være å fullføre utdanningen som praksiskandidat.

DISPENSASJON

Det gis ikke anledning til dispensasjon fra kompetansekravet.

§ 39

OPERATØR PÅ NØDMELDESENTRAL

Operatør på nødmeldesentral skal ha gjennomført yrkesutdanning i samsvar med kursplan for operatør innen to år fra tilsetting, og ha enten

a. gjennomført yrkesutdanning i samsvar med kursplan for brannkonstabel heltid, jf. forskriften § 37, og utrykningsleder deltid, jf. forskriften § 41, eller

b. gjennomført forberedende yrkesutdanning i samsvar med kursplan for personell som ikke har brann- og redningsfaglig utdanning.

Opphevet forskrift er videreført, men det er i tillegg forskriftsfestet et alternativt utdanningsløp i tråd med utdanningstilbudet ved Norges brannskole. Begrunnelsen for dette er at det enkelte steder har vist seg vanskelig å rekruttere personell med brann- og redningsfaglig utdanning, og at det de siste årene har vært forvaltningspraksis å gi dispensasjon fra det brann- og redningsfaglige kravet i slike tilfeller. Det er for personell uten brann- og redningsfaglig utdanning og erfaring fastsatt en egen kursplan, som her i generell terminologi, er kalt forberedende yrkesutdanning ved Norges brannskole. Dette kompenserer for den manglende brannkonstabel- og utrykningslederutdanningen, slik at minimumskravene til fagkyndighet er ivaretatt.

Kravet i bestemmelsens bokstav a. om gjennomført utrykningslederutdanning deltid peker på at operatørene skal ha kunnskaper og praksis utover brannkonstabel nivået. Begrunnelsen for det er at operatørene i sitt arbeid kommuniserer og samarbeider med utrykningsledere og ledere av brann- og redningsvesenet i utførelse av oppgaver på ledernivå som har behov for kompetanse utover grunnkursnivået.

Kravet i bestemmelsens bokstav b. forutsetter at personellet som rekrutteres til nødmeldesentralene har relevant operativ erfaring og kunnskaper. Samlet sett skal den forberedende yrkesutdanningen og yrkesutdanningen for operatør, gi tilstrekkelig kompetanse til å utføre oppgavene som operatør på nødmeldesentralen.

DISPENSASJON

Det gis ikke anledning til dispensasjon fra kompetansekravet.

§ 40

FOREBYGGENDE PERSONELL

Personell med oppgaver innen brannforebygging skal ha gjennomført yrkesutdanning i samsvar med kursplan for forebyggende brannvern innen to år fra ansettelse, og ha enten

- a. universitets- eller høgskoleutdanning på bachelornivå,**
- b. yrkesutdanning som brannkonstabel heltid, jf. forskriften § 37, og kurs for utrykningsleder deltid, jf. forskriften § 41,**

c. fagutdanning i samsvar med læreplan fastsatt for personell som skal utføre feiing og tilsyn med fyringsanlegg, jf. forskriften § 38, eller

d. annen relevant fagskole- eller fagutdanning.

Forskrift 17. desember 2015 nr. 1710 om brannforebygging gir brann- og redningsvesenet større frihet til å prioritere ressursbruk basert på risikovurderinger. Tilsyn med særskilte brannobjekter skal være risikobasert, og kravet til hyppighet ble fjernet. Eksempelvis skal det foretas en kartlegging av utsatte grupper som har særlig risiko for å omkomme eller bli skadet av brann.

Gjennomføring av tilsyn med ulike brannobjekter medfører et behov for kunnskap om oppbygning og utforming av bygninger og konstruksjoner.

Arbeid og utfordringer innenfor brannforebygging løses best gjennom et kompetansemiljø som består av personell med ulik type utdanning og erfaring. Kompetansemiljøet skal ivareta helhetlige perspektiv, tverrfaglighet og spisskompetanse innenfor ulike områder.

Det er vanskelig å utarbeide kompetansekrav som er dekkende for hele det brannforebyggende arbeidet, og som samtidig er enkle og konkrete. Små brann- og redningsvesen vil ha et begrenset kompetansemiljø med svært få ansatte. Det er en synergi mellom beredskap og brannforebygging, og dermed er det viktig innenfor det forebyggende arbeidet å kjenne til oppgaver og funksjoner innenfor fagområdet beredskap. Kompetanse innenfor begge områdene vi bidra til en fremtidig helhetlig tenkning og utvikling av brann- og redningsvesenet, samtidig som grunnlaget kan legges for en fleksibel benyttelse av personellet på tvers av avdelinger,

fagområder og funksjoner. Brannkonstabler (med tilleggsutdanning i utrykningsledelse) og brannforebyggere (feiere) er derfor fortsatt en aktuell rekrutteringsvei for arbeid innenfor forebygging.

For å ivareta mangfoldet av krav til kompetanse innenfor det brannforebyggende arbeidet, er det åpnet opp for personell med annen utdanning enn hva som stod anført i opphevet forskrift. En vei inn i tillegg er annen relevant fagskole- eller fagutdanning, jf. fagskoleloven og opplæringslova.

GODKJENNING AV ANNEN YRKESUTDANNING

Utdanning som branningeniør (180 studiepoeng) med valgemnet forebygging eller forebygging og beredskapsledelse (30 studiepoeng som frittstående modul) ved Høgskolen på Vestlandet, vil normalt kunne godkjennes som yrkesutdanning i forebyggende brannvern ved Norges brannskole.

DISPENSASJON

Det gis ikke anledning til dispensasjon fra kompetansekravet.

§ 41

UTRYKNINGSLEDER

Personell som skal arbeide som utrykningsleder i heltidsstilling, skal ha gjennomført yrkesutdanning i samsvar med kursplan for brannkonstabel heltid, jf. forskriften § 37, og utrykningsleder heltid, jf. forskriften § 41.

Personell som skal arbeide som utrykningsleder i deltidstilling, skal ha gjennomført yrkesutdanning i samsvar med kursplan for brannkonstabel deltid eller heltid, jf. forskriften § 37, og utrykningsleder deltid, jf. forskriften § 41.

For utrykningsleder heltid og deltid er det ikke lagt inn en tidsforsinkelse i kravet om utdanning. Det er ønskelig at operative lederstillinger er bemannet med fullt ut kvalifisert personell.

Tidligere beredskapsutdanning trinn I og II, for henholdsvis utrykningsleder deltid og heltid, var lagt opp slik at trinn I ble gjennomført lokalt av kommunene for deltidsutrykningsledere, men dette kurset var også et inntakskrav for heltids utrykningsledere, og ble da gjennomført på Norges brannskole.

Dagens utdanning er slik at utrykningslederutdanning for deltid fortsatt skal gjennomføres som et eget deltidskurs lokalt, mens ledelse trinn A, B og C gjennomføres for heltidspersonell på Norges brannskole. Det er åpnet for at ledelse trinn A også kan gjennomføres av deltidspersonell (de som har røykdykkertjeneste).

GODKJENNING AV ANNEN YRKESUTDANNING

Avinor utrykningslederkurs kan ikke sidestilles med yrkesutdanning for utrykningsledere heltid eller deltid.

Forsvarets lederkurs BRP utdanning, der røykdykkerledelse inngår (eller tilsvarende), kan godkjennes som tilsvarende ledelse trinn A ved Norges brannskole.

Bachelor- og masterutdanninger kan være teoretisk sett relevant, og mer omfattende og grundig enn ledelseskursene ved Norges brannskole. Det er imidlertid ikke noe praktisk trening eller øving i de aller fleste bachelor- og mastergradsutdanningene. Det vil derfor være vanskelig å sidestille utdanningen med ledelse trinn A og B. Hvis emnekretsen er relevant kan det vurderes å godkjenne som ledelse trinn C.

Utdanning fra Sverige som Räddningsledare A kan ikke sammenlignes med utdanning som utrykningsleder heltid, og vil derfor ikke kunne godkjennes som ledelse trinn A, B eller C. Det kan vurderes å godkjenne utdanningen som beredskapsutdanning trinn I, det vil si som tilsvarende utdanningskravet til utrykningsleder deltid, som vil være i samsvar med forvaltningspraksis. Räddningsledare B tilsvarende norsk ledelse trinn D (kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse). Forskjellen på norsk og svensk ledelse er blant annet at en Räddningsleder i Sverige har det juridiske ansvaret for ledelsen av hele hendelsen.

Påbyggningsutdannelse for branningeniører ved Myndigheten för samhällsskydd og beredskap i Sverige kan ikke godkjennes som tilsvarende utdanning i ledelse trinn A eller B.

DISPENSASJON

Det gis ikke anledning til dispensasjon fra kompetansekravet.

§ 42

LEDER AV BEREDSKAPSARBEIDET

Leder av beredskapsarbeidet skal ha gjennomført kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse, jf. forskriften § 44, innen to år fra ansettelse, og ha enten

- a. universitets- eller høgskoleutdanning på bachelornivå, eller**
- b. være kvalifisert som utrykningsleder heltid, jf. forskriften § 41.**

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan etter søknad dispensere fra bestemmelsen når det foreligger særlige grunner.

Krav til kompetanse for leder av beredskapsarbeidet er videreført på samme akademiske og brann- og redningsfaglige nivå som i opphevet forskrift.

En av de viktigste oppgavene til leder av beredskapsarbeidet er å ivareta den organisatoriske og administrative ledelsen av arbeidet. Derfor er det behov for kunnskaper og kompetanse innenfor eksempelvis administrasjon, kompetanseutvikling, HMS, organisasjonsutvikling, merkantile fag og lignende. Det er også behov for brann- og redningsfaglig kunnskap, både innenfor beredskap og forebygging.

Ledere av beredskapsarbeidet har ansvaret for det daglige arbeidet som brannkonstablene utfører, arbeid og taktikk på brann- og skadested, og gjennomføring av innsats- og beredskapsplanlegging. Det er ikke så stort behov for detaljert brann- og redningsfaglig kunnskap som for personellet som jobber i avdelingen. Kurset i overordnet vaktberedskap ved Norges brannskole gir brann- og redningsfaglig kompetanse innenfor forebygging og beredskap, og den nødvendige kompetansen til å kunne ivareta den overordnede ledelsen av brann- og redningsvesenet under innsats.

Det spesifikke ingeniørbegrepet er fjernet, da det i praksis har vist seg at ulike typer ledelsesutdanning og erfaring kan være relevante som bakgrunn for å gjøre en god jobb som leder. Brann- og redningsfaglig kompetanse blir gitt gjennom opplæringen ved Norges brannskole. Forskriften overlater til kommunene å vurdere hva som er relevant høyere utdanning, sett opp mot blant annet brann- og redningsfaglige krav og krav til utdanning innenfor eksempelvis ledelse, offentlig forvaltning eller jus. Dette er i samsvar med forvaltningspraksis for dispensasjoner.

GODKJENNING AV ANNEN YRKESUTDANNING

Utdanning som Räddningsledare B fra Sverige kan godkjennes som tilsvarende ledelse trinn D (kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse ved Norges brannskole).

Utdanning som branningeniør (180 studiepoeng) med valgemnet beredskapsledelse, eller forebygging og beredskapsledelse, (30 studiepoeng som frittstående modul) ved Høgskolen på Vestlandet, vil sammen med brann- og redningsfaglig grunnkompetanse, normalt godkjennes som tilsvarende ledelse

trinn D ved Norges brannskole (kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse).

DISPENSASJON

Det er mulighet for dispensasjon fra bestemmelsen når det foreligger særlige grunner.

§ 43

LEDER AV FOREBYGGENDEARBEIDET

Leder av forebyggende arbeid skal ha gjennomført yrkesutdanning i samsvar med kursplan for forebyggende brannvern innen to år fra ansettelse, jf. forskriften § 40, og ha enten

- a. universitets- eller høgskoleutdanning på bachelornivå,**
- b. kvalifikasjoner som utrykningsleder heltid, jf. forskriften § 41, eller**
- c. minst to års erfaring som forebyggende personell, jf. forskriften § 40.**

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan etter søknad dispensere fra bestemmelsen når det foreligger særlige grunner.

Krav til kompetanse for leder av det forebyggende arbeidet er videreført på samme akademiske og brann- og redningsfaglige nivå som i opphevet forskrift.

Det spesifikke ingeniørbegrepet er fjernet, da det i praksis har vist seg at ulike typer ledelsesutdanning og erfaring kan være relevante som bakgrunn for å gjøre en god jobb som leder. Forebyggende kompetanse blir gitt gjennom opplæringen ved Norges brannskole. Forskriften overlater til kommunene å vurdere hva som er relevant høyere utdanning, sett opp mot blant annet forebyggende kompetansekrav og krav til utdanning innenfor eksempelvis ledelse, offentlig forvaltning eller jus. Dette er i samsvar med forvaltningspraksis for dispensasjoner.

Egnede feiere (brannforebyggere) som har to års erfaring som forebyggende personell kan fortsatt ansettes som leder av det forebyggende arbeidet. Det samme gjelder utrykningsledere heltid, og i tillegg andre med relevant fag- eller fagskoleutdanning med to års erfaring som forebyggende personell. Erfaring kan være praksis fra kommunalt brann- og redningsvesen, byggesaksbehandling i det private eller det offentlige, erfaring fra brannforebyggende arbeid i forsikringsselskap, konsulentfirma, brannvernforeningen, Forsvaret eller andre myndigheter.

Kommunene kan sette egne krav til lederkompetanse og erfaring i tillegg til de forskriftsfestede kravene, hvis man finner dette hensiktsmessig.

GODKJENNING AV ANNEN YRKESUTDANNING

Utdanning som branningeniør (180 studiepoeng) med valgemnet forebygging eller forebygging og beredskapsledelse (30 studiepoeng som frittstående modul) ved Høgskolen på Vestlandet, vil normalt godkjennes som yrkesutdanning i forebyggende brannvern ved Norges brannskole.

DISPENSASJON

Det er mulighet for dispensasjon fra bestemmelsen når det foreligger særlige grunner.

§ 44

PERSONELL I OVERORDNET VAKTBEREDSKAP

Personell i overordnet vaktberedskap skal være kvalifisert som leder av beredskapsarbeidet, jf. forskriften § 42, eller leder av forebyggendearbeidet, jf. forskriften § 43, og ha gjennomført kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan etter søknad dispensere fra bestemmelsen når det foreligger særlige grunner.

Funksjonen stiller særlige krav til taktiske og strategiske vurderinger og beslutninger, og bør i utgangspunktet bekles av personell som har gjennomført opplæring. Intensjonen med forskriftens krav er at kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse skal være gjennomført før personellet settes opp i vaktturnus, det er derfor ikke lagt inn en tidsforsinkelse i kravet om utdanning.

Det er mulighet for dispensasjon fra bestemmelsen når det foreligger særlige grunner. Forvaltningspraksis, som er bekreftet gjennom klagesaker i Justis- og beredskapsdepartementet, er at det ikke gis dispensasjon fra kravet for personell som har

utdanning tilsvarende feier (brannforebygger) med yrkesutdanning i forebyggende brannvern, eller heltids utrykningsledere, hvis de ikke har annen relevant operativ ledererfaring eller kurs som samvirke på skadested, enhetlig ledelse eller lignende.

GODKJENNING AV ANNEN YRKESUTDANNING

Utdanning som Räddningsledare B fra Sverige kan godkjennes som tilsvarende ledelse trinn D (kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse ved Norges brannskole).

Utdanning som branningeniør (180 studiepoeng) med valgemnet beredskapsledelse, eller forebygging og beredskapsledelse, (30 studiepoeng som frittstående modul) ved Høgskolen på Vestlandet, vil sammen med brann- og redningsfaglig grunnkompetanse, normalt godkjennes som tilsvarende ledelse trinn D ved Norges brannskole (kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse).

DISPENSASJON

Det er mulighet for dispensasjon fra bestemmelsen når det foreligger særlige grunner.

§ 45

LEDER AV BRANN- OG REDNINGSVESENET

Leder av brann- og redningsvesenet i ansvarsområde med færre enn 20 000 innbyggere skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern, jf. forskriften § 40, og kurs i overordnet

vaktberedskap og innsatsledelse, jf. forskriften § 44, og enten ha

- a. universitets- eller høgskoleutdanning på bachelornivå,**
- b. kvalifikasjoner som leder av forebyggendearbeidet, jf. forskriften § 43, og minst to års erfaring som leder, eller**
- c. kvalifikasjoner som leder av beredskapsarbeidet, jf. forskriften § 42, og minst to års erfaring som leder.**

Leder av brann- og redningsvesenet i ansvarsområde med mellom 20 000 og 50 000 innbyggere skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern og kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse og enten ha

- a. universitets- eller høgskoleutdanning på bachelornivå, eller**
- b. minst to års erfaring som leder av brann- og redningsvesen i ansvarsområde med inntil 20 000 innbyggere.**

Leder av brann- og redningsvesen i ansvarsområde med mer enn 50 000 innbyggere skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern⁸⁸ 1 og kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse, og enten ha

- a. høgskole- eller universitetsutdanning på masternivå, eller**
- b. kvalifikasjoner som leder av brann- og redningsvesen i ansvarsområde med inntil 50 000 innbyggere, og minst fem års erfaring som leder av brann- og redningsvesen.**

Yrkesutdanning i forebyggende brannvern og kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse skal gjennomføres snarest og senest to år etter ansettelsestidspunktet.

⁸⁸ Krav om yrkesutdanning i forebyggende brannvern gjelder ikke leder av brann- og redningsvesen som er ansatt før denne forskrifts ikrafttredelsestidspunkt.

Stedfortrederen til leder av brann- og redningsvesen skal ha kvalifikasjoner enten som leder av forebyggendearbeidet eller som leder av beredskapsarbeidet.

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap kan etter søknad dispensere fra bestemmelsen når det foreligger særlige grunner.

Leder av brann- og redningsvesenet leder hele brann- og redningsvesenet, og har derfor behov for kompetanse innenfor virksomhetsledelse, administrasjon og organisasjon. I tillegg er det behov for gode lederegenskaper. Disse kravene vil være desto viktigere enn kravet til omfattende brann- og redningsfaglige kunnskaper, desto større brann- og redningsvesenet er.

Kurset i overordnet vaktberedskap ved Norges brannskole gir den nødvendige kompetansen til å kunne ivareta den overordnede ledelsen av brann- og redningsvesenet under innsats. Kurset gir også ledere grunnleggende brann- og redningsfaglige kunnskaper. Praksiskravene for ledere som rekrutteres fra brann- og redningsfaglig linje er videreført fra opphevet forskrift, sett i lys av at det ikke er utredet eller besluttet noen ny lederutdanning. Kravene til stedfortreder er videreført fra opphevet forskrift.

Ut fra fagkyndighetsbetraktninger er det krav om yrkesutdanning i forebyggende brannvern og kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse for alle ledere av brann- og redningsvesenene, uavhengig av deres størrelse. Dette innebærer også en harmonisering og helhetlig ivaretagelse av lederens kompetansebehov innenfor både forebyggende og beredskap. Tilsvarende som for kravene til forebyggende personell, vil kompetanse

innenfor begge områdene kunne bidra til en fremtidig helhetlig tenkning og utvikling av brann- og redningsvesenet, med en fleksibel benyttelse av personellet på tvers av avdelinger, fagområder og funksjoner.

GODKJENNING AV ANNEN YRKESUTDANNING

Utdanning som Räddningsledare B fra Sverige kan godkjennes som tilsvarende ledelse trinn D (kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse ved Norges brannskole).

Utdanning som branningeniør (180 studiepoeng) med valgemnet beredskapsledelse, eller forebygging og beredskapsledelse, (30 studiepoeng som frittstående modul) ved Høgskolen på Vestlandet, vil sammen med brann- og redningsfaglig grunnkompetanse, normalt godkjennes som tilsvarende ledelse trinn D ved Norges brannskole (kurs i overordnet vaktberedskap og innsatsledelse).

Utdanning som branningeniør (180 studiepoeng) med valgemnet forebygging eller forebygging og beredskapsledelse (30 studiepoeng som frittstående modul) ved Høgskolen på Vestlandet, vil normalt godkjennes som yrkesutdanning i forebyggende brannvern ved Norges brannskole.

DISPENSASJON

Det er mulighet for dispensasjon fra bestemmelsen når det foreligger særlige grunner. Det vil ofte ikke være mulig å rekruttere ferdig utdannet personell til stillinger som leder av brann- og redningsvesenet. Ved at kravet om utdanning ved Norges brannskole skal være gjennomført innen 2 år fra tilsetning, unngår man unødige dispensasjonssøknader.

KAPITTEL

09

Avsluttende
bestemmelser

---

§ 46

IKRAFTTREDELSE

Forskriften trer i kraft 1. mars 2022.

**Fra 1. mars 2022 oppheves forskrift
26. juni 2002 nr. 729 om organisering og
dimensjonering av brannvesen.**

**Direktoratet for
samfunnsikkerhet
og beredskap**

Rambergveien 9
3115 Tønsberg

Telefon 33 41 25 00

postmottak@dsb.no
www.dsb.no

ISBN 978-82-7768-525-0 (PDF)
HR 2450
Mars 2022

 /DSBNorge

 @dsb_no

 dsb_norge

 dsbnorge